

PEKKA OESCH

Yritysten tuki taiteille 2008 ja tuen muutokset 1999–2008

Company support for the arts and culture in Finland
in 2008 and changes in the support 1999–2008



TILASTOTIETOA TAITEESTA N:o 40
FACTS ABOUT THE ARTS No. 40

Taiteen keskustoimikunta

© Pekka Oesch ja taiteen keskustoimikunta 2010

Kansi: Kari Piippo

Taitto: Jussi Hirvi

ISBN 978-952-5253-78-8

ISSN 0788-0278

♫ Lönnberg Print

Helsinki 2010

Sisällys

Johdanto	8
Yritysten taiderahoitus	8
Selvityksen tavoite	13
Luokitukset	13
Aineisto	16
Kysely	21
Yritysten tuki taiteille 2008	26
Yritysten tuen kohteet	26
Taiteiden tuen säännöllisyys ja hyödyllisyys	27
Taiteiden tuen kohdentuminen	30
Taiteiden tuen määrä	32
Taiteiden tuki toimialoittain	38
Teollisuus	39
Tukku- ja vähittäiskauppa	41
Rahoitus- ja vakuutus toiminta	44
Muut toimialat	46
Taiteiden tuki taiteenaloittain	49
Elokuvataide	49
Kirjallisuus	51
Kuvataide	52
Näyttämötaide	53
Säveltaide	55
Taideteollisuus	56
Tanssitaide	57
Valokuvataide	58
Muu taide	59
Museot	61
Kulttuuriperinne	62
Taiteiden tuki tukimuodoittain	64
Taidehankinta	64
Sponsorointi	66
Markkinointiyhteistyö	68
Lahjoitukset	69
Muu tuki	71

Taiteiden tuki alueittain	73
Etelä-Suomen suuralue	73
Länsi-Suomen suuralue	76
Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueet sekä muut alueet	78
Yritysten tuki taiteille 1999–2008	81
Yhteenveto	86
Lähteet	90
Liitteet	
Liite 1. Yritysten tuki taiteille 2008 -selvityksen kyselylomake	91
English Summary	98

Kartat, taulukot ja kuviot

Taulukoissa ja kuvioissa käytetyt symbolit

0 = pyöristetty nollassi

_ = ei tapauksia

.. = ei mahdollinen

Kartta 1. Suuraluejako	17
------------------------	----

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Otoksen yritykset toimialoittain	18
Taulukko 2. Otoksen toimialat henkilöstöluokan mukaan	19
Taulukko 3. Otoksen koko, kato ja vastausprosentti toimialoittain vuonna 2008	22
Taulukko 4. Otoksen koko, vastanneiden lukumäärä ja vastausprosentti vuosina 1993–2008	22
Taulukko 5. Taiteita tukeneiden yritysten osuus toimialoittain vuonna 2008	27
Taulukko 6. Taiteiden tuen määrä ja jakauma toimialoittain vuonna 2008	34
Taulukko 7. Taiteiden tuen määrä ja jakauma taiteenaloittain vuonna 2008	34
Taulukko 8. Taiteiden tuen määrä ja jakauma tukimuodoittain vuonna 2008	35
Taulukko 9. Taiteiden tuen määrä ja jakauma suuralueittain vuonna 2008	36
Taulukko 10. Taiteita tukeneiden yritysten osuus toimialoittain vuosina 1999, 2003 ja 2008	83

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Otoksen yritykset toimialoittain ja suuralueittain vuonna 2008	20
Kuvio 2. Yritysten tuen kohteet vuonna 2008	26
Kuvio 3. Taiteiden tuen säännöllisyys tukimuodoittain	28
Kuvio 4. Yritysten aikomukset tukea taiteita tulevaisuudessa	29
Kuvio 5. Taiteiden tuen koettu hyödyllisyys yritykselle	30
Kuvio 6. Yritysten taiteiden tuen kohdentuminen taiteenaloittain vuonna 2008	31
Kuvio 7. Yritysten taiteiden tuen kohdentuminen tukimuodoittain vuonna 2008	32
Kuvio 8. Yritysten taiderahoitus toimialoittain vuonna 2008	33
Kuvio 9. Taiteita tukeneet yritykset tukiluokittain vuonna 2008	36
Kuvio 10. Yritysten taiteiden tuki toimialoittain vuonna 2008	38
Kuvio 11. Teollisuuden tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008	40
Kuvio 12. Teollisuuden tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008	41
Kuvio 13. Tukku- ja vähittäiskaupan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008	43
Kuvio 14. Tukku- ja vähittäiskaupan tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008	43
Kuvio 15. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008	45
Kuvio 16. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008	45
Kuvio 17. Muiden toimialojen tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008	47

Kuvio 18.	Muiden toimialojen tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008	48
Kuvio 19.	Yritysten taiteiden tuki taiteenaloittain vuonna 2008	50
Kuvio 20.	Elokuvataiteen tuki toimialoittain vuonna 2008	50
Kuvio 21.	Elokuvataiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	50
Kuvio 22.	Kirjallisuuden tuki toimialoittain vuonna 2008	51
Kuvio 23.	Kirjallisuuden tuki tukimuodoittain vuonna 2008	52
Kuvio 24.	Kuvataiteen tuki toimialoittain 2008	52
Kuvio 25.	Kuvataiteen tuki tukimuodoittain 2008	53
Kuvio 26.	Näyttämötaiteen tuki toimialoittain vuonna 2008	54
Kuvio 27.	Näyttämötaiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	54
Kuvio 28.	Säveltaiteen tuki toimialoittain vuonna 2008	55
Kuvio 29.	Säveltaiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	55
Kuvio 30.	Taideteollisuuden tuki toimialoittain vuonna 2008	56
Kuvio 31.	Taideteollisuuden tuki tukimuodoittain vuonna 2008	57
Kuvio 32.	Tanssitaiteen tuki toimialoittain vuonna 2008	57
Kuvio 33.	Tanssitaiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	58
Kuvio 34.	Valokuvataiteen tuki toimialoittain vuonna 2008	59
Kuvio 35.	Valokuvataiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	59
Kuvio 36.	Muun taiteen tuki toimialoittain vuonna 2008	60
Kuvio 37.	Muun taiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	60
Kuvio 38.	Museoiden tuki toimialoittain 2008	61
Kuvio 39.	Museoiden tuki tukimuodoittain 2008	61
Kuvio 40.	Kulttuuriperinteen tuki toimialoittain vuonna 2008	62
Kuvio 41.	Kulttuuriperinteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008	63
Kuvio 42.	Yritysten taiteiden tuki tukimuodoittain vuonna 2008	64
Kuvio 43.	Taidehankinta toimialoittain vuonna 2008	65
Kuvio 44.	Taidehankinta taiteenaloittain vuonna 2008	66
Kuvio 45.	Sponsorointi toimialoittain vuonna 2008	67
Kuvio 46.	Sponsorointi taiteenaloittain vuonna 2008	67
Kuvio 47.	Markkinointiyhteistyö toimialoittain vuonna 2008	69
Kuvio 48.	Markkinointiyhteistyö taiteenaloittain vuonna 2008	69
Kuvio 49.	Lahjoitukset toimialoittain vuonna 2008	70
Kuvio 50.	Lahjoitukset taiteenaloittain vuonna 2008	70
Kuvio 51.	Taiteiden muu tuki toimialoittain vuonna 2008	72
Kuvio 52.	Taiteiden muu tuki taiteenaloittain vuonna 2008	72
Kuvio 53.	Yritysten taiteiden tuki alueittain vuonna 2008	73
Kuvio 54.	Etelä-Suomen suuralueen yritysten taiteiden tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2008	75
Kuvio 55.	Länsi-Suomen suuralueen yritysten taiteiden tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2008	77
Kuvio 56.	Itä- ja Pohjois-Suomen sekä muun alueen yritysten taiteiden tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2008	79
Kuvio 57.	Yritysten tuki taiteille vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)	83

Kuvio 58.	Yritysten tuki taiteille toimialoittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)	84
Kuvio 59.	Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)	85
Kuvio 60.	Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)	85

Yritysten taiderahoitus

Suomalainen elinkeinoelämä alkoi 1980-luvulla kiinnostua mahdollisuuksista käyttää liiketoiminnasta saatuja tuottoja laajemmin taiteisiin ja kulttuuriin. Perinteisesti teollisuusyritykset, pankit ja vakuutusyhtiöt sekä yrittäjäsuvut olivat olleet taiteen ostajina ja toimineet mesenaatteina jo 1800-luvun alkupuolelta lähtien. Yritykset ovat säätiöiden ja kotitalouksien ohella olleet merkittäviä taiteiden ja kulttuurin yksityisen sektorin rahoittajia. Tietoja toiminnan laajuudesta ja rahoituksen määrästä ei juurikaan ollut saatavissa ennen taiteen keskustoimikunnan ja Tilastokeskuksen toteuttamaa selvitystä vuonna 1985. Tavoitteena oli selvittää kuinka pysyvää eri taiteenalojen yrityksiltä saama rahoitus on, miten siihen vaikuttavat talouden suhdanteet, sekä kuinka paljon ja millä tavoin eri toimialat käyttävät varoja taiteisiin.

Ensimmäisessä yritysten taiteiden ja kulttuurin tukea koskevassa selvityksessä tarkasteltiin vuoden 1984 tilannetta (Veikkola – Tolonen 1987). Sen jälkeen tuen kehitystä seurattiin taiteen keskustoimikunnan toimesta säännöllisesti ensin joka kolmas vuosi ja vuoden 1999 jälkeen tietoja on kerätty viiden vuoden välein. Tällöin yritysten suurin kiinnostus taiteiden ja kulttuurin tukemiseen näytti tasaantuneen, vaikka kokonaistuen määrässä tapahtui suuriakin vaihteluja taloustilanteen mukaan. Lisäksi muutokset tuen kohdentumisessa taiteenaloittain olivat vähäisiä. Siihen ovat vaikuttaneet muun muassa sopivien sponsorointikohteiden vähäisyys ja merkittävimpien rahoittajien solmimat useampivuotiset sponsorointisopimukset.

Sponsorointi nousi 1990-luvulla vähitellen taidehankintojen ohi ensisijaisimmaksi taiteiden ja kulttuurin tukimuodoksi. Taiteisiin ja kulttuuriin sijoitettaville varoille alettiin myös hakea paremmin liiketoimintaa hyödyttävää vastinetta. Pelkästään taideteosten ja -kokoelmien hankkimista tai taiteita edistäville säätiöille ja rahastoille tehtyjä lahjoituksia ei enää koettu yrityksen julkisuuskuva kannalta riittävänä.

Samaan aikaan sponsoroinnin yleistyessä säveltaide eri osa-alueineen syrjäytti kuvataiteen yritysten tärkeimpänä rahoituskohteena. Muiden taiteenalojen rahoitus on jäänyt selvästi vähäisemmäksi yritysten kiinnostuksen kohdistuessa säveltaiteen sponsorointiin sekä edelleen myös kuvataiteen hankintaan. Teollisuus sekä rahoitus- ja vakuutus toiminta pysyivät keskeisinä taiteita ja kulttuuria tukevinä toimialoina. Teollisuus ja pankit koh-

distivat varoja pääasiassa sponsorointina musiikkitapahtumiin ja -festivaaleihin, kuvataidehankintojen keskittyessä vakuutustoiminnan yrityksiin.

Suurten yleisömäärien taide- ja kulttuuritapahtumat ja festivaalit ovat tarjonneet yrityksille laajan näkyvyyden kulttuurimyönteisenä toimijana. Taiteiden ja kulttuurin yhdistäminen yritystoimintaan kasvattaa yrityksen markkina-arvoa ja tunnettavuutta, kehittää yrityksen imagoa ja asiakassuhteita sekä lisää työntekijöiden motivaatiota ja työhyvinvointia. Uudet yhteistyömuodot taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa ovat muodostuneet myös osaksi asiakassuhteiden ylläpitoa. Samalla taiteen ja kulttuurin rinnalle ovat tulleet ympäristö- ja sosiaaliset kohteet, kuten nuorisotoiminta, koulutus ja terveydenhuolto.

Liiketoiminnasta saatujen tuottojen käyttäminen taiteiden ja kulttuurin tukemiseen on ollut mahdollista vain suuryrityksille, joilla, perinteiden ohella, on ollut riittävästi taloudellisia ja henkilöstövoimavaroja. Etenkin 1990-luvulla myös pienet ja keskisuuret yritykset ovat alkaneet hyödyntää taiteita ja kulttuuria osana markkinointia ja viestintää. Pk-yritysten merkitys korostuu paikallisen taide- ja kulttuuritarjonnan ylläpitäjinä. Suurimmat rahavirrat ja tuen kehitys ovat edelleen olleet riippuvaisia ennen kaikkea suuryritysten panostuksista.

Sponsorointi eri muodoissaan on tunnetuin ja yleisin yritysten taiteiden ja kulttuurin tukimuoto. Sen kehitystä taloussuhdanteiden mukaan seurataan tiedotusvälineissä ja merkittävät sponsorointisopimukset julkistetaan usein näytävästi. Aiheesta on tehty lukuisia tutkimuksia, selvityksiä ja oppaita ja uusia julkaistaan jatkuvasti. Sen sijaan yritysten taidehankintojen, lahjoitusten ja muun mahdollisen tuen kautta taiteisiin ja kulttuuriin kohdistamista varoista vertailuaineistoa ei ole olemassa juuri lainkaan.

Samoin tiedot yritysrahoituksen saajapuolelta ovat hajanaisia. Vuonna 2008 Finland Festivals ryhtyi ensimmäisen kerran keräämään taloustietoja jäsentapahtumiltaan. Tulosten mukaan vuonna 2007 festivaalien yritysyhteistyön arvo oli runsaat 4,4 miljoonaa euroa, mikä oli 12 prosenttia festivaalien kaikista tuloista. Joka toinen tutkituista festivaaleista edusti musiikkia. Taiteen keskustoimikunta on seurannut taide- ja kulttuurisäätiöiden taiderahoitusta ja siinä yhteydessä on tarkasteltu myös säätiöiden yrityksiltä saamia lahjoituksia. Viimeksi tehdyn selvityksen mukaan vuonna 2005 taiteita ja kulttuuria edistävät säätiöt saivat yrityksiltä lahjoituksina noin 1,3 miljoonaa euroa. (Finland Festivals 2008, Oesch 2008.)

Vuosittain julkaistavaan Sponsorointibarometriin® kerätään tietoja teollisuutta, kauppaa, palvelualoja sekä moniala- ja muita yrityksiä edustavilta yli 400 Mainostajien Liiton jäsenyritykseltä niiden toteutuneesta sponsoroinnista sekä arvioita sen tulevasta kehityksestä. Jäsenyritysten osuus markkinointiviestinnän vuosittaisista kokonaisinvestoinneista on yli 80 prosenttia.

Vuoden 2008 barometriin vastasi 23 prosenttia liiton jäsenyrityksistä. 151 yrityksestä 73 prosenttia oli käyttänyt sponsorointia markkinointiviestinnän osana. Tietoja pienten ja keskisuurten yritysten sponsoroinnista kerättiin myös Suomen Yrittäjät ry:n jäsenkyselyllä johon vastasi 910 yritys-

tä. Kyselyn vastausprosenttia ei ilmoitettu, eikä sponsorointia ole määritelty tarkemmin. (Sponsorointibarometri® 2009.)

Edellisen barometrin mukaan joka viides yritys oli ilmoittanut lisäävänä sponsorointia vuonna 2008. Urheilun ohella yhteiskunnalliset, yleishyödylliset ja ympäristökohteet sekä lapsiin ja nuoriin liittyvät kohteet kiinnostivat yrityksiä eniten. Sen sijaan yksittäisten taiteilijoiden ja taidelaitosten sponsoroinnin ennustettiin vähenevän. Kiinnostavimmiksi kulttuurikohteiksi nimettiin muun muassa Ateneum, Kiasma, Savonlinnan Oopperajuhlat ja Pori Jazz. (Sponsorointibarometri® 2008.)

Kyselyn perusteella yritysten arvioitiin käyttäneen vuonna 2008 sponsorointiin arviolta 179 miljoonaa euroa. Siitä 64 miljoonaa euroa tuli vähintään 250 henkilöä työllistäviltä suuryrityksiltä ja 51 miljoonaa euroa 10–249 työntekijän pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Loput sponsorointisummasta kertyi alle 10 hengen yrityksiltä. Arvioidusta kokonaissummasta urheilun osuus oli 61 prosenttia, kulttuurin 12 prosenttia ja loput 27 prosenttia meni yhteiskunnallisiin ja yleishyödyllisiin kohteisiin. Kulttuuria yritykset olisivat siten sponsorineet kaikkiaan noin 21 miljoonalla eurolla vuonna 2008. (Sponsorointibarometri® 2009.)

Vuoden 2008 kuluessa taloustilanne alkoi nopeasti kääntyä taantumaksi, mikä näkyi myös barometrin ennusteessa sponsoroinnin kehityksestä. Vuoden 2009 aikana 44 prosenttia yrityksistä aikoi vähentää sponsoroitavia kohteita, ja vain joka kymmenes yritys ennakoiki sponsorointipanostusten kasvavan. Loput tulisivat pitämään sponsoroinnin ennallaan. Etenkin taidetapahtumien ja -laitosten sponsoroinnin arvioitiin säilyvän ennallaan, kun puolestaan yksittäisiin taiteilijoihin ja elokuva-/ohjelmiasponsorointiin panostettava rahamäärä kasvaa. Suurimpia häviäjiä olisivat monet urheilulajit. Sponsoroinnin vähentämisen ei ennustettu vaikuttavan käytettäviin rahasummiin, vaan se tulisi tapahtumaan ensisijaisesti kohteiden määrää karsimalla. (Sponsorointibarometri® 2009.)

Alle 10 työntekijän, niin sanotut mikroyritykset muodostavat 93 prosenttia Suomen yrityskannasta ja barometrin tulosten mukaan niiden osuus yritysten vuonna 2008 sponsorointiin käyttämisestä varoista oli yhtä suuri kuin suuryritysten. Edellä esitettyjen barometrin yrityssektorikohtaisten prosenttilukujen mukaan suuryritykset olisivat käyttäneet kulttuuriin noin 7,6 miljoonaa euroa, pk-yritykset 6,1 miljoonaa euroa ja pienimmiltä mikroyrityksiltä kulttuurille olisi riittänyt sponsorointitukea yhtä paljon kuin suuryrityksiltä eli 7,6 miljoonaa euroa.

Toisenlaisen näkökulman pienten ja keskisuurten yritysten kulttuurisponsorointiin avaa selvitys, joka osoitti miten yritysjohtajien harrastukset ja vapaaehtoistoiminta vaikuttavat yrityksen sponsorointipäätöksiin. Vuosina 2006 ja 2008 kysyttiin puhelinhaastattelulla¹ noin 600 pk-yrityksen

1 Vuonna 2006 kohteena oli 547 johtajaa 5–250 työntekijän yrityksistä teollisuuden, kaupan, palvelujen ja rakentamisen aloilta. Kyselyyn vastasi 374 yritysjohtajaa. Vuonna 2008 haastateltiin 604 yritysjohtajaa, joista 444 vastasi. (Matilainen 2008.)

johtajilta tukeeko yritys jotain yleishyödyllistä tai muuta yhteisöä ja minkä alan yhteisöä yritys tukee. Vuonna 2006 yleishyödyllistä yhdistystä ilmoitti tukevansa 68 prosenttia vastanneista yrityksistä ja vuonna 2008 näiden yritysten osuus oli 74 prosenttia vastanneista. Kasvusta huolimatta molempina vuosina ainoastaan yksi prosentti vastanneista tuki taiteisiin ja kulttuuriin liittyvää yhteisöä. (Matilainen 2008.)

Noin neljäsosa vastanneista tuki urheilua ja runsas kymmenesosa nuorisotoimintaa. Listan kärjessä olivat myös lapset/lastensuojelu, sotaveteraanityö ja pelastuspalvelut. Sen sijaan taiteen ja kulttuurin ohella yleisessä keskustelussa ja julkisuudessa esillä olleet ympäristönsuojelu, vanhus-työ, tiede, vammaistyö sekä mielenterveystyö eivät selvityksen mukaan kiinnostaneet pk-yritysten päättäjiä, eivätkä olleet yritysten tuen kohteina. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä johtajan omien mielenkiinnon kohteiden ja arvomaailman todettiin heijastuvan vahvasti yrityksen sponsorointi- ja hyväntekeväisyysvalintoihin. (Matilainen 2008.)

Vuonna 2005 tehdyn selvityksen mukaan 71 prosenttia suomalaisista yrityksistä harjoitti sponsorointia. Siitä 13 prosenttia kohdistui kulttuuriin ja lähes kolme neljäsosaa urheiluun ja loput 13 prosenttia käytettiin muihin kohteisiin. Yrityksen koko vaikutti sponsorointikohteen valintaan siten, että liikevaihdoltaan suurimmat yritykset tukivat urheilun rinnalla merkittävästi taiteita ja kulttuuria sekä tiedettä. Noin joka kolmas liikevaihdoltaan yli 200 miljoonan euron yrityksistä oli sponsoroinut tiedettä. Pienemmissä yrityksissä tieteen osuus oli korkeintaan noin kymmenen prosenttia. Taidelaitosten ja -tapahtumien sponsorointituesta valtaosa tuli liikevaihdoltaan yli 100 miljoonan euron yrityksiltä. (Itkonen – Ilmanen – Matilainen 2007, 32–33.)

Sponsoroinnissa kohteen valinnan peruslähtökohtana on, että yritys haluaa luoda myönteisen mielle-yhtymän yrityksen tai tuotteen välille. Valinta perustuu nykyisin aiempaa useammin tarkkoihin tietoihin muun muassa kohteen imagosta, maineesta, asiakasryhmistä ja medianäkyvyydestä. Tästä huolimatta mukana ovat myös tunnepohjaiset lähtökohdat ja taustalla on aina joukko tiedostettuja tai tiedostamattomia perusteita. Oikeaan aikaan, oikealle henkilölle ja oikealla tavalla tehty sponsorointiesitys voi johtaa myönteiseen ratkaisuun, vaikka kohde ei muutoin sopisikaan yrityksen toimenkuvaan. (Alaja 2001, 26.)

Mainostajien Liiton jäsenyritysten keskuudessa tehty selvitys osoitti useimpien yritysten pitävän hyvin rakennettujen sponsorointikohdetarjousten puutetta edelleen taiteen ja kulttuurin ongelmana. Se saattaa vähentää sponsoreiden aikeiden toteutumista käytännössä. Urheilu- ja viihdekohteita piti hyvinä sponsoroinnin paketoijina yli puolet suurista mainostajista, mutta vain joka kymmenes arvioi taide- ja yhteiskunnallisten kohteiden osaamisen hyväksi. (Sponsorointibarometri® 2008.)

Sponsoroinnin eräänä päätavoitteena on hyvästä yrityskansalaisuudesta viestiminen. Sen tuotto arvioidaan kuitenkin yleisesti muita markkinointikanavia alhaisemmaksi, mutta käyttöä on perusteltu muilla arvoilla. Liike-

vaihdoltaan pienten yritysten on todettu korostavan suurempia yrityksiä enemmän sponsorointisopimuksia sopiessaan näkyvyyden ja vastavuoroisuuden lisäksi yhteiskuntavastuuta, suvaitsevaisuutta, tasa-arvoa ja ympäristöarvoja. Tämän katsotaan johtuvan siitä, että pk-yritykset pyrkivät mahdollisimman yksityiskohtaisiin sopimuksiin ja sponsorointi myös kohdistuu suuryrityksiä useammin pelkästään urheiluun, johon liittyy usein kielteisiä ilmiöitä. Monet suuryritykset tukevat urheilun ohella taiteita, kulttuuria, sosiaalisia kohteita ja tiedettä, joiden julkisuuskuva on yleensä pelkästään myönteinen. (Sponsorointibarometri® 2008, Itkonen – Ilmanen – Matilainen 2007, 30.)

Aiempien selvitysten perusteella yritysten tuki taiteille ja kulttuurille on ollut vähäisempää kuin valtion sekä taide- ja kulttuurisäätiöiden taiderahoitus. Liike-elämän rahoituksen lähtökohdat ovat kuitenkin erilaiset. Tuki on pääasiassa sponsorointia, eivätkä yritykset yleensä jaa apurahoja ja avustuksia. Lahjoituksia lukuun ottamatta taiteisiin ja kulttuuriin kohdistettavia varoja ei yrityksissä myöskään luokitella tueksi.

Selvitysvuonna 2008 valtion koko kulttuuribudjetti oli 426,4 miljoonaa euroa. Siitä maksettiin muun muassa teattereille ja orkestereille, kirjasto-toimintaan sekä museoille ja kulttuuriperinnön ylläpitämiseen valtionosuuksina ja -avustuksina 106,2 miljoonaa euroa. Valtion kulttuuribudjetista 5,9 prosenttia jaettiin taiteelliseen toimintaan Taiteen keskustoimikunnan ja sen jaostojen, valtion taidetoimikuntien sekä kirjasto- ja näyttö-apurahalautakuntien kautta. Viidesosa taiteen keskustoimikunnan jakamasta 25,3 miljoonan euron kokonaistuesta kohdistui kirjallisuuteen ja kuvataiteeseen. Näyttämö- sekä säveltaide saivat 13 prosenttia. Valtion taideteostoimikunnan määräraha taideostoihin oli 704 000 euroa. (Karhunen 2009.)

Suomessa on arviolta noin 250 taiteita- ja kulttuuria edistäväää säätiötä, joista runsas kaksi kolmasosaa on apurahoja, avustuksia ja palkintoja taiteilijoille ja yhteisöille jakavia sijoitussäätiöitä. Osa säätiöistä ylläpitää taidekoulutusta tai -museotoimintaa tai toimii tapahtumajärjestäjinä. Viimeisin tieto sijoitussäätiöiden tuesta on vuodelta 2005, jolloin ne jakoivat taiteiden ja kulttuurin eri osa-alueille kaikkiaan 21,8 miljoonaa euroa. Taidehankintoja säätiöt tekivät noin 300 000 eurolla. Säätiöiden jakamasta tuesta yhteensä noin kolme neljäsosaa osoitettiin kirjallisuudelle sekä kuva-, näyttämö- ja säveltaiteelle. Tuen ensisijaisin kohde oli säveltaide. (Oesch 2008.)

Yritysten taiteiden ja kulttuurin rahoitus ylläpitää osaltaan taide-elämää ja -järjestelmää. Taidehankintojen kautta yritykset ovat mukana luomassa taidemarkkinoita ja -kysyntää, mikä edesauttaa yksittäisten taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia. Lahjoitukset taiteita ja kulttuuria edistäville säätiöille, rahastoille ja muille yhteisöille, samoin sponsorointi eri muodoissaan sekä taiteiden muu tuki hyödyttävät ainakin välillisesti myös taiteilijoita. Kaikki tässä selvityksessä kysytyt tukimuodot sisältävät myös yritysten ostamia taide- ja kulttuurituotteita sekä -palveluja. Lisäksi yhteistyöhön taide- ja kulttuurielämän kanssa sisältyy niin aineellista kuin ai-

neetonta vastavuoroisuutta, joiden taloudellista arvoa on vaikea mitata täsmällisesti.

Selvityksen tavoite

Selvityksessä kartoitetaan suomalaisen elinkeinoelämän vuonna 2008 taiteisiin ja kulttuuriin kohdistamien varojen määrää. Kohteena ovat kaikki Suomessa toimivat suuryritykset sekä henkilöstömäärään perustunut otos pienistä ja keskisuurista yrityksistä. Taiteiden tuen jakautumista tarkastellaan toimi- ja taiteenaloittain sekä eri tukimuotojen ja yritysten alueellisen sijainnin mukaan. Lisäksi selvitetään toiminnan säännöllisyyttä sekä verrataan taiteiden tukemisen yleisyyttä suhteessa urheiluun ja liikuntaan, nuorisotyöhön ja kansalaistoimintaan sekä muihin mahdollisiin rahoituskohteisiin. Mukana on myös yhteenveto tuen kehityksestä ajanjaksolta, joka koskee vuosia 1999, 2003 ja 2008.

Luokitukset

Selvityksessä käytetään TOL2008 mukaista toimialaluokitusta, joka on Tilastokeskuksen vahvistama kansallinen tilastotoimen luokitusstandardi. Lyhenne TOL tarkoittaa kansallista toimialaluokitusta ja vuosiluku viittaa ajankohtaan, jolloin standardi on tullut voimaan tai sen käyttöönottovuoteen. Tässä tapauksessa kyseessä on standardin voimaantulovuosi. Toimialaluokitus on tärkein yksittäinen yhteiskunnan taloudellista toimintaa kuvaava luokitus.

Vuoteen 1995 asti Tilastokeskuksen käyttämät toimialaluokitukset olivat puhtaasti kansallisia, Suomen olosuhteisiin sovitettuja luokituksia. Ne noudattivat pääpiirteissään YK:n vahvistamien kansainvälisten toimialaluokitusten periaatteita ja luokitteluperusteita. Euroopan unioniin liittymisen jälkeen, vuonna 1995, kansalliset toimialaluokitukset ovat perustuneet NACEen², jolla tarkoitetaan Euroopan unionin vuodesta 1970 lähtien kehittämiä erilaisia tilastollisia toimialaluokituksia. Luokitusjärjestelmän historia alkaa kuitenkin jo vuodesta 1961.

Vuonna 1995 käyttöön otetun toimialaluokituksen (TOL1995) rakenne ja määrittelyt noudattivat EU:n toimialaluokitusta (NACE Rev. 1) vähäisin kaupan luokittelua koskevin poikkeuksin. Seuraavan kerran luokitusta uudistettiin vuonna 2002 viemällä NACE Rev. 1:n päivityksessä tehdyt täsmennykset ja tarkistukset sellaisenaan TOL2002:een. Lisäksi tarkistettiin

2 Lyhenne NACE tulee luokituksen ranskankielisestä nimestä "Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne".

TOL1995:n määrittelyt ja huomioitiin luokituksen keskeisiltä käyttäjiltä saatu palaute. Näiden pohjalta toimialaluokituksen tehtiin 5-numerotasolla välttämättömiksi katsottuja kansallisia tarkistuksia. Päivitetty luokitus, TOL2002, noudatti EU:n päivitettyä toimialaluokitusta (NACE Rev.1.1) rakenteen ja määrittelyjen osalta, mutta aiempia kaupanalan luokittelua koskevia poikkeuksia ei poistettu.

Talouselämän rakenteiden ja toimintatapojen muuttuessa monet palvelut ovat erikoistuneet omille toimialoilleen. Tieto- ja viestintätekniikka sekä niihin liittyvät palvelut ovat kasvaneet voimakkaasti ja palvelujen merkitys on lisääntynyt myös teollisuudessa toimintojen ulkoistamisen yleistyessä. Tapahtuneet muutokset on huomioitu uusitussa toimialaluokituksessa TOL2008, joka noudattaa täysin EU:n uudistetun toimialaluokituksen, NACE Rev. 2:n, rakennetta ja määrittelyjä ilman kansallisia poikkeamia. Kansalliselle tasolle (5-numerotasolle) tehdyt tarkistukset perustuvat osin vuoden 2002 päivityksen yhteydessä kerättyyn ja osin sen jälkeen saatuun palautteeseen käyttäjiltä. Kriteerinä uusien jakojen ottamiselle 5-numerotasolle on kyseistä toimintaa päätoimintanaan harjoittavien yksiköiden lukumäärä tai toiminnan merkittävä kansantaloudellinen arvo.

Toimialaluokitus TOL2008 otettiin vähitellen käyttöön vuoden 2009 aikana kaikessa yhteiskunnan ja talouselämän rakenteita kuvaavassa tilastoinnissa Suomessa ja EU-maissa. Poikkeuksena on kansantalouden tilinpito, jossa uusi luokitus otetaan käyttöön vuonna 2011. Samaan aikaan myös YK:n toimialaluokitus on yhdenmukaistettu.

Otoksessa kyselyn piiriin poimitujen suuryritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten luokittelu perustuu Tilastokeskuksen uusimpaan toimialaluokitukseen (TOL2008), jossa on 21 pääluokkaa. Näistä käytetään yhdeksää erillistä toimialaluokkaa sekä luokkaa muut toimialat:

- Teollisuus (toimialaluokka C)
- Tukku- ja vähittäiskauppa (toimialaluokka G)
- Rahoitus- ja vakuutustoiminta (toimialaluokka K) sekä pakollinen sosiaalivakuutustoiminta (toimialaluokka O:843)
- Rakentaminen (toimialaluokka F)
- Kuljetus ja varastointi (toimialaluokka H)
- Majoitus- ja ravitsemistoiminta (toimialaluokka I)
- Informaatio ja viestintä (toimialaluokka J)
- Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (toimialaluokka M)
- Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (toimialaluokka N)
- Muut toimialat (toimialaluokat: A, B, D, E, L, O, P, Q, R, S, T, U, X).

Luokkaan muut toimialat tuli kuitenkin yrityksiä vain toimialoilta maatalous, metsätalous ja kalatalous (A), kaivostoiminta ja louhinta (B), sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (D), vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito (E), kiinteistöalan toiminta (L), terveys- ja sosiaalipalvelut (Q), taiteet, viihde ja virkistys (R) sekä muu palvelutoiminta (S).

Vakuutustoimintaa on aiempien selvitysten tapaan täydennetty pakollisella sosiaalivakuutustoiminnalla, joka sisältää muun muassa työeläkevakuutuksista vastaavia vakuutusyhtiöitä. Rahoitus- ja vakuutustoiminta on yritysten lukumäärällä mitattuna ollut yksi pienimmistä tutkituista toimialoista. Niitä on kuitenkin tarkasteltu erikseen, koska pankit ja vakuutusyhtiöt ovat olleet merkittäviä taiteen ja kulttuurin rahoittajia. Molemmat toimialat ovat myös muuttuneet huomattavasti yritysfuusioiden ja -kauppojen myötä.

Taiteella ja taideteoksella tarkoitetaan mitä tahansa jäljempänä luokiteltujen taiteenalojen piiriin kuuluvaa fyysistä objektia tai esitystä. Luokittelun lähtökohtana on valtion taidetoimikuntajärjestelmän mukainen jaottelu. Rakennustaide erillisenä taiteenalanana on jätetty pois, koska rakennustaidetta edustavat kohteet liittyvät usein kulttuuriperinteeseen ja museotoimintaan. Niihin osoitettua tukea kysyttiin taiteenalojen ohella erikseen. Kyselyssä käytetty taiteenaluokitus on seuraava:

- 01 Elokvataide
- 02 Kirjallisuus (vain kaunokirjallisuus)
- 03 Kuvataiteet (mm. maalaustaide, kuvanveisto ja taidegrafiikka)
- 04 Näyttämötaide (teatteri, lukuun ottamatta musiikki- ja tanssiteatteria)
- 05 Säveltaide (kaikki musiikin osa-alueet ja tyylit, myös musiikkiteatteri, kuten ooppera, operetti ja musikaalit sekä äänitteet)
- 06 Taideteollisuus (muotoilu, sisustusarkkitehtuuri, tekstiilitaide ja taidekäsityö)
- 07 Tanssitaide (kansantanssi, tanssiteatteri, baletti, jazztanssi, moderni tanssi jne.)
- 08 Valokuvataide
- 09 Museot (myös taide- ja kulttuurimuseot)
- 10 Kulttuuriperinne (rakennussuojelu, kulttuurimaisemat, yms.)
- 11 Muu taide (kaikki muut taiteiden piiriin luettavat kohteet, jota ei voida sijoittaa mihinkään edellä luetelluista kohdista; esim. sirkus, kabaree, audiovisuaalinen taide, performanssit tai muut poikkitaiteelliset produktiot; tähän merkitään myös sellainen tuki, joka kohdistuu yhtä aikaa usealle taiteenlalalle eikä aloja voida eritellä toisistaan).

Taiteen tuella tarkoitetaan yritysten mihin tahansa taiteenalaan suoraan tai välillisesti kohdistamia varoja. Toiminta on käsitetty laajasti ja se sisältää taideteosten hankkimisen, sponsoroinnin sekä lahjoitukset. Lisäksi tueksi on katsottu yritysten henkilö- ja asiakaskunnan kautta taiteisiin välillisesti kohdistuvat varat. Näitä ovat muun muassa kulttuuri- ja taidetapahtumien toteutukseen liittyvä markkinointiyhteistyö, yritysten mahdollisesti järjestämät ilmaispalvelut sekä liikelahjojen hankkiminen kulttuuripalvelujen, pääsylippujen ja taidelahjojen muodossa. Yrityksiltä pyydettiin tietoja seuraavista viidestä taiteen tukimuodosta:

Taidehankinta

Taidehankinta tarkoittaa taideteosten ostamista yritykselle ja tilaustöitä, taiteen esittämiseen käytettävien välineiden (esim. soittimien) hankkimista yrityksen omistukseen ja niiden ylläpitoa, omien taidekokoelmien, näyttely- ja museotilojen hankkimista ja ylläpitoa.

Taidehankinnan kohde on aina fyysinen objekti. Yrityksen toimitilojen sisustusta varten tehtyjä hankintoja, kuten käyttöesineitä tai tekstiilejä, ei ole kuitenkaan katsottu taiteen tueksi, vaikka ne edustaisivatkin taideteollisuustuotteita.

Sponsorointi

Sponsorointi on yleensä suoraa tukea taidetapahtumille, laitoksille ja taiteilijoille. Se käsittää erilaisten kulttuuritapahtumien, kuten näytäntöjen, näyttelyiden, konserttien ja festivaalien tukemisen tai järjestämisen, vakuutusten hankkimisen sekä tappiontakuut.

Lisäksi tukimuotoon kuuluu taiteen esittämiseen tarvittavien välineiden luovuttaminen taiteilijoiden käyttöön, apurahojen, palkintojen sekä tavara- ja raha-avustusten antaminen taiteilijoille, yhdistyksille, taiteilijaryhmille, kouluille, museoille, muistomerkkihankkeille tms. Sponsorointi voi kohdistua sekä ammattitaiteilijoihin että taideharrastustoimintaan.

Markkinointiyhteistyö

Markkinointiyhteistyöllä tarkoitetaan kulttuuripalvelujen hankkimista ja ostoa asiakaskunnalle, esimerkiksi teatteri-, konsertti-, kulttuuritapahtuma- ja näyttelypääsylippujen tai vastaavien muodossa. Siihen kuuluu myös taidelahjojen ostoa asiakaskunnalle sekä eri taiteenalojen esitysten ja tapahtumien yhteismarkkinointi.

Lahjoitukset

Lahjoitukset sisältävät yritysten antamat rahalahjoitukset kulttuuria ja taidetta edistävälle säätiölle, yhdistyksille, rahastoille ja taidelaitoksille. Toisin kuin sponsorointiin, lahjoituksiin ei liity vastavuoroisuutta, näkyvää mainontaa tai muuta välitöntä yrityksen näkyvyyttä lisäävää toimintaa.

Muu tuki

Muun tyyppinen tuki on usein välillistä taiteiden tukemista. Se sisältää esimerkiksi kulttuuripalvelujen hankkimisen henkilökunnalle, taideesitysten tilaamisen yrityksen tiloihin, pääsylippujen ja taidelahjojen ostamisen henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukemisen.

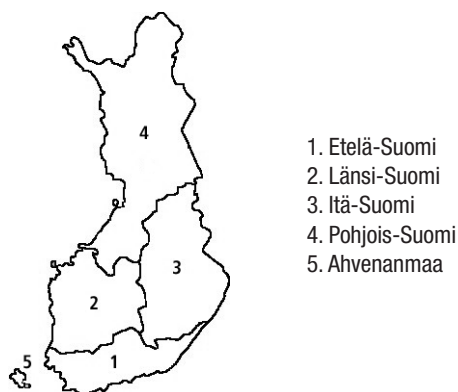
Taiteita tukeneiden yritysten jako alueittain noudattaa pääosiltaan uusinta käytössä olevaa suuraluejakoa vuodelta 2008. Se perustuu Euroopan unionin viralliseen alueluokitusjärjestelmään NUTS 2 (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) (Tilastokeskus 2008). Yritysten sijainti perustuu yritysrekisterissä olevaan tietoon yrityksen kotikunnasta. Pääkaupunkiseudun kuntia, Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen tarkastellaan erillisenä alueena. Lisäksi Ahvenanmaan maakunta on selvityksessä luokiteltu ryhmään muu alue, joka sisältää myös otoksessa mukana olleet Suomessa toimivat ulkomaiset yritykset. (Kartta 1.)

Aineisto

Selvityksen kohteena ovat kaikki Suomessa liiketaloudellisin periaattein toimivat yksityiset, kuntien ja valtion liikeyritykset. Yritys on taloudellista toimintaa harjoittava yksikkö, jossa yksi tai useampi henkilö yhdessä har-

joittavat taloudellista toimintaa jolla tähdätään kannattavaan tulokseen tuottamalla tavaroita ja palveluja myytäväksi markkinoilla. Yritysten yleisin muoto on oikeushenkilö, joita ovat esimerkiksi osakeyhtiöt, osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt, säästöpankit, taloudelliset yhdistykset, avoimet yhdistykset, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Valtion liikelaitokset ja kuntien yleisöä palvelevat liikelaitokset luetaan myös yrityksiin. Yritysten toinen suuri ryhmä koostuu luonnollisista henkilöistä, jotka harjoittavat yritystoimintaa omalla nimellään tai rekisteröidyllä toiminimellä. Tarkastelun ulkopuolelle rajattiin taloudellisten ja aatteellisten yhdistysten ohella julkisoikeudelliset yhteisöt, kuten valtionkirkko, muut uskonnolliset yhteisöt, julkiset viranomaiset sekä säätiöt ja rahastot.

Kartta 1. Suuraluejako



Selvityksen kohteena ovat kaikki 595 vähintään 250 henkilöä työllistävät suuryritykset, lukuun ottamatta edellä mainittuihin voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin luettavia toimialoja sekä kuolin- ja konkurssipesiä. Alle 250 henkilöä työllistävien pienten ja keskisuurten yritysten joukko rajattiin ostopuolelta varten toimialoittain vähintään 20 työntekijän yrityksiin, poikkeuksena rahoitus- ja vakuutus toiminta, josta mukaan otettiin myös vähintään kymmenen henkilöä työllistävät yritykset. Pienten ja keskisuurten yritysten joukosta poimittiin joka kymmenes yritys, joita otokseen kertyi yhteensä 782 kappaletta. Suuryritysten joukosta poistettiin Yleisradio Oy, vaikka se on etenkin sävel- ja elokuvataiteen merkittävä tuottaja ja rahoittaja. Yleisradio poikkeaa kuitenkin muista liikeyrityksistä toiminnan luonteen ja rahoitusrakenteen suhteen. Lopullisessa otoksessa oli siten kaikkiaan 1 376 yritystä. Tutkittavat yritykset poimittiin Tilastokeskuksen ylläpitämästä yritys- ja toimipaikkarekisteristä ja myös otannasta vastasi Tilastokeskus keväällä 2009.

Otoksen yrityksistä suuryritysten osuus oli 43 prosenttia, vaikka selvityksen perusjoukossa niiden osuus oli vain noin seitsemän prosenttia. Kokonaan otoksen ulkopuolelle jäi edelleen suurin osa suomalaisista yrityksistä, sillä noin 93 prosenttia on alle kymmenen henkilöä työllistäviä mik-

royrityksiä. Aiempien selvitysten perusteella suuryritykset ovat kuitenkin todennäköisimpiä taiteiden tukijoita ja pääosa rahoituksesta on kertynyt suuryritysten antamista tiedoista.

Otoksen yrityksistä 93 prosenttia oli osakeyhtiöitä ja kolme prosenttia osuuskuntia. Loput olivat muun muassa avoimia ja kommandiittiyhtiöitä, luonnollisia henkilöitä sekä taloudellisia yhdistyksiä. Yrityksistä 77 prosenttia oli kotimaisessa yksityisessä omistuksessa ja joka viides tutkittu yritys oli ulkomaalaisomisteinen. Valtion ja kuntien omistamia liikelaitoksia oli noin neljä prosenttia otoksen yrityksistä.

Perusjoukon suurimmat yksittäiset toimialat olivat teollisuus sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Otoksen suuryrityksistä 37 prosenttia ja joka neljäs pieni ja keskisuuri yritys edusti teollisuutta. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus suuryrityksistä oli lähes viidesosa ja pk-yrityksistä 17,5 prosenttia. Muilla toimialoilla yritysten lukumäärä ja osuudet olivat selvästi pienemmät molemmilla yrityssektoreilla. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä runsas kymmenesosa toimi rakentamisen toimialalla. Sen sijaan suuryrityksistä noin seitsemän prosenttia kuului toimialoille kuljetus ja varastointi, informaatio ja viestintä sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Otoksen yritykset toimialoittain

<i>Toimiala</i>	<i>PK-yritykset</i>		<i>Suuryritykset</i>		<i>Kaikki</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Teollisuus	208	26,6	220	37,0	428	31,1
Tukku- ja vähittäiskauppa	137	17,5	110	18,5	247	18,0
Rahoitustoiminta	31	4,0	17	2,9	48	3,5
Vakuutustoiminta	3	0,4	10	1,7	13	0,9
Rakentaminen	94	12,0	34	5,7	128	9,3
Kuljetus ja varastointi	54	6,9	43	7,2	97	7,0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	26	3,3	14	2,4	40	2,9
Informaatio ja viestintä	44	5,6	44	7,4	88	6,4
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	59	7,5	21	3,5	80	5,8
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	61	7,8	44	7,4	105	7,6
Muut toimialat	65	8,3	37	6,2	102	7,4
Yhteensä	782	100,0	594	100,0	1 376	100,0

Henkilöstön mukaan luokiteltuna yritysten suurimman ryhmän muodostivat 10–49 henkilöä työllistäneet pienet ja keskisuuret yritykset. Niiden osuus oli 37,5 prosenttia koko otoksesta. Luokkaan on yhdistetty myös vähintään 10 henkilöä työllistäneet rahoitustoimintayritykset joita otoksessa oli 17 kappaletta. Runsas viidesosa otoksen yrityksistä oli 250–499 henki-

löö työllistäneitä suuryrityksiä. Kaikissa henkilöluokissa molemmilla yrityssektoreilla teollisuus oli suurin yksittäinen toimiala. (Taulukko 2.)

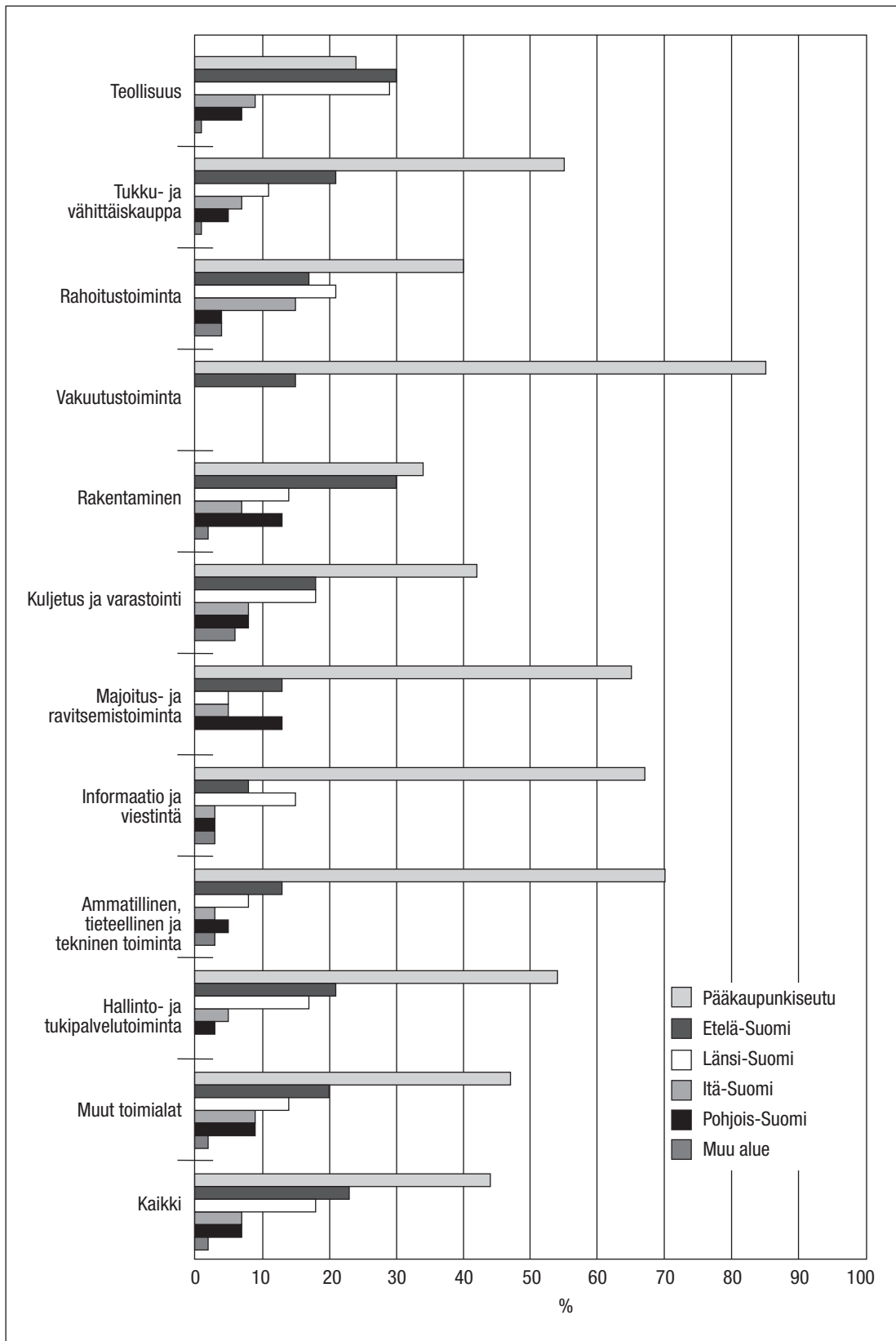
Taulukko 2. Otoksen toimialat henkilöstöluokan mukaan

Toimiala	Henkilöstöluokka													
	20–49*		50–99		100–249		250–499		500–999		1000+		Kaikki	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Teollisuus	117	27,3	54	12,6	37	8,6	125	29,2	67	15,7	28	6,5	428	100,0
Tukku- ja vähittäiskauppa	97	39,3	33	13,4	7	2,8	53	21,5	33	13,4	24	9,7	247	100,0
Rahoitustoiminta	24	50,0	5	10,4	2	4,2	9	18,8	5	10,4	3	6,3	48	100,0
Vakuutustoiminta	1	7,7	–	–	2	15,4	4	30,8	3	23,1	3	23,1	13	100,0
Rakentaminen	72	56,3	16	12,5	6	4,7	15	11,7	8	6,3	11	8,6	128	100,0
Kuljetus ja varastointi	34	35,1	11	11,3	9	9,3	23	23,7	10	10,3	10	10,3	97	100,0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	17	42,5	6	15,0	3	7,5	6	15,0	5	12,5	3	7,5	40	100,0
Informaatio ja viestintä	31	35,6	9	10,2	4	4,5	30	34,1	8	9,1	6	6,8	88	100,0
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	39	48,8	12	15,0	8	10,0	11	13,8	10	12,5	–	–	80	100,0
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	39	37,1	17	16,2	5	4,8	23	21,9	10	9,5	11	10,5	105	100,0
Muut toimialat	45	44,1	14	13,7	6	5,9	27	26,5	7	6,9	3	2,9	102	100,0
Yhteensä	516	37,5	177	12,9	89	6,5	326	23,7	166	12,1	101	7,3	1 376	100,0

* Sisältää 10–19 työntekijän henkilöstöluokkaan kuuluvat 17 rahoitustoiminnan yritystä.

Otoksen yrityksistä 66 prosentin kotikunta oli Etelä-Suomen suuralueella ja noin viidesosan Länsi-Suomen alueella. Etelä-Suomen yrityksistä 65 prosenttia sijaitsi pääkaupunkiseudulla. Kaikilla tutkituilla toimialoilla pääosa yrityksistä oli keskittynyt Etelä-Suomen suuralueelle ja etenkin pääkaupunkiseudulle. Länsi-Suomen suuralueella oli teollisuusyrityksiä jonkin verran enemmän kuin pääkaupunkiseudulla. Samoin rahoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, lähinnä paikallisia pankkeja, oli enemmän kuin muilla alueilla, lukuun ottamatta pääkaupunkiseutua. Vakuutustoiminta oli erityisen keskittynyttä, sillä toimialan yrityksistä 85 prosenttia sijaitsi pääkaupunkiseudulla ja loput muualla Etelä-Suomen suuralueen alueella. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Otoksen yritykset toimialoittain ja suuralueittain vuonna 2008



Kysely

Vuoden 2008 tiedot yritysten tuesta taiteille kerättiin lomakkeella, jossa oli sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä (liite 1). Kysely toteutettiin postikyselynä jossa oli mukana postimaksulla varustettu palautuskuori. Lisäksi lomakkeen saattoi täyttää ja palauttaa internetin kautta. Lomake täyttöohjeineen käännettiin myös ruotsiksi. Kyselyn saatteessa painotettiin niin vastausten käsittelyssä kuin raportoinnissa noudatettavaa luottamuksellisuutta sekä kerrottiin lyhyesti taiteen keskustoimikunnasta.

Kysely postitettiin yrityksille kahdesti touko-kesäkuussa 2009, lisäksi yritykset saivat muistutuskirjeen ennen kesäkuun vastausajan päättymistä. Yrityksille tähdenneettiin vastaamisen tärkeyttä ja niiden toivottiin joka tapauksessa täyttävän ensimmäisen kysymyksen kohdat A–E, vaikka ne eivät olisikaan käyttäneet varoja taiteisiin vuonna 2008. Kysely uusittiin vielä elokuun lopussa niiden osalta, jotka eivät olleet palauttaneet lomaketta.

Lomakkeelle pyydettiin merkitsemään taiteenaloittain käytetyn tukimuodon kohdalle tuen määrä sekä selvittämään lyhyesti sen tarkempi kohdentuminen. Tieto rahoituksen kohteesta oli toivottavaa, mikäli tukisummaa ei voida ilmoittaa euroina. Eri tukimuotojen osalta kysyttiin tukitoiminnan aloitusvuotta, säännöllisyyttä ja siihen liittyvää aloitteen tekoa sekä mahdollista asiantuntijan käyttöä tuesta päätettäessä.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan taide- ja kulttuurikohteiden tukemisen hyödyllisyyttä yrityksen kannalta. Yrityksiltä kysyttiin myös urheiluun tai liikuntaan, nuorisotyöhön tai kansalaistoimintaan sekä muihin yhteiskunnallisiin kohteisiin annettua tukea. Uutena vaihtoehtona oli kysymys taide- ja kulttuuripalvelujen käytöstä yrityksen työhyvinvoinnin lisäämiseksi.

Otoksen 1 376 yrityksestä 27,1 prosenttia vastasi kyselyyn. Muuttuneen yhteystiedon vuoksi tavoittamatta jäi 16 yritystä ja yksi yritys oli mennyt konkurssiin. Kaksi yritystä ilmoitti jättävänsä vastaamatta ja kuusi lomaketta palautui tyhjänä. Lisäksi 14 yritystä palautti lomakkeen, mutta ei vastannut yhteenkään kysymykseen. Suurin osa vastanneista käytti perinteistä palautuskuorta. Sähköistä vaihtoehtoa hyödynsi 18 prosenttia vastanneista. Pienten ja keskisuurten yritysten vastausprosentti oli hieman suuryrityksiä suurempi. Lukumääräisesti eniten vastauksia saatiin teollisuuden sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialoilta. Sen sijaan suhteellisesti eniten toimialakohtaisia vastauksia kertyi rahoitus- ja vakuutustoiminnan alalta. (Taulukko 3.)

Molemmilla yrityssektoreilla sekä vastausprosentti että vastanneiden yritysten lukumäärä jäivät selvästi aiempaa alhaisemmaksi. Kaikissa tähän mennessä tehdyissä selvityksissä vastaajia on ollut vähintään noin puolet otoksessa mukana olleista yrityksistä. Tällä kerralla kyselyn lähettäjänä oli aiemmasta poiketen taiteen keskustoimikunta eikä Tilastokeskus, jolla on perinteinen ja vakiintunut asema virallisena yhteiskuntaa kuvaavien tieto-

aineistojen kerääjänä. Sen lähettämiin kyselyihin yritykset saattavat olla tottuneempia vastaamaan ja pitämään sitä jopa eräänlaisena velvollisuutena. Tosin myös Tilastokeskuksen vuosina 1993–2003 lähettämässä Yritysten tuki taiteille -kyselyissä vastausprosentti on selvästi laskenut. (Taulukko 4.)

Taulukko 3. Otoksen koko, kato ja vastausprosentti toimialoittain vuonna 2008

Toimiala	PK-yritykset				Suuryritykset				Kaikki			
	n	Kato	vast	v-%	n	Kato	vast	v-%	n	Kato	vast	v-%
Teollisuus	208	149	59	28,4	220	151	69	31,4	428	300	128	29,9
Tukku- ja vähittäiskauppa	137	99	38	27,7	110	95	15	13,6	247	194	53	21,5
Rahoitustoiminta	30	17	13	43,3	17	11	6	35,3	47	28	19	40,4
Vakuutustoiminta	3	2	1	33,3	10	5	5	50,0	13	7	6	46,2
Rakentaminen	94	78	16	17,0	34	24	10	29,4	128	102	26	20,3
Kuljetus ja varastointi	54	34	20	37,0	43	33	10	23,3	97	67	30	30,9
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	26	21	5	19,2	14	11	3	21,4	40	32	8	20,0
Informaatio ja viestintä	44	30	14	31,8	44	36	8	18,2	88	66	22	25,0
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	59	35	24	40,7	21	18	3	14,3	80	53	27	33,8
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	61	47	14	23,0	44	34	10	22,7	105	81	24	22,9
Muut toimialat	66	50	22	33,3	37	32	8	21,6	103	82	30	29,1
Yhteensä	782	562	226	28,9	594	450	147	24,7	1 376	1012	373	27,1

Taulukko 4. Otoksen koko, vastanneiden lukumäärä ja vastausprosentti vuosina 1993–2008

	1993*	1996*	1999	2003	2008
n	450	450	1 206	1 245	1 376
Vastanneita kpl	328	288	639	610	373
Vastausprosentti	73	64	53	49	27

* Sisältää vain liikevaihdoltaan suurimmat yritykset.

Siirtyminen henkilöstöluokan mukaan yritysrekisteristä tehtävään otokseen kohdeyrityksiä valittaessa on myös osaltaan vaikuttanut vastausprosentin muutokseen. Vuoteen 1996 asti kyselyn kohteena olivat vain noin 450 liikevaihdoltaan suurinta yritystä. Pienten ja keskisuurten yritysten mukaanottaminen on kattanut järjestelmällisemmin koko liike-elämän. Samalla myös vastanneiden yritysten lukumäärä kasvoi huomattavasti.

Yritysten urheilusponsorointia selvittävässä postikyselyssä vuonna 2005 oli mukana 1 500 yritystä, jotka oli poimittu 5 000 liikevaihdoltaan

suurimman yrityksen ja toimipisteen joukosta. Kyselyyn vastasi 37,4 prosenttia yrityksistä. Alhaisen vastausprosentin erääksi syyksi nähtiin huono motivaatio vastata perinteiseen lomakekyselyyn. Kyselyyn vastaamista ei myöskään pidetty mielekkäänä, jos yritys ei ollut harjoittanut sponsorointia. Lisäksi tutkimusjoukossa oli paljon liikevaihdoltaan pieniä yrityksiä joista monet eivät sponsoroineet lainkaan tai yleishyödyllisiin tarkoituksiin jaetut summat olivat niin pieniä, että niiden ilmoittamista ei katsottu tarpeelliseksi. (Itkonen – Ilmanen – Matilainen 2007, 27–28.)

Kyselyn kohdejoukon enemmistö on vuodesta 1999 alkaen koostunut pienistä ja keskisuurista yrityksistä, joiden toiminnassa taiteiden ja kulttuurin tukeminen on vähäisempää kuin suuryrityksissä tai sitä ei harjoiteta lainkaan. Pk-yritysten vastausprosentti on kuitenkin pysynyt jonkin verran suurempana kuin suuryritysten, joiden kohdalla puolestaan taiteita tukeneiden osuus vastanneista on ollut selvästi suurempi. Saattaa myös olla, että etenkin pienistä ja keskisuurista yrityksistä kyselyyn vastaavat helpommin sellaiset yritykset jotka eivät ole tukeneet taiteita, koska se ei edellytä kysytyjen tietojen etsintää ja tarkistamista. Pk-yrityksissä ei useinkaan ole järjestelmällistä taiteiden ja kulttuurin tukitoimintaa eikä siihen keskittynyttä henkilöstöä.

Vuosien 1999, 2003 ja 2008 selvitysten otoksissa mukana ovat olleet kaikki kyselyn ajankohtana toimineet vähintään 250 työntekijän yritykset, joten suuryritysten perusjoukko on pysynyt pääosin samana. Edellisten selvitysten perusteella eräät kokonaan vastaamatta jättäneet suuryritykset ovat rahoittaneet ainakin taide- ja kulttuurilaitoksia sekä erilaisia tapahtumia joko sponsoroinnin tai markkinayhteistyön muodossa. Sen sijaan vastaamatta jättäneistä pienistä ja keskisuurista yrityksistä pääosa ei todennäköisesti tukenut taiteita lainkaan.

Otoksessa on mukana myös epäitsenäisiä yrityksiä, jotka ovat osa yrityskonsernia. Itsenäisyyttä ei voi päätellä yrityksen nimestä, ja konserneisakin on erilaisia käytäntöjä sen suhteen tehdäänkö päätökset taiteiden tukemiseen käytettävistä varoista emoyhtiössä vai tytäryhtiöissä. Lisäksi etenkin suuryrityksissä kaikkia lomakkeella kysytyjä tietoja ei välttämättä ole saatavissa keskitetysti. Joidenkin vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että kaikissa yrityksissä ei ole aivan tarkkaan ollut tiedossa kenen vastattavaksi lomake olisi pitänyt toimittaa. Esimerkiksi sponsorointi ja taidehankinnat saattavat olla eri osastojen tai henkilöiden vastuulla, jolloin on erittäin epävarmaa päätyykö kyselylomake oikealle henkilölle. Suuryrityksen pääkonttorissa kyselylomakkeen kierrättäminen onnistuneesti eri henkilöillä on erittäin epätodennäköistä. Lisäksi yritykset saavat nykyisin suuria määriä eri tutkimus- ja oppilaitosten postikyselyitä, eikä niihin kaikkiin vastaamiseen aina riitä kiinnostusta ja voimavaroja. Taiteiden tukea koskevan kyselyn tuottamaa tietoa ei välttämättä pidetä yrityksen kannalta keskeisenä ja vastaaminen jää helposti muiden töiden alle.

Kyselylomakkeen ensimmäiseen kysymykseen taiteiden tukemisesta (1A) vastasivat lähes kaikki lomakkeen palauttaneet yritykset, samoin ky-

symyksen muihin osioihin (1B–1E). Taiteita tukeneista 113 yrityksestä 71 prosenttia ilmoitti myös tuen määrän ja kohdentumisen. Ilmoittamatta jättämistä perusteltiin muun muassa liikesalaisuuteen vedoten tai tietoja ei ollut saatavissa kysytyllä tarkkuudella, koska varoja ja niiden käyttökohteita ei kirjata erikseen. Sponsorointi ja markkinointiyhteistyöbudjetit ovat kokonaisuuksia ja taidehankinnat tai lahjoitukset puolestaan saattavat olla osa jotain muuta menoerää. Toisaalta vastauksista ilmenee myös miten suuryrityksissäkin taiteisiin ja kulttuuriin kohdistetut varat pystytään tarvittaessa erittelemään tukimuodotain senttien tarkkuudella.

Taiteiden tuki saattoi käsitteenä edelleen olla ongelmallinen ja osaltaan alentaa vastausprosenttia. Yritysten näkökulmasta tuki saatetaan mieltää lahjoitusten tapaan varojen vastikkeettomaksi antamiseksi. Sponsorointi ja markkinointiyhteistyö ovat osa yrityksen liiketoimintaa, markkinointia ja viestintää. Tukimuodoista sponsoroinnin määrittely ei kuitenkaan ole aina yksiselitteistä. Perinteisesti se saatetaan mieltää myös vastikkeettomaksi tueksi. Sponsoroinnin kasvu ja kiinnostus sen avainasioiden tutkimiseen ja kehittämiseen ovat tuoneet mukanaan monia uusia käytäntöjä ja tulkintoja.

Samoin taidehankinnoissa ja lahjoituksissa yleensä etusijalla ovat yrityksen omat tavoitteet. Yrityksen tiloihin sijoitettu taide luo kulttuuri-myönteistä imagoa ja lisää henkilöstön ja asiakkaiden viihtyisyyttä. Taiteen hankkiminen voi olla eräs tapa sijoittaa liiketoiminnasta syntyneitä voittoja ja varallisuutta johonkin kestävämpään. Muun tuen kautta tapahtuva henkilökunnan palkitseminen ja harrastustoiminnan edistäminen lisäävät yrityksessä viihtymistä sekä työssä jaksamista ja työn tuottavuutta.

Kokonaisuutena valtion taidetoimikuntien mukainen taiteenaloittelu on osoittautunut käyttökelpoiseksi, mutta lomakkeen täyttöohjeita on täsmennetty aiemmista kyselyistä saatujen kokemusten perusteella. Tästä huolimatta joissakin vastauksissa henkilökunnan taideharrastuksia ei katsottu kulttuuriksi ja säveltaiteen ymmärrettiin tarkoittavan vain klassista musiikkia. Muutamassa vastauksessa oli myös ilmoitettu sponsorointiin käytetyt rahasummat taiteenaloittain, vaikka lomakkeen ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen mukaan yritys ei ollut tukenut taiteita vuonna 2008. Eri rahoitusmuodot kattavan yksiselitteisen käsitteen puuttuessa yrityksiä ohjeistettiin mahdollisimman yksityiskohtaisesti sen suhteen, mitä eri tukimuodot tarkoittavat ja mitä niihin sisältyy.

Kyselyaineiston antamien tulosten luotettavuuteen vaikuttavat alhainen vastausprosentti ja vastauskato. Katoanalyysillä tutkitaan saatujen vastausten edustavuutta vertaamalla perusjoukon ja vastausaineiston vastaavuutta niiden keskeisten muuttujien osalta, joista tiedot ovat saatavilla. Alhaisesta vastausprosentista johtuvia vinoumia korjattiin käyttämällä painomuuttujana henkilöstöluokkia toimialoittain. Yritysten henkilöstön lukumäärää koskevan tiedon avulla oli mahdollista laskea vastanneille yrityksille yritysکوhtainen henkilöstöluokan mukainen painokerroin. Näin saadut uudet korotetut arvot ja jakaumat kuvaavat paremmin koko perusjoukkoa.

Etenkin tukku- ja vähittäiskaupan taiteita tukeneet suuryritykset olivat aineistossa aliedustettuina. Tätä korjattiin poimimalla vastaamatta jättäneiden joukosta satunnaisotannan perusteella 15 suuryritystä joiden osalta selvitetiin vielä erikseen ovatko ne tukeneet taiteita vuonna 2008. Puuttuvia tukitietoja täydennettiin myös niiden yritysten osalta, jotka olivat tukeneet taiteita vuonna 2008, mutta eivät vastauksessaan ilmoittaneet tuen määrää. Tällöin tuen kokonaissummaksi merkittiin toimialan yritysten henkilöstöluokittain laskettu tuen keskiarvo. Mikäli yritys oli myös ilmoittanut tuen tarkemman kohdentumisen, taiteenalan ja tukimuodon tukisummana käytettiin kyseisen taiteenalan ja tukimuodon keskiarvoa. Tästä johtuen toimialojen kokonaissumma on jonkin verran taiteenaloittain ja tukimuodoittain laskettua tukisummaa suurempi.

Alhaisen vastausprosentin ja toimialaluokituksessa tapahtuneiden muutosten vuoksi toimialoittain tulokset on eritelty vain teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan sekä rahoitus- ja vakuutus toiminnan osalta. Uuden toimialaluokituksen (TOL2008) mukaisesti rahoitus- ja vakuutus toiminta on yhtenä kokonaisuutena, vaikka vakuutus toiminta sisältää myös pakollisen sosiaalivakuutuksen yritykset toimialaluokasta julkinen hallinto ja maanpuolustus. Kaikki muut otoksessa mukana olleet toimialat on yhdistetty luokkaan muut toimialat. Yritysten taiteiden tuen kehitystä koskevaa vertailua varten myös vuosien 1999 ja 2003 kyselyaineistot luokiteltiin uudelleen TOL2008 mukaisesti ja painotettiin edellä kuvatulla tavalla.

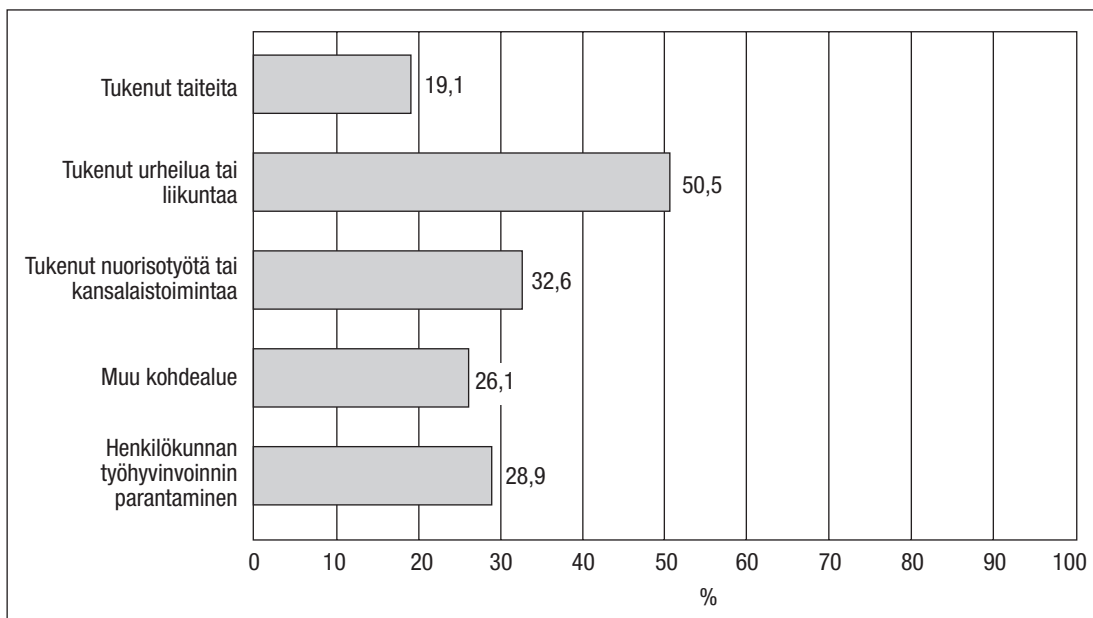
Taiteen kokonaistuen oikeellisuutta toimialaluokittain arvioitiin variaatiokertoimen avulla. Variaatiokerroin määrittää havaintoarvojen suhteellisen hajonnan eli se osoittaa kuinka monta prosenttia havaintoarvojen keskihajonta on havaintoarvojen keskiarvosta. Käytetyllä luokitusasteella tulosten tarkkuus variaatiokertoimia arvioimalla oli kaikkien selvitysvuosien kohdalla hyvä.

Yritysten tuki taiteille 2008

Yritysten tuen kohteet

Noin viidesosa yrityksistä käytti vuonna 2008 varoja taiteisiin, mutta elinkeinoelämän tuella oli myös muita kohteita. Puolet kaikista yrityksistä oli rahoittanut urheilua tai liikuntaa ja runsas kolmasosa nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa. Samoin taiteita ja kulttuuria henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen oli käyttänyt noin joka kolmas yritys. Suosituimpia kohteita olivat teatteri sekä erilaiset konsertit ja musiikkijuhlat. Henkilökunta oli myös käynyt jonkin verran kuvataidenäyttelyissä sekä vierailut museoissa. Lisäksi noin neljäsosa ilmoitti jonkin muun tuen kohteen. Ne vaihtelivat poliisista ja palokunnasta Itämeren ja eläinten suojeluun, mutta yleisimpiä olivat erilaiset sosiaaliset kohteet, kuten sotaveteraanit, Suomen Punainen Risti, Unicef sekä syöpätutkimus ja terveydenhuolto. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Yritysten tuen kohteet vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Taiteita tukeneista yrityksistä 78 prosenttia oli käyttänyt varoja myös urheiluun, mutta urheilua rahoittaneista vain kolmasosalla oli ollut taiteiden tukemiseen liittyvää toimintaa. Niiden yritysten joukossa, jotka eivät olleet

tukeneet taiteita, oli myös vähemmän urheilua ja liikuntaa, nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa sekä muita, lähinnä sosiaalisia ja ympäristökohteita tukeneita yrityksiä. Samoin vain viidesosa oli käyttänyt taidetta ja kulttuuria henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen.

Lukumääräisesti eniten taiteita tukeneita yrityksiä oli teollisuudessa. Suhteellisesti eniten taiteita tuettiin rahoitus- ja vakuutustoiminnan toimialoilla, mutta etenkin vakuutustoimialalla tutkittujen yritysten lukumäärä oli muita toimialoja selvästi pienempi.

Suuryrityksistä 43 prosenttia, mutta pienistä ja keskisuurista yrityksistä vain joka viides oli tukenut taiteita vuonna 2008. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Taiteita tukeneiden yritysten osuus toimialoittain vuonna 2008

<i>Toimiala</i>	<i>Pk-yritykset*</i>	<i>Suuryritykset</i>	<i>Kaikki*</i>
	<i>Tukeneet %</i>	<i>Tukeneet %</i>	<i>Tukeneet %</i>
Teollisuus	20,4	43,5	24,4
Tukku- ja vähittäiskauppa	21,0	33,3	22,1
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	46,7	100,0	54,6
Muut toimialat	22,2	36,5	14,9
Yhteensä	22,2	43,2	19,1

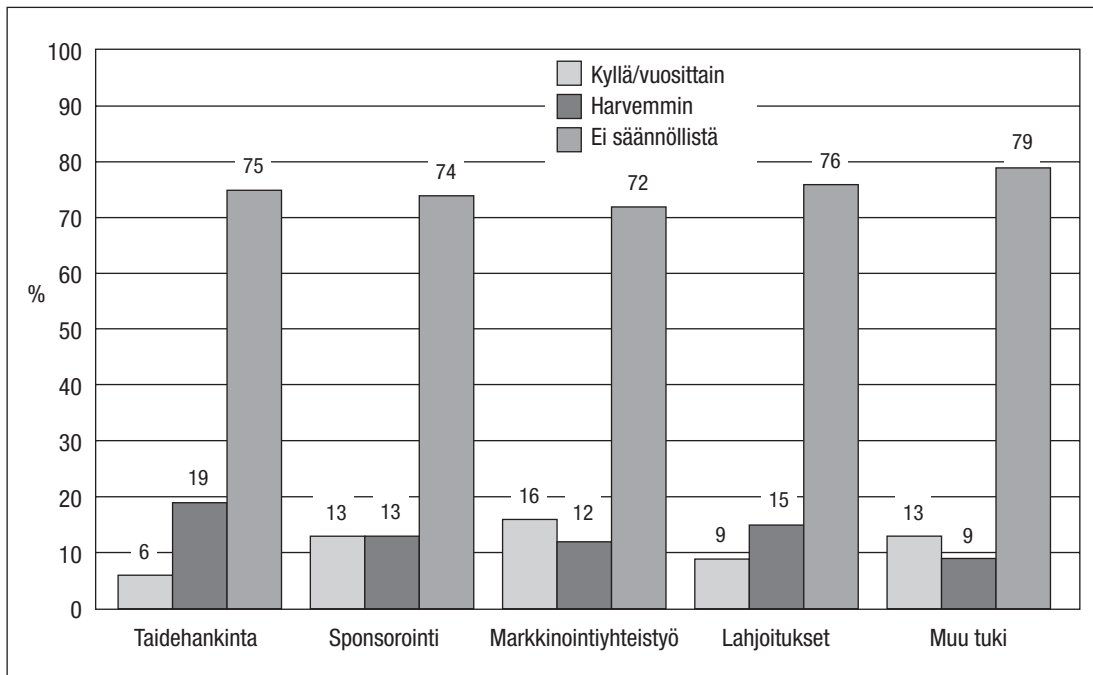
* Jakauma on painotettu.

Taiteiden tuen säännöllisyys ja hyödyllisyys

Kolmasosa yrityksistä oli käyttänyt varoja taiteisiin myös ennen vuotta 2008. Useimmat yritykset olivat rahoittaneet taiteita viimeksi edellisenä vuonna ja noin joka viides yritys kohdisti varoja taiteisiin ensimmäistä kertaa vuonna 2008. Pääosa yrityksistä, joiden toimintaan taiteen tukeminen ja taidehankinnat eivät kuuluneet vuonna 2008, eivät olleet tukeneet taiteita myöskään aiempina vuosina. Suuryrityksissä taiteiden tukeminen oli pitkäjänteisempää kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Kaksi kolmesta suuryrityksestä oli tukenut taiteita myös ennen vuotta 2008, mutta pk-yrityksistä vain joka neljäs.

Suurimmalle osalle yrityksistä taiteiden tukeminen ei ollut säännöllistä minkään kysytyn tukimuodon kautta. Sponsorointia säännöllisesti sekä vuosittain että harvemmin harjoittaneiden osuus oli runsas kymmenesosa yrityksistä. Kaikkiaan noin kolmasosa yrityksistä oli kohdistanut varoja taiteiden tukeen vuosittain sponsoroinnin tai markkinointiyhteistyön kautta. Muun tuen kautta taiteisiin käytti vuosittain varoja runsas kymmenesosa yrityksistä. Vuosittain taidehankintoja tekevien yritysten osuus oli pieni, mutta joka viides ilmoitti kuitenkin hankkivansa taidetta, mutta harvemmin kuin vuosittain. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Taiteiden tuen säännöllisyys tukimuodoittain (jakauma on painotettu)

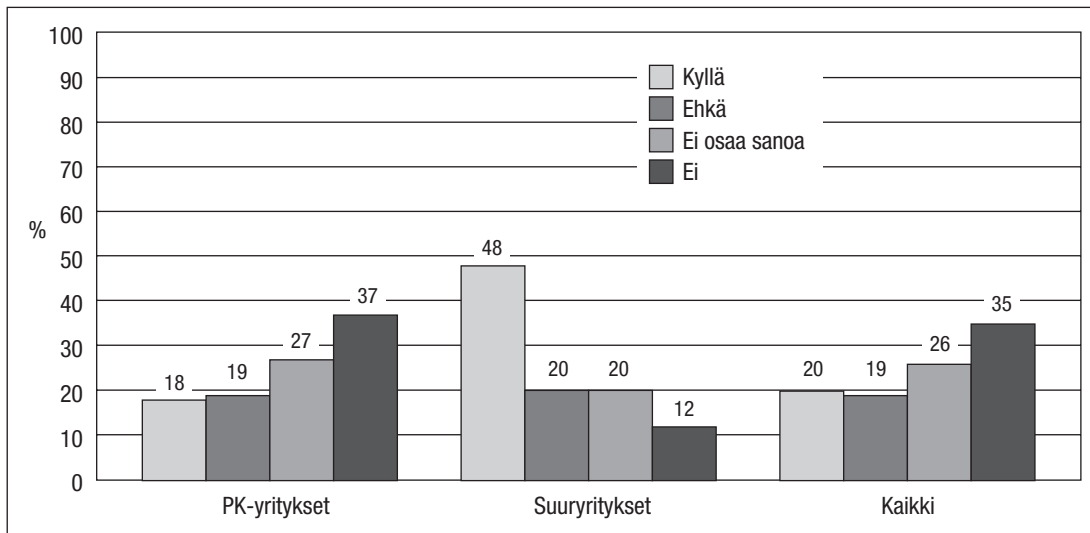


Kaikkia tukimuotoja säännöllisesti käyttäviä oli suuryrityksissä enemmän kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Suuryrityksistä noin kaksi viidesosaa harjoitti sponsorointia ja markkinointiyhteistyötä säännöllisesti ja joka kymmenes käytti kyseisiä tukimuotoja harvemmin kuin vuosittain. Kaksi kolmesta suuryrityksestä ei käyttänyt taiteen muuta tukea, eikä tehnyt lahjoituksia säännöllisesti. Taidehankintoja teki harvemmin kuin vuosittain 36 prosenttia suuryrityksistä.

Pienistä ja keskisuurista yrityksistä noin kymmenesosa harjoitti sponsorointia ja markkinointiyhteistyötä tai käytti varoja taiteen muuhun tukeen säännöllisesti vuosittain. Taidehankintoihin ja lahjoituksiin käytti säännöllisesti varoja muutama prosentti pk-yrityksistä. Lähes 80 prosentilla pk-yrityksistä taiteiden tukeminen ei ollut säännöllistä minkään kysytyn tukimuodon kautta.

Yritysten suunnitelmia tukea taiteita tulevaisuudessa koskevan kysymyksen vastaukset poikkeavat edellä esitetyn kuvion 3 antamasta kuvasta. Viidesosa kaikista yrityksistä aikoi tukea taiteita tulevaisuudessa, mutta 35 prosentilla yrityksistä ei ollut tällaisia suunnitelmia. Epävarmojen vastausten, ehkä ja en osaa sanoa, osuus oli yhteensä 45 prosenttia. Suuryrityksistä lähes joka toinen aikoi tukea taiteita myös tulevaisuudessa, kun puolestaan pk-yrityksistä ainoastaan 18 prosenttia. Tulevaisuuden taiderahoituksen suhteen epävarmojen yritysten osuus oli pk-sektorilla 46 prosenttia. Suuryrityksistä kaksi viidesosaa ei vielä tiennyt taiteiden tuen toteutumisesta tulevaisuudessa. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Yritysten aikomukset tukea taiteita tulevaisuudessa (jakauma on painotettu)



Vuonna 2008 taiteita tukeneista yrityksistä 58 prosenttia aikoi jatkaa taiteiden rahoittamista tulevaisuudessa. Epävarman vastauksen antoi noin neljäsosa yrityksistä. Sen sijaan yrityksistä jotka selvityksen kohdevuonna eivät olleet tukeneet taiteita, ainoastaan kaksi prosenttia aikoi käyttää varoja taiteisiin tulevaisuudessa.

Päätökset taiteiden tuesta tehdään yleensä yrityksen johdossa joko hallituksessa, johtoryhmässä tai toimitusjohtaja yksin päättää asian. Näin tapahtuu etenkin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Sponsoroinnista ja markkinointiyhteistyöstä päätettäessä mukana saattaa olla myynti-, markkinointi-, viestintä- tai talousjohtaja. Henkilöstöä kuullaan useimmin muun tuen yhteydessä, mutta yleensä päätökset teki toimitusjohtaja. Asiantuntijan apuun taiteiden tuesta päätettäessä oli joskus turvautunut ainoastaan noin neljä prosenttia kaikista yrityksistä, mutta suuryrityksistä asiantuntijaa oli joskus käyttänyt 13 prosenttia.

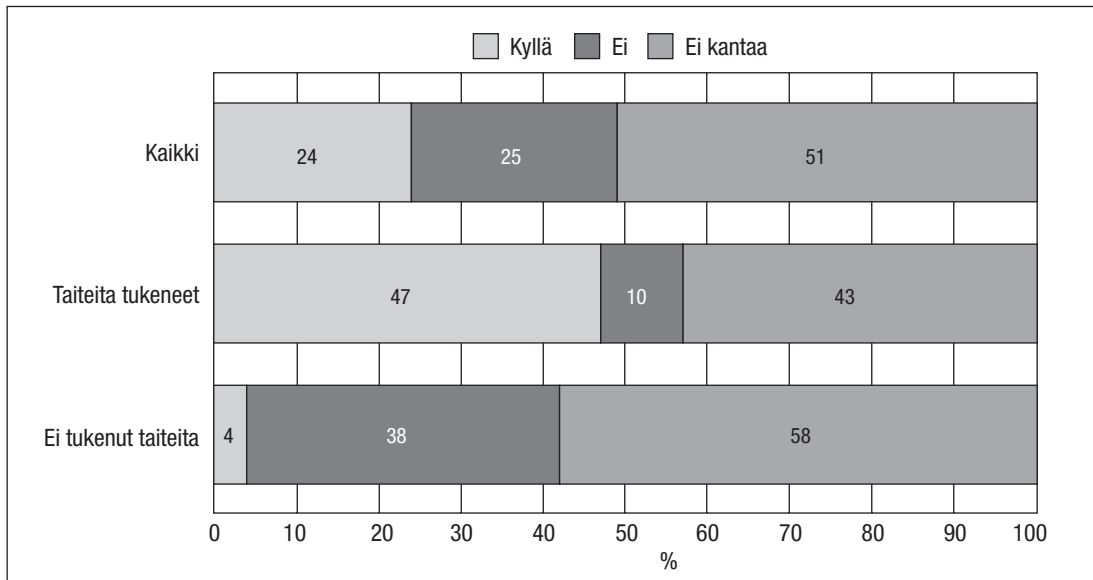
Taiteiden tukemisen oli kokenut hyödylliseksi puolet kaikista yrityksistä ja kaksi viidesosaa vuonna 2008 taiteita tukeneista yrityksistä. Lähes puolet taiteita tukeneista yrityksistä ei kuitenkaan osannut sanoa oliko toiminnasta ollut hyötyä. Yrityksistä, jotka eivät olleet tukeneet taiteita, noin kaksi viidesosaa ei pitänyt toimintaa hyödyllisenä ja ymmärrettävästi pääosalla, 58 prosentilla, ei ollut asiasta mielipidettä. (Kuvio 5.)

Yksikään niistä yrityksistä, jotka aikovat käyttää varoja taiteisiin myös tulevaisuudessa, ei ollut kokenut toimintaa hyödyttömänä. Runsas neljäsosa yrityksistä ei kuitenkaan osannut ottaa hyödyllisyyteen kantaa. Puolet yrityksistä, jotka eivät aikoneet rahoittaa taiteita tulevaisuudessa, eivät myöskään kyenneet arvioimaan hyödyllisyyttä, samoin kuin eivät nekään jotka ilmoittivat vielä harkitsevansa asiaa.

Mahdollisuutta perustella vastausta oli käytetty erittäin vähän. Niistä oli kuitenkin löydettävissä kaksi selkeää näkökulmaa. Yleisimmin paino-

tettiin yrityksen ja sen tuotteiden näkyvyyden lisäämistä ja yrityskuvan vahvistamista asiakkaiden ja sidosryhminen keskuudessa kulttuuri- ja taideystävällisenä toimijana. Toiset toivat esille taiteiden ja kulttuurin merkityksen henkilöstön työhyvinvoinnin ja virkistytymisen kannalta. Lisäksi taide- ja kulttuurikohteiden rahoittamisesta saatavan hyödyn mittaaminen ja arviointi todettiin vaikeaksi.

Kuvio 5. Taiteiden tuen koettu hyödyllisyys yritykselle (jakauma on painotettu)



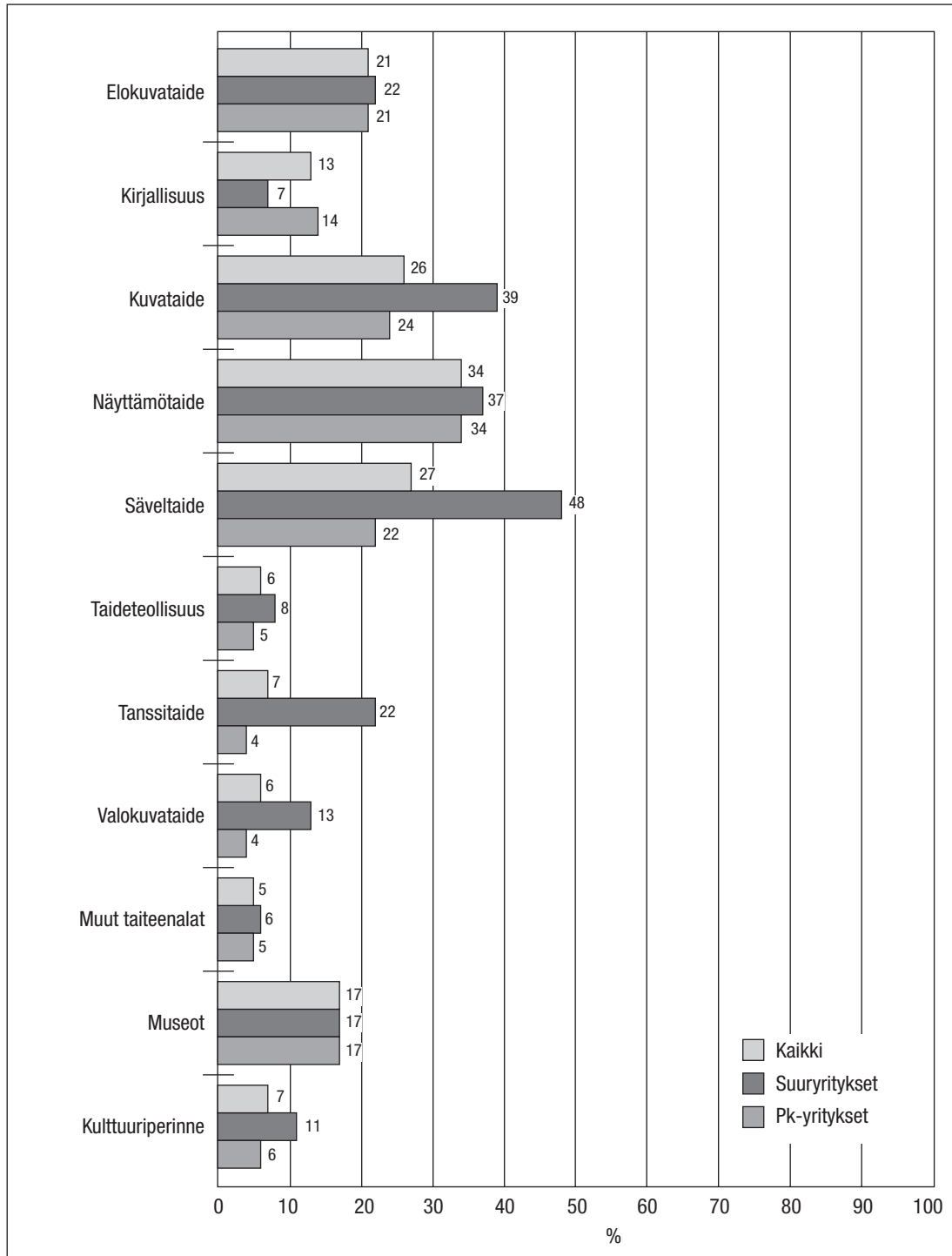
Taiteiden tuen kohdentuminen

Useimpien yritysten taiteiden tuki kohdistui kuva-, näyttämö- ja säveltaiteeseen. Runsas kolmasosa kaikista taiteita tukeneista yrityksistä oli käyttänyt varoja näyttämötaiteeseen. Se oli myös pienten ja keskisuurten yritysten yleisin tuen kohde. Sen sijaan suuryrityksistä lähes puolet oli tukenut säveltaidetta ja kaksi viidesosaa kuvataidetta. Tanssi- ja valokuvataiteen tukeminen oli myös selvästi pk-sektoria yleisempää. Kirjallisuus puolestaan oli pk-yritysten ryhmässä suositumpi kohde kuin suuryrityksissä. Elokuvataidetta ja museoita oli rahoittanut noin viidesosa kaikista yrityksistä. Yksittäisistä taiteenaloista taideteollisuus ja valokuvataide olivat yrityksiä vähiten kiinnostavia taiteenaloja vuonna 2008. (Kuvio 6.)

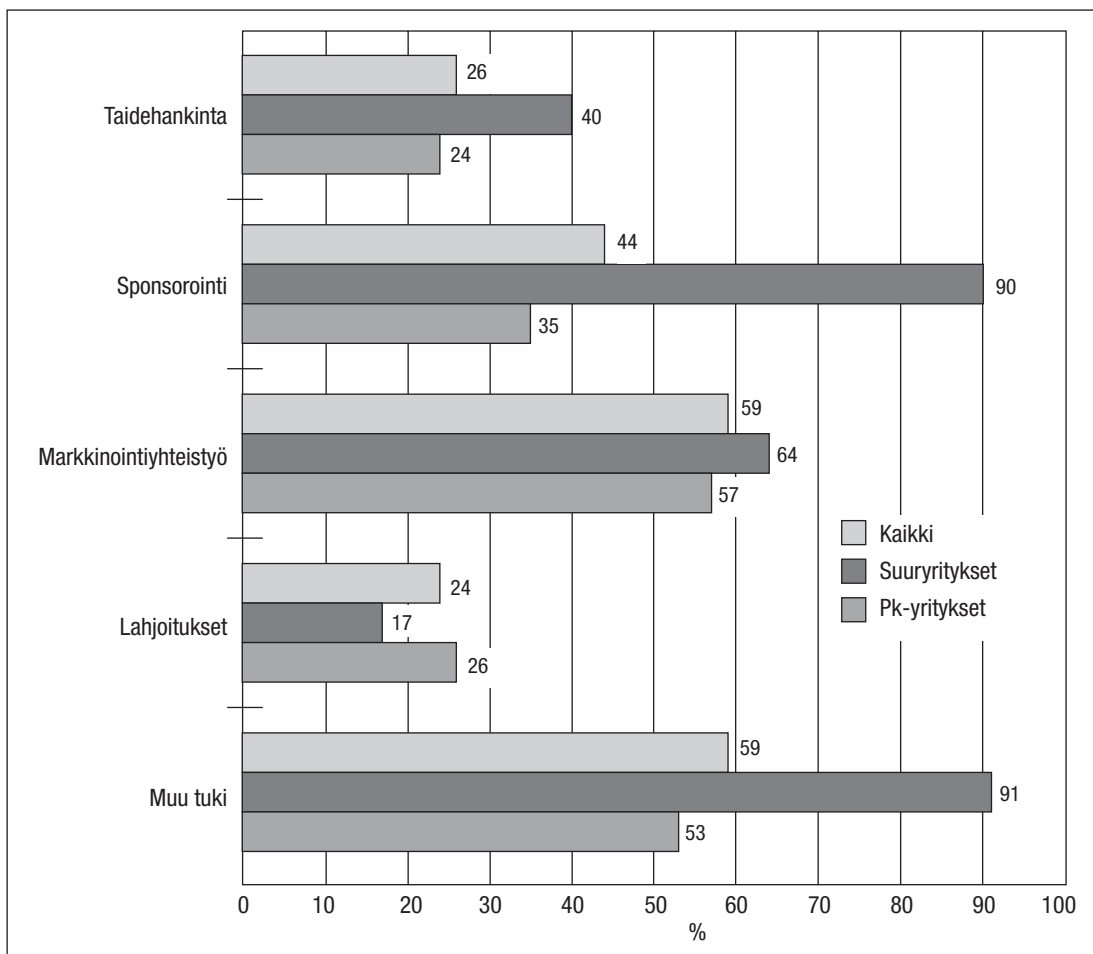
Markkinointiyhteistyö ja taiteen muu tuki olivat yritysten yleisimmin käyttämät tukimuodot vuonna 2008. Muun tuen kautta oli taiteisiin käyttänyt varoja puolet kaikista yrityksistä, suuryrityksistä peräti 91 prosenttia ja pienistä ja keskisuurista yrityksistäkin kaksi kolmasosaa. Sponsoroinnin kautta taiteisiin kanavoit varoja vain runsas kaksi viidesosaa kaikista yrityksistä, mutta 90 prosenttia suuryrityksistä. Markkinointiyhteistyötä oli käyttänyt taiteiden tukemiseen lähes kaksi kolmesta yrityksestä. Taidehan-

kinta kiinnosti suuryrityksiä selvästi pieniä ja keskisuuria yrityksiä enemmän. Sen sijaan suuryrityksiä useampi pk-sektorin yritys oli tehnyt lahjoituksia. Lahjoituksia lukuun ottamatta kaikkien tukimuotojen käyttö taiteen tukemiseen oli suuryrityksissä yleisempää kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. (Kuvio 7.)

Kuvio 6. Yritysten taiteiden tuen kohdentuminen taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 7. Yritysten taiteiden tuen kohdentuminen tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



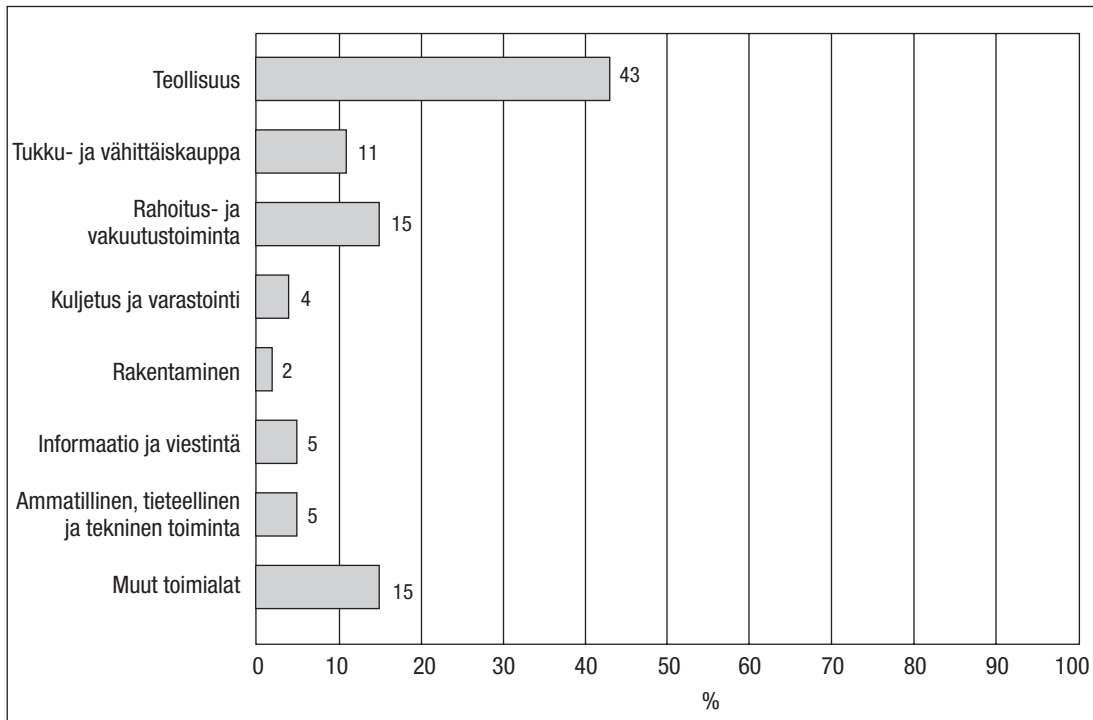
Taiteen muu tuki on yhteydessä elokuva-, näyttämö- ja kuvataiteen sekä museotoiminnan tukemisen yleisyyteen. Yritykset hankkivat henkilökunnalle pääsylippuja elokuviin, teatteriin, konsertteihin, kuvataidenäyttelyihin ja museoihin myös osana työhyvinvoinnin edistämistä. Noin joka kolmas yritys oli käyttänyt taide- ja kulttuuripalveluja henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseen, kun taiteita tuki vain viidesosa yrityksistä. Sponsorointiin tai markkinointiyhteistyöhön verrattuna varojen kohdistaminen taiteisiin muun tuen kautta säännöllisesti vuosittain oli kuitenkin vähäisempää.

Taiteiden tuen määrä

Suomalainen elinkeinoelämä käytti taiteisiin vuonna 2008 arviolta runsaat 17,4 miljoonaa euroa. Kokonaistuesta 71 prosenttia kertyi suuryrityksiltä ja kaikkien yritysten mediaanin mukainen tukisumma oli vain noin 13 000

euroa. Suuryritysten mediaanituki oli 55 000 euroa, mutta pienten ja keskisuurten yritysten tuki jäi hieman alle 4 500 euron. Teollisuus oli keskeisin yksittäinen taiteita rahoittanut toimiala. Rahoitus- ja vakuutus toiminta oli myös merkittävä tukija toimialan pienuudesta huolimatta. Tukku- ja vähittäiskaupan tuki taiteille jäi vähäiseksi etenkin toimialan yritysten lukumäärä huomioiden. Kaikilla muilla tutkituilla toimialoilla taiteisiin käytettiin selvästi vähemmän varoja ja jatkossa myös niitä koskevat tulokset on koottu luokkaan muut toimialat. (Kuvio 8.)

Kuvio 8. Yritysten taiderahoitus toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Taiteenaloista eniten tukea saivat säveltaiteen lisäksi elokuva-, kuva- ja näyttämötaide rahoituksen kanavoituessa pääasiassa taiteen muun tuen ja sponsoroinnin kautta. Tutkittujen suuryritysten sijainnista johtuen alueellisessa jakaumassa taiteita tukeneet yritykset painottuvat Etelä-Suomen suuralueelle ja erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Otoksen suurin toimiala oli teollisuus niin tutkittujen yritysten kuin vastanneiden ja taiteita tukeneiden lukumäärällä mitattuna. Kokonaistuesta runsas kaksi viidesosaa tulikin teollisuusyrityksiltä. Kolmasosa tuesta tuli luokkaan muut toimialat kuuluvalta yrityksiltä. Rahoitus- ja vakuutus toimialan kokonaissummasta rahoitustoiminnan osuus oli noin 60 prosenttia. Pääosa tukku- ja vähittäiskaupan tuesta kertyi pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Tämä saattaa johtua toimialan rakenteesta, jossa on paljon paikallisia pienyrittäjiä. Pk-sektorin kokonaissummasta puolet oli luokan muut toimialat yritysten taiteisiin käyttämiä varoja. Suuryritysten ryhmässä pääosa taiteiden tuesta kertyi teollisuudesta. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Taiteiden tuen määrä ja jakauma toimialoittain vuonna 2008 (summat ja jakaumat ovat painotettuja)

<i>Toimiala</i>	<i>Pk-yritykset</i>		<i>Suuryritykset</i>		<i>Kaikki</i>	
	<i>€</i>	<i>%</i>	<i>€</i>	<i>%</i>	<i>€</i>	<i>%</i>
Teollisuus	598 100	12	6 847 600	55	7 445 700	43
Tukku- ja vähittäiskauppa	1 201 400	24	776 300	6	1 977 700	11
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	757 100	15	1 897 200	15	2 654 400	15
Muut toimialat	2 440 500	49	2 856 900	23	5 297 400	30
Yhteensä	4 997 100	100	12 378 100	100	17 375 200	100

Vuonna 2008 yritykset käyttivät eniten varoja säveltaiteeseen. Taiteenalanle meni noin neljäsosa kokonaistuesta. Yksittäisistä taiteenaloista seuraavaksi eniten yritykset rahoittivat elokuvataidetta- ja kuvataidetta. Lisäksi runsas kymmenesosa tuesta meni näyttämötaiteelle. Pienten ja keski suurten yritysten taiteiden tuki keskittyi sävel- ja kuvataiteeseen ja runsas kymmenesosa kohdistui näyttämötaiteeseen. Suuryritykset rahoittivat säveltaiteen ohella merkittävästi myös elokuvataidetta ja museotoimintaa. Museoiden tuesta huomattava osa oli yhden yrityksen pääasiassa omien rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden tehdasalueiden ja -kiinteistöjen kunnostamiseen ja ylläpitoon käytettyjä varoja. Taiteenaloittaisen tuen kokonaissumma poikkeaa toimialojen kokonaissummasta, koska painotettaessa oli mahdollista huomioida ainoastaan ne vastaukset joissa oli ilmoitettu tuen jakautuminen taiteenaloittain. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Taiteiden tuen määrä ja jakauma taiteenaloittain vuonna 2008 (summat ja jakaumat ovat painotettuja)

<i>Taiteenala</i>	<i>Pk-yritykset</i>		<i>Suuryritykset</i>		<i>Kaikki</i>	
	<i>€</i>	<i>%</i>	<i>€</i>	<i>%</i>	<i>€</i>	<i>%</i>
Elokuvataide	700 700	16	1 763 200	18	2 464 000	18
Kirjallisuus	258 700	6	99 900	1	358 600	3
Kuvataide	794 800	18	1 263 700	13	2 058 500	15
Näyttämötaide	539 700	13	1 089 200	11	1 628 900	12
Säveltaide	1 308 000	30	2 295 300	24	3 603 300	26
Taideteollisuus	65 000	2	128 200	1	193 300	1
Tanssitaide	134 400	3	64 100	1	198 500	1
Valokuvataide	115 100	3	307 300	3	422 500	3
Muu taide	78 800	2	7 300	0	86 100	1
Museot	275 500	6	2 018 500	21	2 294 000	16
Kulttuuriperinne	38 200	1	720 400	7	758 600	5
Yhteensä	4 308 900	100	9 757 200	100	14 066 200	100

Markkinointiyhteistyö ja taiteen muu tuki olivat käytetyimmät tukimuodot vuonna 2008 (ks. kuvio 7 sivulla 32). Niiden kautta taiteita oli tukenut yli puolet tutkituista yrityksistä. Muun tuen osuus kokonaistuesta oli kuitenkin vain 15 prosenttia, samoin kulttuuria ja taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille annettujen lahjoitusten. Eniten varoja, runsaan kolmasosan kokonaistuesta, yritykset käyttivät sponsorointiin. Tukimuotoa oli hyödyntänyt noin 40 prosenttia yrityksistä. Markkinointiyhteistyön osuus taiteen tuen kokonaissummasta oli viidesosa. Pienten- ja keskisuurten yritysten tuesta kolmasosa tuli markkinointiyhteistyön kautta. Sponsorointiin kului noin neljäsosa rahoituksesta ja vajaa viidesosa oli taiteen muuta tukea. Suuryritysten taiteiden tuki keskittyi selkeämmin sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön. Tukimuotojen kokonaissumma poikkeaa muiden jakaumien kokonaissummista, koska painotettaessa oli mahdollista huomioida ainoastaan tukimuodoittain eriteltyt havainnot. (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Taiteiden tuen määrä ja jakauma tukimuodoittain vuonna 2008 (summat ja jakauma on painotettu)

Tukimuoto	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki	
	€	%	€	%	€	%
Taidehankinta	688 200	15	1 212 900	12	1 901 200	13
Sponsorointi	1 184 300	26	3 690 400	37	4 874 700	34
Markkinointiyhteistyö	1 419 200	31	1 843 000	19	3 262 200	23
Lahjoitukset	458 900	10	1 703 100	17	2 161 900	15
Muu tuki	796 800	18	1 425 200	14	2 222 000	15
Yhteensä	4 547 400	100	9 874 600	100	14 422 000	100

Suurin osa, 80 prosenttia, kaikkien yritysten taiteiden tuesta kertyi Etelä-Suomen suuralueelta. Vähäisintä yritysten tuki taiteille oli Pohjois-Suomen suuralueella. Pääkaupunkiseudun osuus kaikkien yritysten tuesta oli 65 prosenttia ja suuryritysten rahoituksesta 80 prosenttia. Pienten ja keskisuurten yritysten taiteiden rahoituksesta runsas kolmasosa tuli muualta kuin Etelä-Suomen alueen yrityksiltä. (Taulukko 9.)

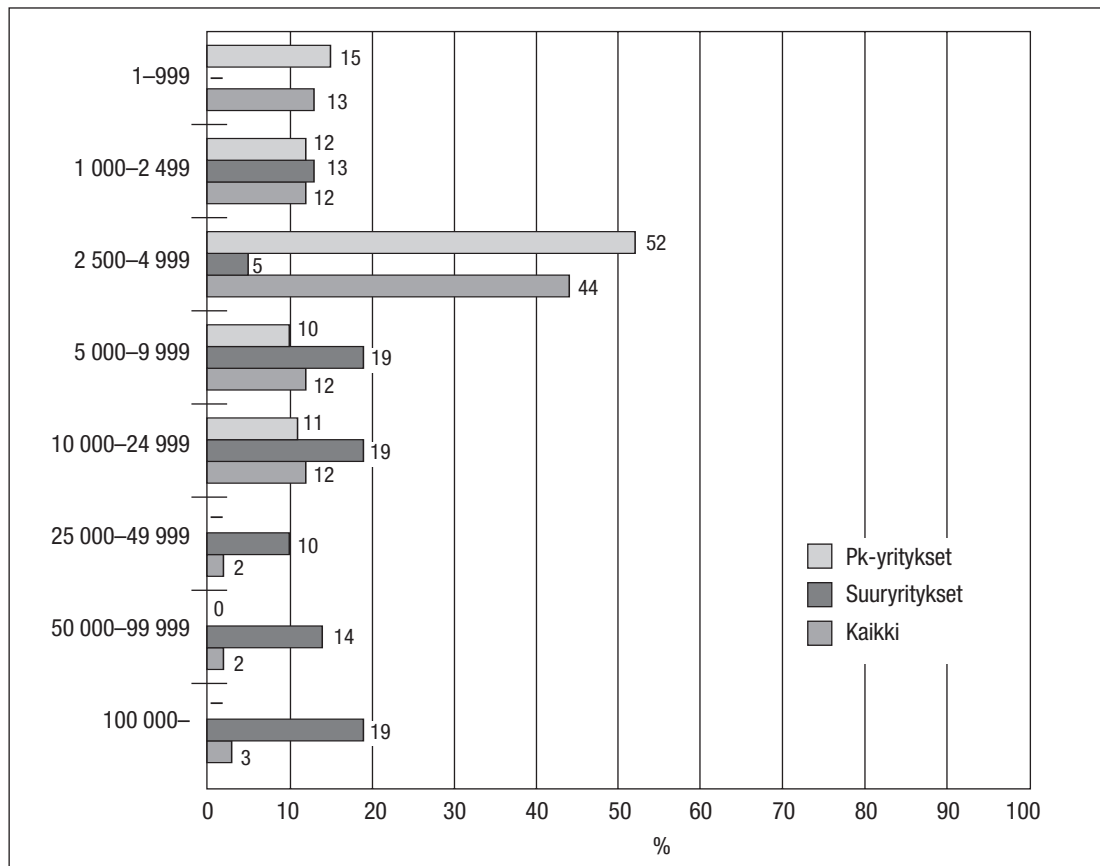
Vuoden 2008 yritysten taiteiden tuesta pääosa kertyi teollisuustoimialaa edustavilta suuryrityksiltä, jotka sijaitsivat Etelä-Suomen suuralueella ja erityisesti pääkaupunkiseudulla. Teollisuus olikin selkeästi huomattavin taiteita rahoittanut toimiala vuonna 2008. Taiteenaloista eniten tukea saivat säveltaiteen lisäksi elokuva- ja kuvataide. Yritysten taiteisiin kohdistama rahoitus kanavoitui pääasiassa sponsoroinnin ja markkinointiyhteistyön kautta, joiden osuus vuonna 2008 oli lähes 70 prosenttia kokonaistuesta. Merkittävä tuen kohde oli myös museotoiminta.

Taulukko 9. Taiteiden tuen määrä ja jakauma suuralueittain vuonna 2008 (summat ja jakauma on painotettu)

Suuralue	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki	
	€	%	€	%	€	%
Pääkaupunkiseutu	1 523 800	30	9 855 900	80	11 379 600	66
Etelä-Suomi	1 690 700	34	993 700	8	2 684 400	15
Länsi-Suomi	918 900	18	1 191 300	10	2 110 200	12
Itä-Suomi	806 800	16	108 200	1	915 100	5
Pohjois-Suomi	49 800	1	36 700	0	86 600	1
Muu alue	7 100	0	192 300	2	199 400	1
Yhteensä	4 997 200	100	12 378 100	100	17 375 200	100

Pääosa yrityksistä rahoitti taiteita alle 5 000 eurolla ja ainoastaan viidesosa yrityksistä käytti taiteiden tukemiseen vähintään 10 000 euroa. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä tukisummat olivat selkeästi alle 5 000 euroa. Tätä enemmän taiteiden tukemiseen käytti vain viidesosa pk-yrityksistä. Suuryrityksistä puolestaan joka viidennellä tuki oli vähintään 100 000 euroa ja runsaalla kahdella kolmasosalla vähintään 10 000 euroa. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Taiteita tukeneet yritykset tukiluokittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



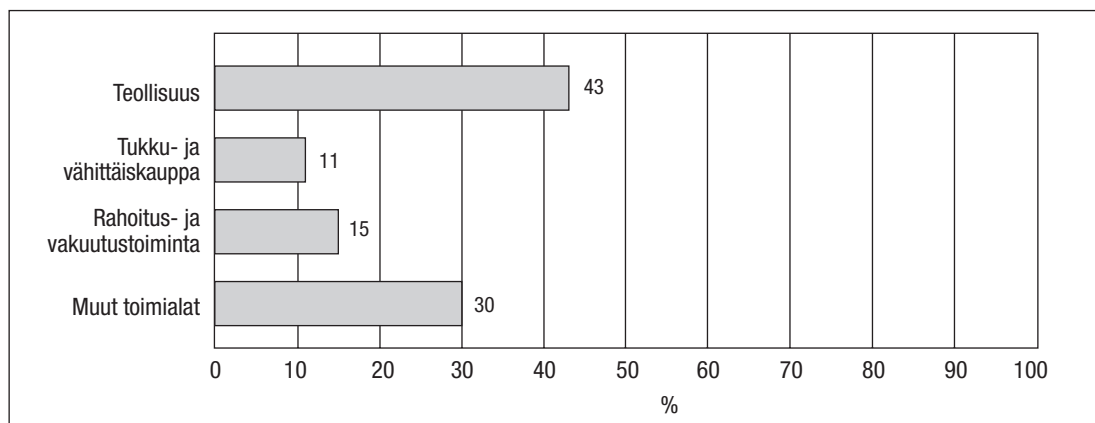
Sponsoroinnin ja markkinointiyhteistyön hyödyntämisestä tulee yritykselle myös kustannuksia muun muassa mainonnasta ja oheistapahtumien järjestämisestä. Ne saattavat olla suuremmat kuin sponsorointi- tai markkinointiyhteistyöosapuolen kanssa tehdyn sopimuksen kustannukset. Sponsorointibarometrin® (2009) mukaan Mainostajien liiton ja Suomen yrittäjät ry:n jäsenyritykset käyttivät vuonna 2008 kaikkien sponsorointisopimusten hyödyntämisen aiheuttamiin kuluihin 99 miljoonaa euroa. Edellisestä vuodesta kustannukset kasvoivat 25 miljoonalla eurolla. Kulttuuri-kohteiden osuus sponsoroinnista oli tuolloin 12 prosenttia, joten niiden sopimusten hyödyntämiseen olisi mennyt noin 11 miljoonaa euroa. Välillisesti myös nämä kustannukset voidaan laskea taiteiden ja kulttuurin tueksi, mutta niiden selvittäminen ei kuulunut tämän selvityksen piiriin.

Taiteiden tuki toimialoittain

Noin kolmasosa yrityksistä käytti varoja taiteisiin vuonna 2008. Useimilla toimialoilla huomattava osa kokonaissummasta oli vain muutaman suuryrityksen ilmoittamaa tukea. Rahoitus- ja vakuutustoimintaa lukuun ottamatta vain noin joka viides yritys oli tukenut taiteita. Yritysten taiderahoituksen painotettu kokonaissumma oli kaikkiaan noin 17,4 miljoonaa euroa ja medianin mukainen tukisumma oli 13 000 euroa.

Teollisuus oli toimialoista merkittävin taiteiden tukija niin yritysten lukumäärällä kuin taiteisiin käytetyllä kokonaissummalla mitattuna. Kaksi viidesosaa kokonaistuesta kertyi teollisuusyrityksiltä ja kolmasosa luokan muut toimialat yrityksiltä³. Vähintään 250 henkilöä työllistävien suuryritysten osuus kokonaistuesta oli 71 prosenttia. (Kuvio 10.)

Kuvio 10. Yritysten taiteiden tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



3 Maatalous, metsätalous ja kalatalous (A), kaivostoiminta ja louhinta (B), sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (D), vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto ja muu ympäristön puhtaanapito (E), kuljetus ja varastointi (H), rakentaminen (F), majoitus- ja ravitsemistoiminta (I), informaatio ja viestintä (J), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M), hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N), kiinteistöalan toiminta (L), terveys- ja sosiaalipalvelut (Q), taiteet, viihde ja virkistys (R), muu palvelutoiminta (S).

Teollisuus

Teollisuus oli otoksen suurin yksittäinen toimiala. Kyselyssä mukana olleista teollisuusyrityksistä joka kolmas vastasi. Niiden osuus oli 34 prosenttia kaikista vastanneista. Toimialan yrityksistä noin joka neljäs oli tukenut taiteita vuonna 2008. Taiteisiin teollisuusyritykset käyttivät kaikkiaan runsaat 7,4 miljoonaa euroa ja mediaanin mukainen tuki oli noin 4 000 euroa.

Otoksen teollisuusyrityksistä hieman yli puolet oli vähintään 250 henkilöä työllistäviä suuryrityksiä. Niiden osuus vastanneista oli 53 prosenttia ja 71 prosenttia kaikista toimialan taiteita tukeneista yrityksistä. Toimialan kokonaistuesta lähes kaikki kertyi suuryrityksiltä ja pk-yritysten osuus oli vain kahdeksan prosenttia.

Urheilu ja liikunta olivat teollisuudessa taiteita keskeisempi rahoituskohde. Niitä oli tukenut joka toinen yritys. Nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa oli vuonna 2008 tukenut runsas kolmasosa yrityksistä. Henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen sekä muihin kohteisiin oli käyttänyt varoja noin viidesosa teollisuusyrityksistä.

Taiteita tukeneiden teollisuusyritysten ryhmässä kolme neljästä rahoitti urheilua ja liikuntaa ja noin 70 prosenttia yrityksistä nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa. Henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen oli käyttänyt varoja lähes kaksi kolmesta ja muihin kohteisiin kaksi viidestä teollisuusyrityksestä.

Taiteita tukeneista teollisuusyrityksistä 73 prosenttia oli tukenut taiteita myös aiemmin ja yli puolet aikoi jatkaa tukitoimintaa myös tulevaisuudessa. Runsas kolmasosa ei vielä tiennyt suunnitelmistaan tai ei osannut sanoa. Sen sijaan yrityksistä, jotka eivät käyttäneet varoja taiteisiin vuonna 2008 vain 13 prosenttia oli tukenut taiteita aiemmin ja ainoastaan yksi prosentti aikoi rahoittaa taiteita tulevaisuudessa. Asiaa harkitsevien, sekä niiden joilla ei ollut kantaa, osuus oli kuitenkin huomattavan suuri eli runsaat 70 prosenttia teollisuusyrityksistä.

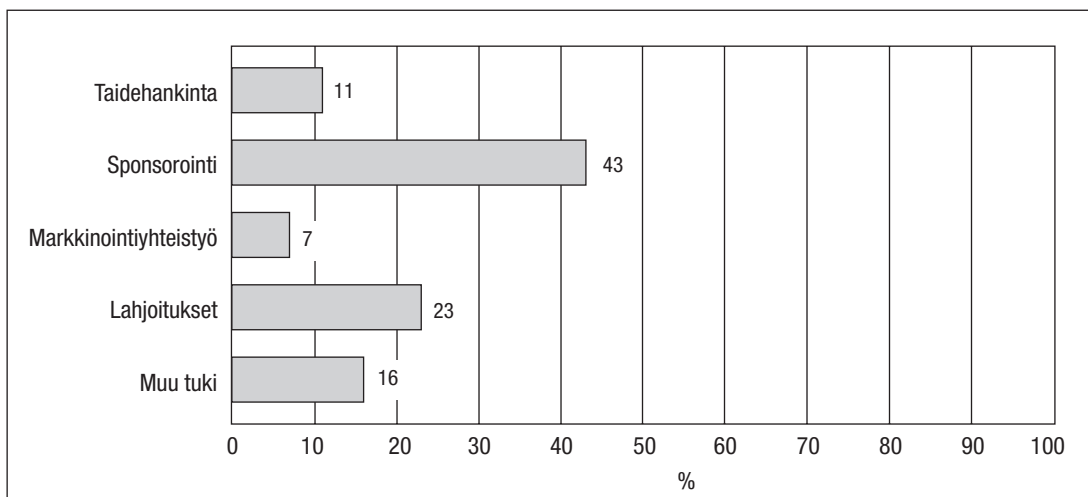
Pääosalla kaikista teollisuusyrityksistä mikään kysytyistä tukimuodoista ei ollut säännöllisessä käytössä. Taidehankinnat olivat teollisuudessa epäsäännöllisimminkin käytetty tukimuoto, sillä 96 prosenttia ilmoitti hankkivansa taidetta harvemmin kuin vuosittain tai ei lainkaan. Sponsorointia harjoitti joka viides yritys ja tukimuoto jakautui selkeästi sitä vuosittain käyttäviin sekä niihin joilla se ei ollut säännöllistä. Samoin taiteen muu tuki oli vuosittain käytetty tukimuoto joka viidennellä yrityksellä. Runsas kymmenesosa teollisuusyrityksistä oli tehnyt säännöllisesti lahjoituksia taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille.

Taiteita tukeneista toimialan yrityksistä noin kaksi kolmasosaa ei harjoittanut sponsorointia tai tehnyt lahjoituksia säännöllisesti ja suurimmalla osalla kaikki muut tukimuodot olivat säännöllisessä käytössä joko vuosittain tai harvemmin. Sponsorointia kuitenkin harjoitti 36 prosenttia yrityk-

sistä ja lähes kaksi viidesosaa käytti taiteen muuta tukea vuosittain. Lisäksi joka viides teollisuusyritys teki vuosittain markkinointiyhteistyötä ja lahjoituksia. Taidehankintojen kautta taiteita tuki harvemmin kuin vuosittain 44 prosenttia yrityksistä.

Eniten varoja teollisuusyritykset osoittivat taiteisiin sponsoroinnin kautta. Siihen kuului yli kaksi viidesosaa kokonaistuesta. Lahjoituksina säätiöille, rahastoille tai muille yhteisöille meni runsas viidesosa tuesta. Kulttuuripalvelujen hankkimiseen henkilökunnalle, pääsylippujen ja taidealahjojen ostamiseen henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan edistämiseen taiteen muun tuen muodossa kuului 16 prosenttia toimialan tuesta ja kymmenesosa tukisummasta käytettiin taidehankintoihin. Markkinointiyhteistyön osuus jäi huomattavan vähäiseksi, vaikka toimialan kaikista yrityksistä tukimuotoa joko säännöllisesti tai harvemmin kuin vuosittain käyttävien osuus oli lähes yhtä suuri kuin taiteen muulla tuella. (Kuvio 11.)

Kuvio 11. Teollisuuden tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)

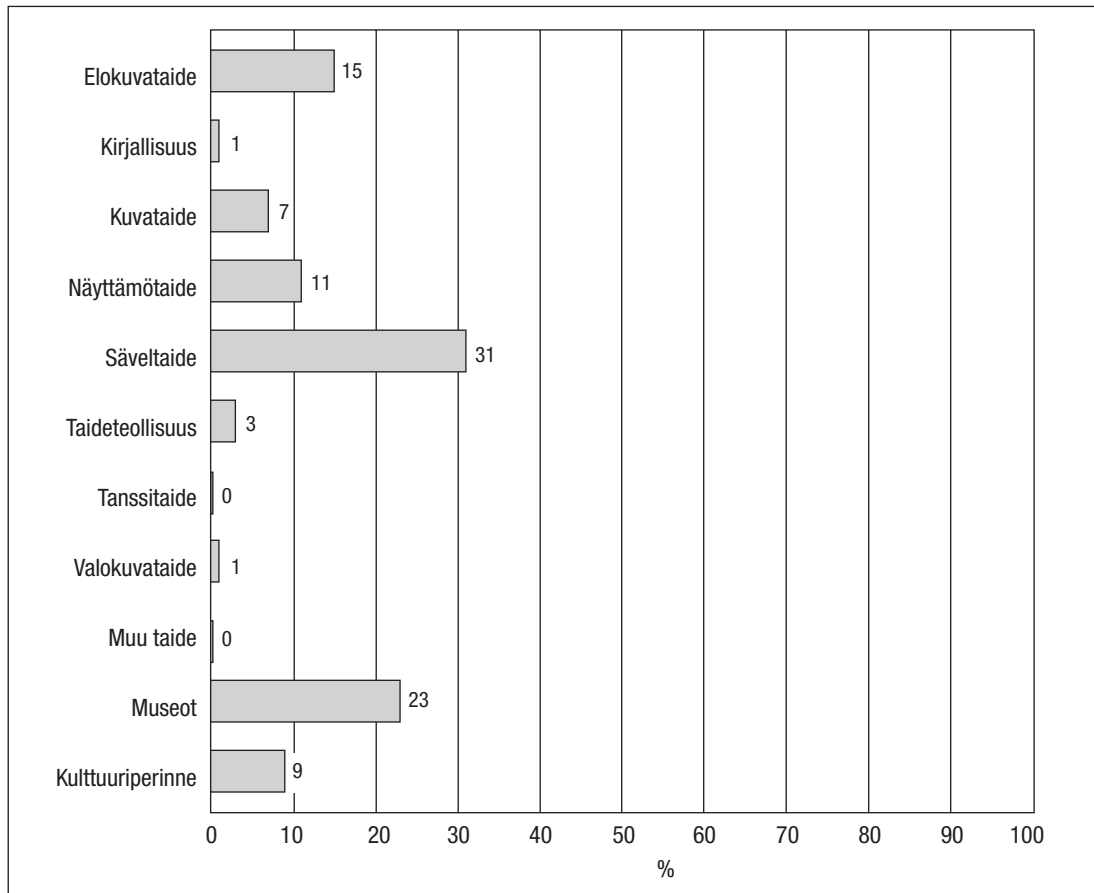


Teollisuuden kokonaistuesta kolmasosa kohdistui säveltaiteeseen. Yksittäisistä taiteenaloista näyttämö- ja elokuvataide saivat runsaan kymmenesosan tukisummasta. Muiden taiteenalojen tuki jäi huomattavasti vähäisemmäksi. Huomattava osa teollisuuden tuesta kohdistui myös museotoimintaan ja kulttuuriperinteeseen. Molemmassa kohteissa oli usein kyse suuryritysten omien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden teollisuuslaitosten museotoimintaan ja ylläpitoon osoittamista varoista. Museotoiminta olikin säveltaiteen jälkeen keskeisin kohde ja kulttuuriperinteen osuus toimialan kokonaistuesta oli lähes yhtä suuri kuin näyttämötaiteen. (Kuvio 12.)

Varsinaisten taiteenalojen kokonaissummasta 45 prosenttia kohdistui säveltaiteeseen. Näyttämö- ja elokuvataide saivat noin neljäsosan ja kuva-

taide joka kymmenennen tukieuron. Vähiten teollisuudessa käytettiin vuonna 2008 varoja kirjallisuuteen sekä tanssi- ja valokuvataiteeseen.

Kuvio 12. Teollisuuden tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Teollisuusyrityksistä yli puolet sijaitsi Etelä-Suomen suuralueella, mutta vain 23 prosentin kotipaikka oli pääkaupunkiseudulla. Toimialan taiteiden tuesta kuitenkin yli kolme neljäsosaa oli lähtöisin pääkaupunkiseudun yrityksiltä ja kymmenesosa muun Etelä-Suomen suuralueen teollisuusyrityksiltä. Muiden suuralueiden osuus kokonaistuesta jäi vähäiseksi.

Tukku- ja vähittäiskauppa

Yritysrekisteristä poimittuun otokseen tuli yhteensä 247 tukku- ja vähittäiskaupan yritystä, jotka muodostivat teollisuuden jälkeen suurimman yksittäisen kyselyssä mukana olleen toimialan. Toimialan yritykset tukivat taiteita kaikkiaan runsaalla 1,9 miljoonalla eurolla vuonna 2008 ja mediaanituki oli noin 3 400 euroa. Pienten ja keskisuurten yritysten osuus tutkituista yrityksistä oli hieman yli puolet ja myös pääosa tuesta tuli pk-sektorilta.

Taidetta ja kulttuuria oli tukenut noin viidesosa kaikista kaupanalan yrityksistä, mutta urheilu ja liikunta oli kohteena lähes kahdella kolmesta ja nuorisotyöhön tai kansalaistoimintaan oli käyttänyt varoja kaksi viidesosaa yrityksistä. Henkilökunnan työhyvinvointia oli taiteiden ja kulttuurin avulla edistetty lähes joka kolmannessa kaupanalan yrityksessä. Samoin muita, esimerkiksi sosiaalisia ja ympäristökohteita oli rahoittanut 27 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan yrityksistä.

Taiteita tukeneiden kaupanalan yritysten ryhmässä käytettiin useammin varoja myös muihin kohteisiin. Urheilua ja liikuntaa tuki 80 prosenttia ja nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa 71 prosenttia yrityksistä. Lähes kaksi kolmesta yrityksestä oli osoittanut varoja henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen ja noin joka toinen oli tukenut jotain muita kohdealueita.

Taiteita tukeneista yrityksistä 72 prosenttia oli tukenut taiteita myös aiemmin, ja yhtä suuri osuus aikoi jatkaa tukitoimintaa tulevaisuudessakin. Kaksi kolmesta koki taiteiden tukemisen hyödylliseksi ja kolmasosalla ei ollut kantaa asiaa.

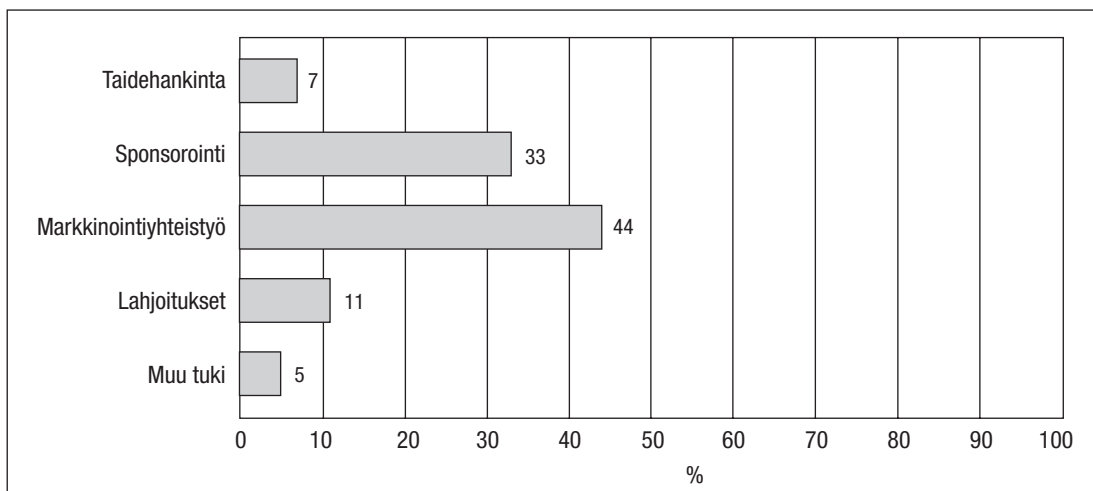
Kaikista toimialan yrityksistä kolmasosa oli tukenut taiteita aiemmin, ja yhtä moni aikoi käyttää varoja taiteisiin myös tulevaisuudessa. Samoin joka kolmas ei aikonut tukea taiteita ja lähes yhtä moni harkitsi asiaa tai ei ottanut siihen kantaa. Kielteisimmin varojen käyttämiseen taiteisiin suhtautuivat ne yritykset jotka eivät olleet tukeneet taiteita. Tässä ryhmässä kolmasosa oli kuitenkin kokenut taiteiden tukemisen hyödylliseksi, mutta kaksi viidesosaa ei ottanut hyödyllisyyteen kantaa.

Suurimmalla osalla kaikista tukku- ja vähittäiskaupan yrityksistä mikään vaihtoehtoisista tukimuodoista ei ollut säännöllisessä käytössä. Noin viidesosa harjoitti sponsorointia tai markkinointiyhteistyötä vuosittain ja kolmasosa teki taidehankintoja harvemmin kuin vuosittain. Sen sijaan taiteita tukeneista kaupanalan yrityksistä suurin osa käytti jotain kysytyistä tukimuodoista säännöllisesti joko vuosittain tai harvemmin. Lähes kaksi viidesosaa rahoitti taiteita vuosittain sponsoroinnin ja runsas kolmasosa markkinointiyhteistyön tai muun tuen kautta. Etenkin taidehankintoja pääosa yrityksistä teki harvemmin kuin vuosittain.

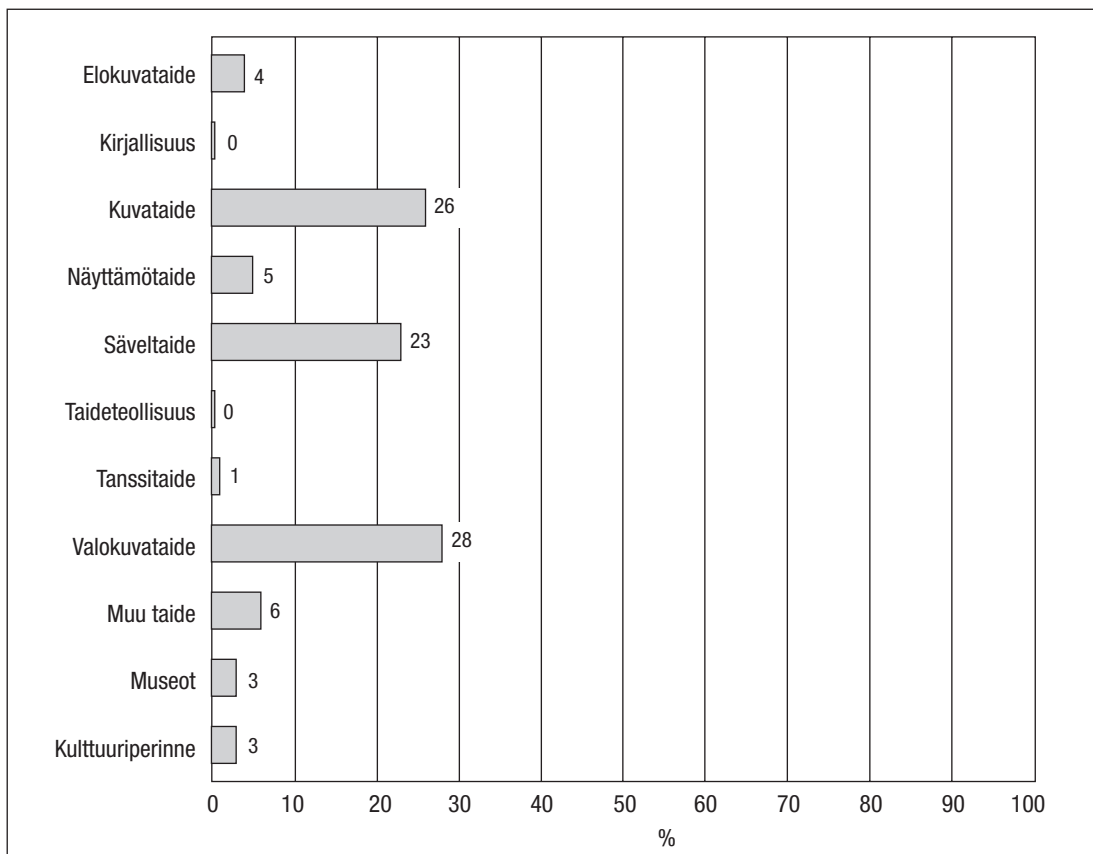
Vuonna 2008 tukku- ja vähittäiskaupan kokonaistuesta runsas kaksi viidesosaa meni markkinointiyhteistyöhön ja kolmasosa sponsorointiin. Merkittävimmät tuen kohteet olivat valokuva-, kuva- ja säveltaide. Niihin kaupanalan taiteiden rahoituksesta kului yli kolme neljäsosaa kokonaistuesta. Taideteollisuuden ja tanssitaiteen tukeen toimialan yritykset käyttivät vähiten varoja. (Kuviot 13 ja 14.)

Kaupanalan yrityksistä 85 prosenttia sijaitsi Etelä-Suomen suuralueella ja runsaat kaksi kolmasosaa pääkaupunkiseudulla. Toimialan kokonaistuesta 80 prosenttia tulikin näiden alueiden yrityksiltä ja loput Länsi-Suomen suuralueen yrityksiltä.

Kuvio 13. Tukku- ja vähittäiskaupan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 14. Tukku- ja vähittäiskaupan tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Rahoitus- ja vakuutustoiminta

Otoksessa rahoitus- ja vakuutustoimintaa edusti 60 pankkia, pankkiryhmittymää, luottolaitosta sekä vakuutusyhtiötä, joista noin puolet oli tukenut taiteita vuonna 2008. Kaikkiaan toimialalla käytettiin taiteisiin varoja runsaat 2,6 miljoonaa euroa ja mediaanituki oli lähes 12 000 euroa. Lähes 56 prosenttia rahoitus- ja vakuutustoimialan yrityksistä oli tukenut taiteita ja kulttuuria vuonna 2008. Muihin toimialoihin verrattuna taiteita tukeneiden yritysten osuus oli, toimialan pienuudesta huolimatta, huomattavan suuri.

Urheilua ja liikuntaa tukeneiden osuus oli kuitenkin lähes 70 prosenttia kaikista toimialan yrityksistä. Runsaat kaksi kolmasosaa oli rahoittanut nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa sekä edistänyt henkilökunnan työhyvinvointia taiteiden ja kulttuurin avulla. Muihin kohteisiin oli varoja osoittanut vain noin kaksi viidesosaa yrityksistä. Toimialan taiteita tukeneista yrityksistä 90 prosenttia oli käyttänyt varoja henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen ja 85 prosenttia oli tukenut urheilua ja liikuntaa.

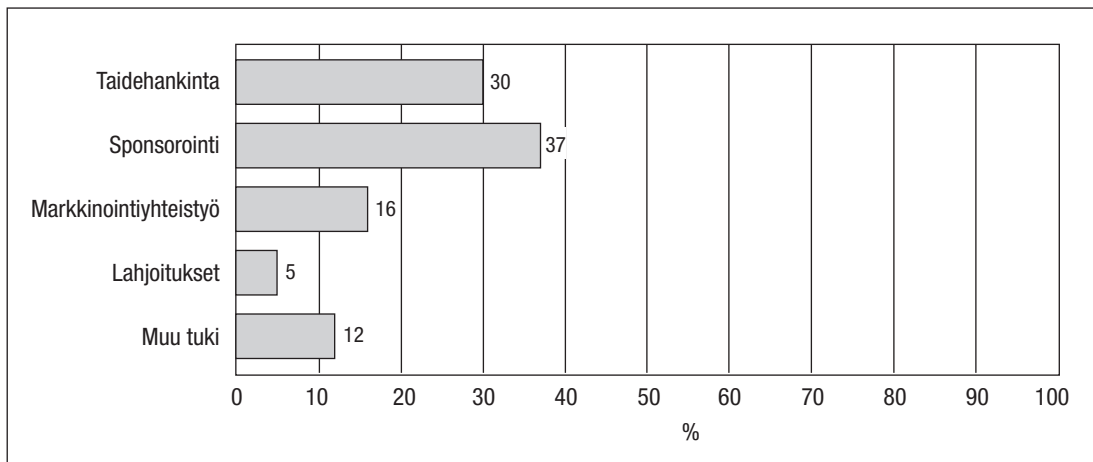
Taiteiden tukemiseen liittyvää toimintaa myös ennen vuotta 2008 oli ollut runsaalla kolmella neljäsosalla kaikista yrityksistä ja kaksi kolmasosaa aikoi käyttää varoja taiteisiin ja kulttuuriin myös tulevaisuudessa. Neljäsosa toimialan yrityksistä oli sellaisia joilla taiteiden tukeminen ei kuulunut tulevaisuuden suunnitelmiin tai asiaan ei ollut kantaa. Lähes kaikki taiteita tukeneet toimialan yritykset olivat käyttäneet varoja taiteisiin myös aiemmin ja noin 80 prosenttia aikoi jatkaa tukitoimintaa tulevaisuudessa.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan alalla noin 80 prosenttia yrityksistä sponsoroiti säännöllisesti vuosittain taide- ja kulttuurikohteita tai harjoitti niiden kanssa markkinointiyhteistyötä. Suurin osa teki myös lahjoituksia vuosittain. Epäsäännöllisintä oli taiteiden tukeminen taidehankintojen tai muu tuen kautta, mutta pääosa yrityksistä käytti näitäkin tukimuotoja säännöllisesti joko vuosittain tai harvemmin. Ainoastaan runsaalle kymmenesosalle toimialan yrityksistä taiteiden tukeminen ei ollut säännöllistä minkään kysytyn tukimuodon kautta.

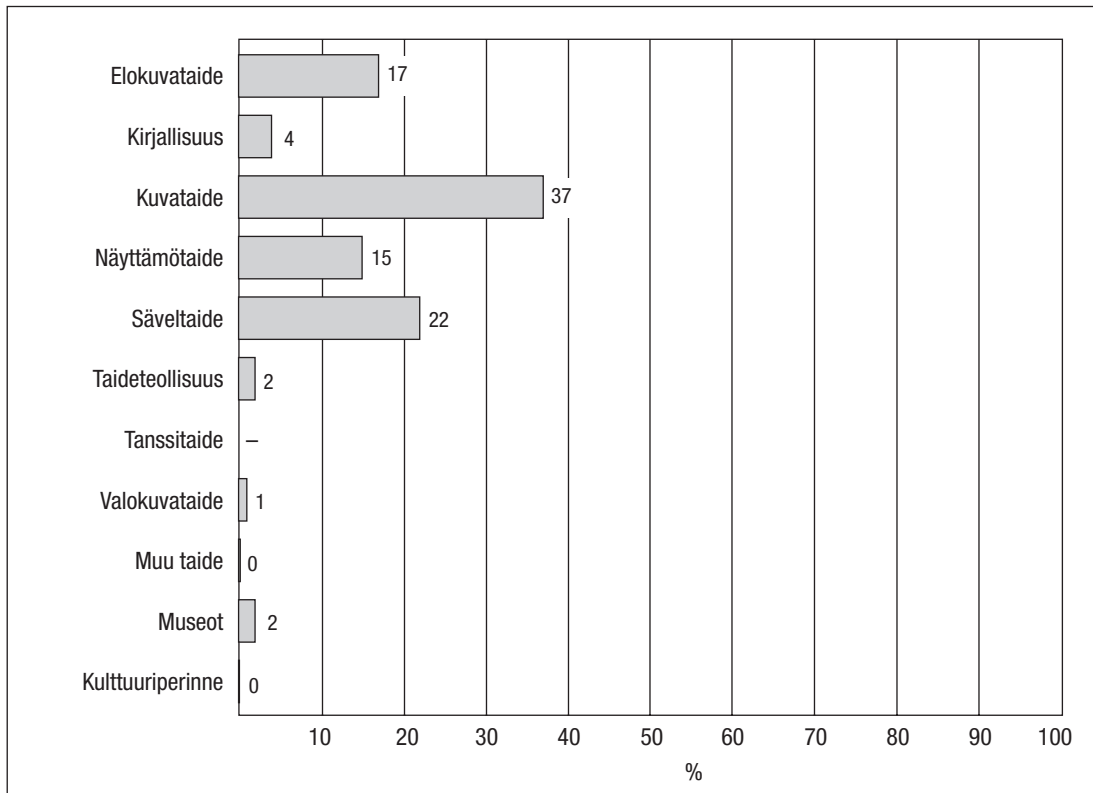
Toimialan tuesta taiteille lähes kaksi viidesosaa kului sponsorointiin ja kolmasosa käytettiin taidehankintoihin. Markkinointiyhteistyöhön meni 16 prosenttia ja taiteen muuhun tukeen kului runsas kymmenesosa kokonaistuesta. Vähiten varoja osoitettiin lahjoituksina taidetta ja kulttuuria edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille. (Kuvio 15.)

Kuvataiteeseen rahoitus- ja vakuutustoiminnan yritykset käyttivät lähes kaksi viidesosaa toimialan koko taiteiden tuesta. Runsaat viidesosa tuesta kohdistui säveltaiteeseen ja elokuvataiteeseen vajaa viidesosa. Näyttämötaide sai 15 prosenttia kokonaistuesta ja vähiten toimialan yritykset rahoittivat muuta taidetta ja valokuvataidetta sekä kulttuuriperinneohteita. (Kuvio 16.)

Kuvio 15. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 16. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kaksi kolmesta tutkitusta rahoitus- ja vakuutustoiminnan yrityksestä sijaitsi Etelä-Suomen suuralueella. Alueen osuus kokonaistuesta oli noin 66 prosenttia, ja se kertyi lähes kokonaan pääkaupunkiseudulla toimivilta yrityksiltä. Toimialan taiteiden tuesta hieman yli viidesosa tuli yrityksiltä joiden kotipaikka oli Länsi- ja Itä-Suomen suuralueella. Lisäksi kymmenesosa kokonaistuesta oli lähtöisin muun alueen yrityksiltä, jotka olivat pää-

asiassa Suomessa toimivia ulkomaisia rahoitus- ja vakuutusyrityksiä. Otoksessa ei ollut mukana yhtään Pohjois-Suomen suuralueella sijainnutta toimialan yritystä.

Muut toimialat

Kyselyä varten tehdyssä otoksessa luokkaan muut toimialat kuului yrityksiä 14 eri toimialalta⁴. Viidesosa yrityksistä oli tukenut taiteita vuonna 2008 ja ne käyttivät taiteisiin kaikkiaan noin 5,3 miljoonaa euroa. Mediaanin mukainen tukisumma oli 4 500 euroa. Luokkaan muut toimialat kuuluvien yritysten taiderahoituksesta hieman yli puolet kertyi vähintään 250 henkilöä työllistäviltä suuryrityksiltä.

Tutkittujen toimialojen yrityksistä ainoastaan 15 prosenttia oli tukenut taiteita vuonna 2008. Urheilua ja liikuntaa oli tukenut 44 prosenttia yrityksistä ja vajaa kolmasosa oli käyttänyt taiteita ja kulttuuria henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan oli valinnut kohteeksi joka neljäs yritys ja muita kohteita, lähinnä sosiaalisia tai ympäristökohteita, oli rahoittanut noin viidesosa yrityksistä. Taiteita tukeneista yrityksistä 70 prosenttia oli käyttänyt varoja myös urheiluun ja liikuntaan ja suurin osa oli rahoittanut kaikkia muitakin kysytyjä kohteita. Sen sijaan taiteet ja kulttuuri oli ollut kohteena ainoastaan neljäsosalla urheiluun ja liikuntaan sijoittaneista yrityksistä.

Vain viidesosa kaikista yrityksistä ja kaksi kolmasosaa taiteita tukeneista yrityksistä oli rahoittanut taiteita myös aiemmin. Niillä yrityksillä jotka eivät olleet käyttäneet varoja taiteisiin kyselyn kohdevuonna, ei yleensä ollut tukitoimintaa aiemminkaan. Useimmat yritykset eivät myöskään aikoneet aloittaa taiteiden tukemista tulevaisuudessa, mutta vajaa puolet harkitsi asiaa tai ei ottanut siihen kantaa.

Yli 80 prosentilla kaikista yrityksistä taiteen tukeminen ei ollut vuosittain säännöllistä minkään kysytyyn tukimuodon kautta. Noin joka kymmenes teki säännöllisesti vuosittain markkinointiyhteistyötä taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Lähes yhtä suuri osuus yrityksistä hankki taidetta, harjoitti sponsoroimista tai lahjoitti varoja taiteen ja kulttuurin edistämiseen harvemmin kuin vuosittain.

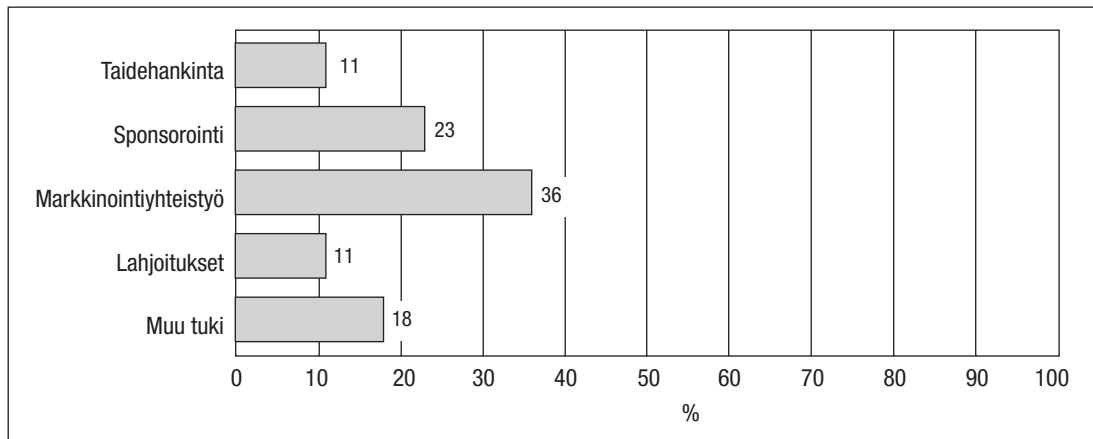
Taiteita tukeneista yrityksistäkin selvästi yli puolet ei käyttänyt varoja taiteisiin säännöllisesti. Vuosittain markkinointiyhteistyötä käytti taiteiden tukemiseen 35 prosenttia yrityksistä ja noin joka kolmas taiteen muun tuen muodossa. Kolmasosa teki lahjoituksia tai taidehankintoja säännöllisesti

4 Maatalous, metsätalous ja kalatalous (A), kaivostoiminta ja louhinta (B), sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäädytysliiketoiminta (D), vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto ja muu ympäristön puhtaanapito (E), kuljetus ja varastointi (H), rakentaminen (F), majoitus- ja ravitsemistoiminta (I), informaatio ja viestintä (J), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M), hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N), kiinteistöalan toiminta (L), terveys- ja sosiaalipalvelut (Q), taiteet, viihde ja virkistys (R), muu palvelutoiminta (S).

harvemmin kuin vuosittain. Sponsorointia harjoitti vuosittain vain joka viides yritys ja neljäsosa harvemmin kuin vuosittain.

Luokan muut toimialat kokonaistuesta pääosa, lähes kaksi viidesosaa, kului markkinointiyhteistyöhön. Sponsorointiin ja taiteen muuhun tukeen meni noin viidesosa tuesta. Loppuosa kokonaissummasta jakaantui taidehankintojen ja lahjoitusten kesken. (Kuvio 17.)

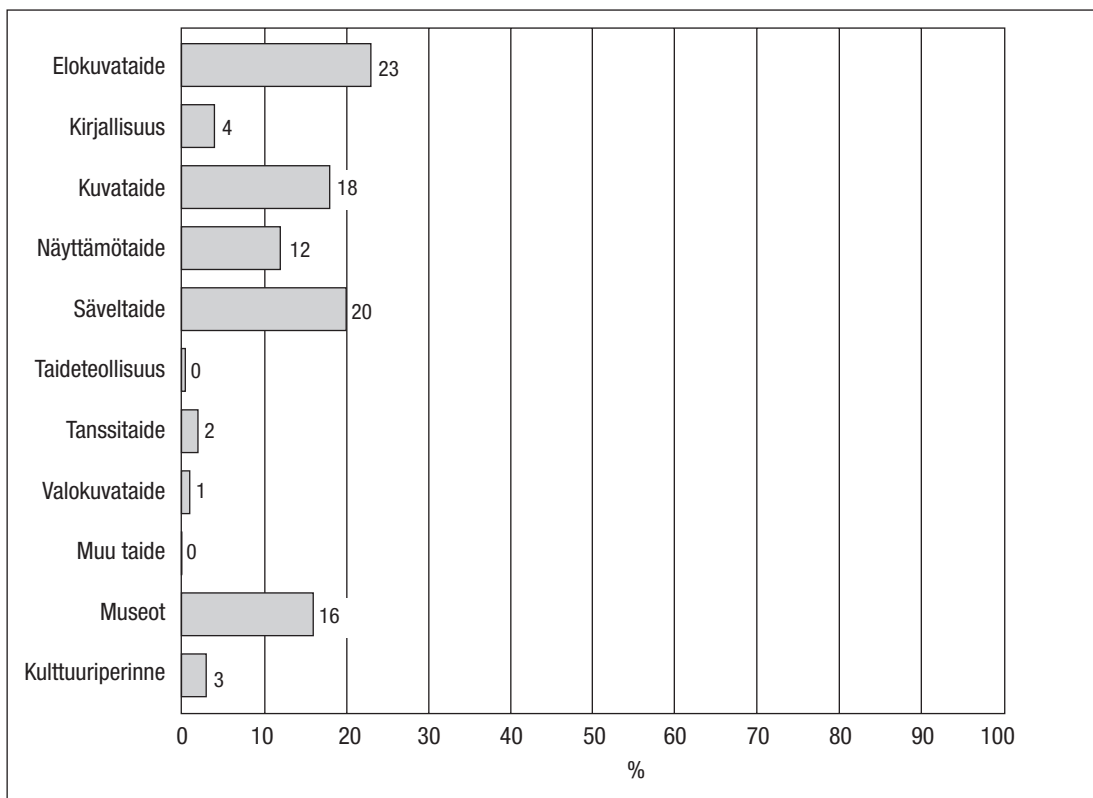
Kuvio 17. Muiden toimialojen tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kyseessä olevien toimialojen taiteiden tuesta noin viidesosa kohdistui elokuva-, sävel- ja kuvataiteeseen. Näyttämötaiteen tukeen käytettiin runsas kymmenesosa kokonaistuesta. Kaikkien muiden taiteen alojen saamat osuudet jäivät selvästi pienemmiksi, mutta museotoiminta sai enemmän tukea kuin useimmat taiteenalat. Vähiten toimialojen yritykset käyttivät vuonna 2008 varoja taideteollisuuden ja muun taiteen tukemiseen. (Kuvio 18.)

Toimialojen tutkituista yrityksistä yli puolet sijaitsi pääkaupunkiseudulla ja lähes joka viides Etelä-Suomen suuralueella. Taiteiden kokonaistuesta 72 prosenttia kertyikin näiden alueiden yrityksiltä. Länsi- ja Itä-Suomen suuralueen yritysten osuus taiderahoituksesta oli runsas kymmenesosa. Lisäksi jonkin verran tukea tuli muun alueen ja Pohjois-Suomen suuralueen yrityksiltä.

Kuvio 18. Muiden toimialojen tuki taiteille taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Taiteiden tuki taiteenaloittain

Tutkittujen yritysten yleisimmät rahoituskohteet olivat kuva-, sävel- ja näyttämötaide. Runsas kolmasosa kaikista taiteita tukeneista yrityksistä oli käyttänyt varoja näyttämötaiteeseen. Joka neljäs yritys oli tukenut kuva- ja säveltaidetta. Lisäksi elokuvataidetta oli rahoittanut noin viidesosa kaikista yrityksistä. Yksittäisistä taiteenaloista taideteollisuus ja valokuva-taide olivat yrityksiä vähiten kiinnostavia taiteenaloja vuonna 2008. (vrt. kuvio 6).

Suosituin tuen kohde, näyttämötaide, sai kuitenkin vain runsaan kymmenesosan kokonaistuesta. Neljäsosa tuesta kohdistui säveltaiteeseen ja elokuvataiteeseen meni vajaa viidesosa. Kuvataiteeseen käytettiin lähes yhtä suuri osuus kuin elokuvataiteen tukeen. Perinteisten taiteenalojen, kuva-, sävel- ja näyttämötaiteen yhteenlaskettu osuus oli puolet vuoden 2008 kokonaistuesta. Vähiten yritystukea saivat taideteollisuus, tanssitaide ja muu taide. Noin viidesosa kokonaissummasta kohdistui varsinaisten taiteenalojen ulkopuolelle museotoimintaan ja kulttuuriperinteeseen. Niitä oli tukenut kaikkiaan noin viidesosa yrityksistä. (Kuvio 19.)

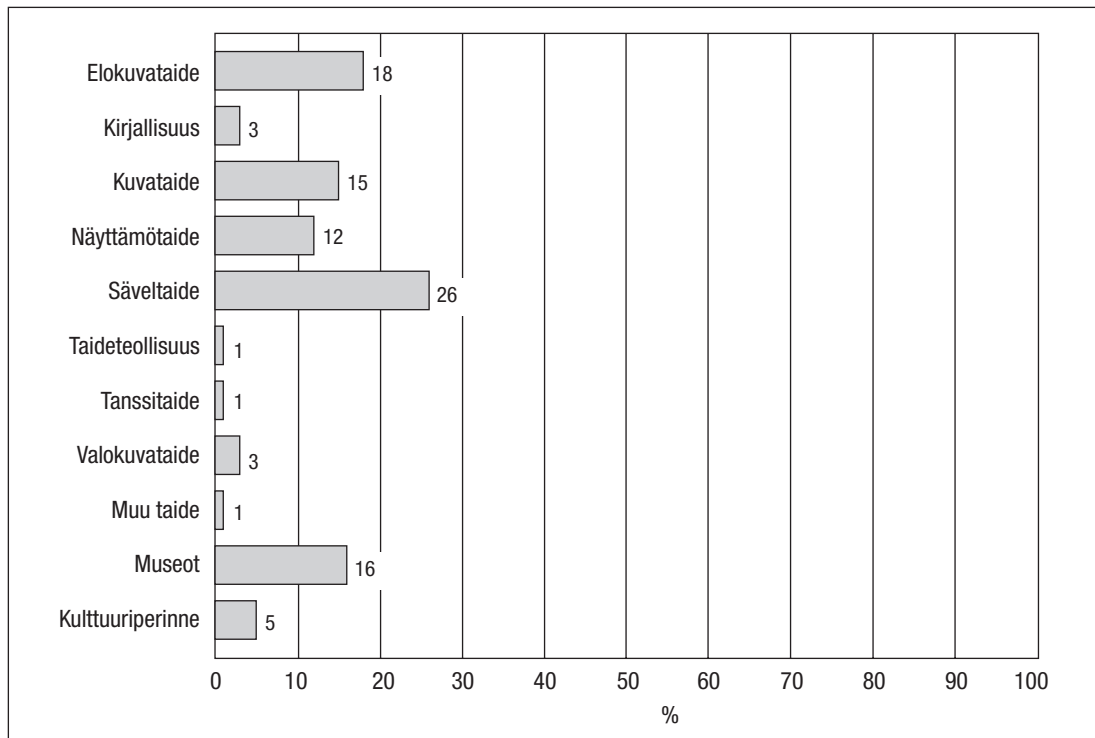
Elokuvataide

Vuonna 2008 lähes joka viides yritys oli käyttänyt varoja elokuvataiteeseen. Taiteenalan noin 2,5 miljoonan euron tuki oli 18 prosenttia yritysten taiteiden kokonaistuesta ja tuen mediaani oli noin 1 100 euroa. Yritykset rahoittivat elokuvataidetta eniten säveltaiteen jälkeen.

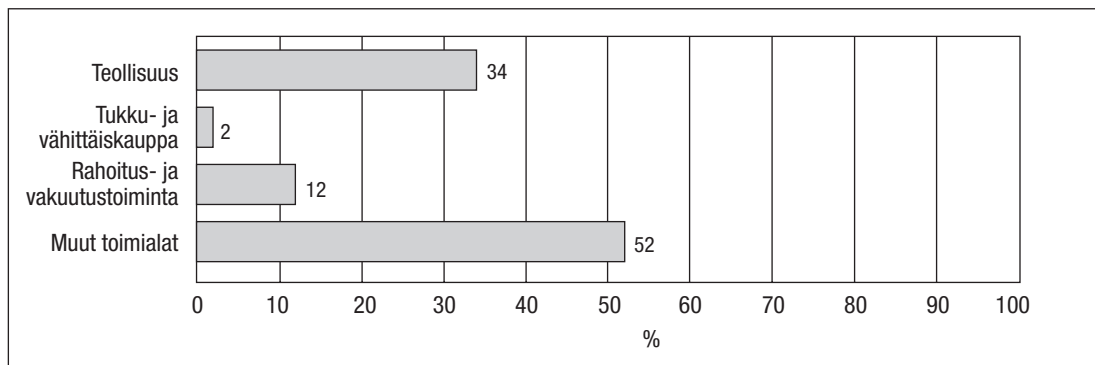
Teollisuus oli keskeisin yksittäinen elokuvataidetta tukenut toimiala, jonka osuus kokonaistuesta oli runsaat kolmasosa. Yli puolet kokonaistuesta kertyi kuitenkin luokan muut toimialat yrityksiltä. Runsas kymmenesosa tuesta tuli rahoitus- ja vakuutustoiminnan toimialalta. Tukku- ja vähittäiskaupan elokuvataiteen rahoitus jäi selvästi vähäisemmäksi. (Kuvio 20.)

Markkinointiyhteistyö ja sponsorointi olivat elokuvataiteen keskeisimmät tukimuodot vuonna 2008. Niiden kautta kanavoitui kaikkiaan runsas kaksi kolmasosaa taiteenalan yritysrahoituksesta. Lähes viidesosa tuesta oli taidehankintoja, mikä tarkoittaa eräiden yritysten omaan käyttöön tilaamia yrityseshittelyjä. Taiteen muun tuen kautta, joka oli pääasiassa henkilökunnalle hankittuja elokuvalippuja, taiteenalalle kanavoitui runsas kym-

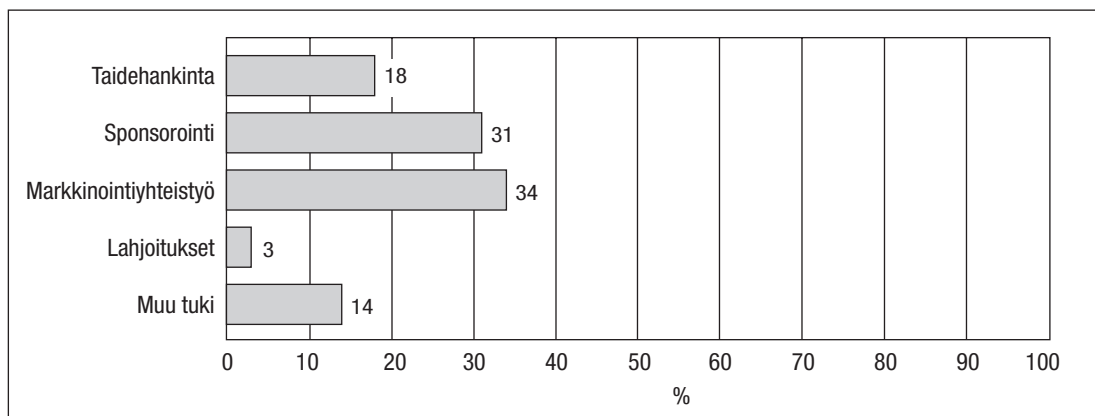
Kuvio 19. Yritysten taiteiden tuki taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 20. Elokuvataiteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 21. Elokuvataiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



menesosa kokonaissummasta. Vähiten tukea kertyi lahjoituksina elokuvataidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. (Kuvio 21.)

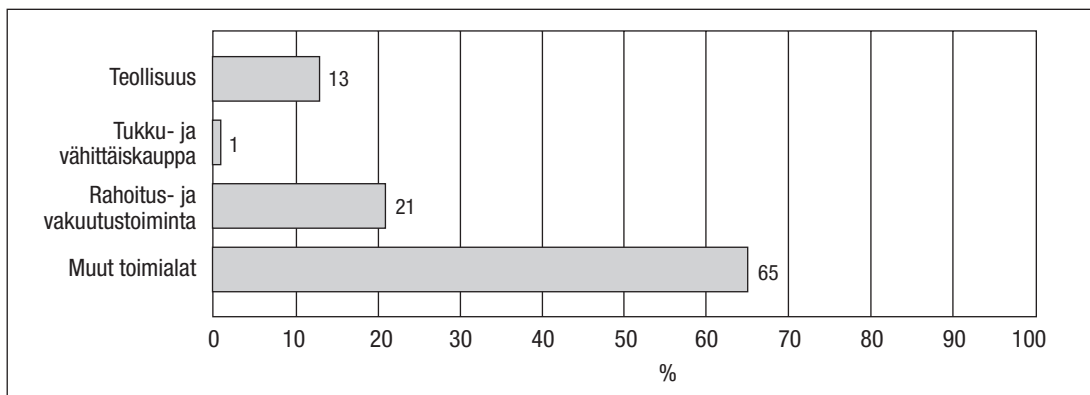
Suurin osa elokuvataiteen rahoituksesta tuli Etelä-Suomen suuralueelta ja etenkin pääkaupunkiseudulla sijainneilta yrityksiltä. Viidesosa kokonaissummasta oli Etelä-Suomen ulkopuolella sijainneiden yritysten elokuvataiteen tukea ja siitä noin puolet kertyi Pohjois-Suomen suuralueen yrityksiltä.

Kirjallisuus

Taiteita tukeneista yrityksistä runsas kymmenesosa oli käyttänyt varoja kirjallisuuteen. Taiteenalan osuus vuoden 2008 taiteiden tuesta oli ainoastaan kolme prosenttia. Kirjallisuuden tuki oli noin 360 000 euroa ja mediaani noin 900 euroa.

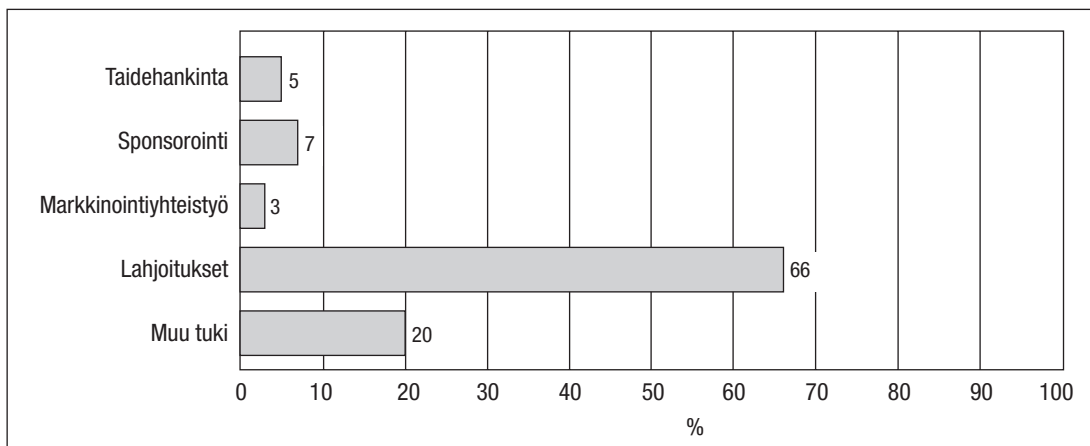
Rahoitus- ja vakuutustoiminta rahoitti viidesosan kirjallisuuden tuesta. Kymmenesosa tuesta oli lähtöisin teollisuusyrityksiltä. Pääosa taiteenalan kokonaissummasta tuli kuitenkin luokkaan muut toimialat kuuluneilta yrityksiltä. Jonkin verran kirjallisuuteen käyttivät varoja myös tukku- ja vähittäiskaupan alan yritykset. (Kuvio 22.)

Kuvio 22. Kirjallisuuden tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Vuonna 2008 taiteenalan kokonaistuesta 66 prosenttia kohdistui lahjoituksina kirjallisuutta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. Noin viidesosa tuesta käytettiin kirjallisuuden muuhun tukeen. Taidehankintojen ja sponsoroinnin osuudet olivat huomattavasti pienempiä ja vähiten varoja kirjallisuuteen käytettiin markkinointiyhteistyön muodossa. (Kuvio 23.)

Kuvio 23. Kirjallisuuden tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



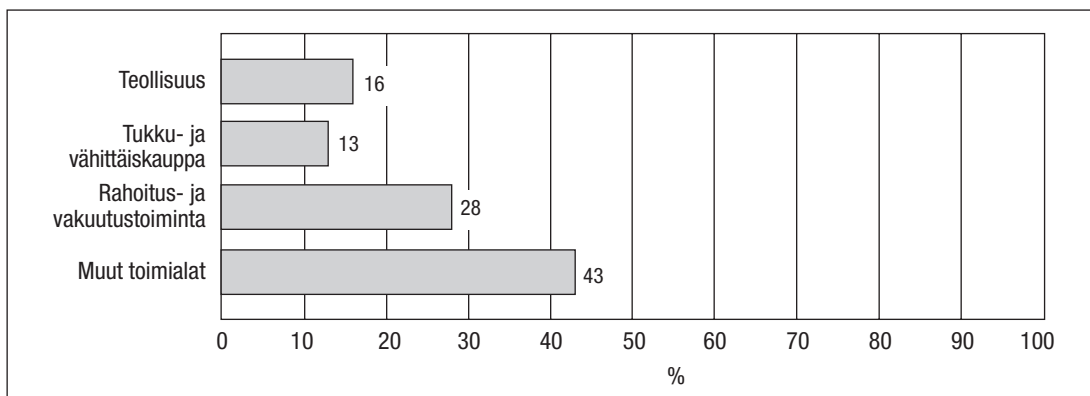
Kirjallisuuden tuesta yli puolet oli peräisin pääkaupunkiseudun yrityksiltä ja kymmenesosa tuli Etelä-Suomen suuralueella sijaitsevilta yrityksiltä. Viidesosa kokonaissummasta oli Itä-Suomen suuralueen yritysten kirjallisuuteen käyttämiä varoja. Loput tukisummasta kertyi Länsi-Suomen suuralueen ja muiden alueiden yrityksiltä.

Kuvataide

Kaikista yrityksistä joka neljäs oli käyttänyt varoja kuvataiteeseen, mutta suuryrityksistä kaksi viidesosaa oli tukenut kuvataidetta. Taiteenala sai 15 prosenttia vuoden 2008 kokonaistuesta. Kuvataiteeseen yritykset käyttivät yhteensä noin 2,1 miljoonaa euroa ja mediaanin mukainen tuki oli 2 000 euroa.

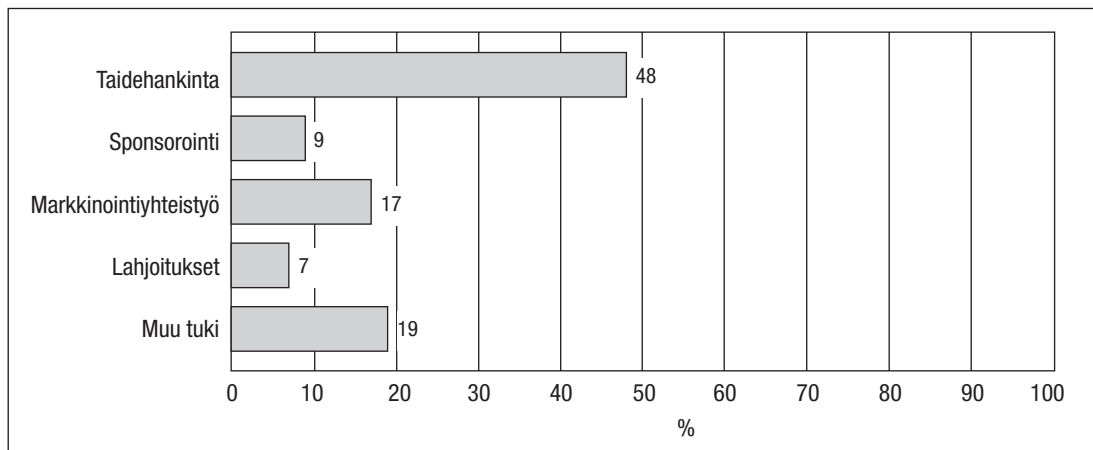
Yksittäisistä toimialoista merkittävin kuvataiteen tukija oli rahoitus- ja vakuutus toiminta. Teollisuuden osuus oli 16 prosenttia ja tukku- ja vähittäiskaupan tuki jäi vain jonkin verran pienemmäksi. Runsaat kaksi viidesosaa kuvataiteen kokonaissummasta kertyi luokan muut toimialoilta. (Kuvio 24.)

Kuvio 24. Kuvataiteen tuki toimialoittain 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvataiteen tärkein tukimuoto oli taidehankinta, johon yritykset sijoittivat lähes puolet kokonaistuesta. Taiteenalan muuhun tukeen taidelahjoina meni noin viidesosa tuesta. Yhteensä noin neljäsosa kokonaissummasta käytettiin markkinointiyhteistyöhön ja sponsorointiin kuvataiteen tapahtumien ja näyttelyiden kanssa. Lahjoituksina kuvataidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille jaettiin seitsemän prosenttia tukisummasta. (Kuvio 25.)

Kuvio 25. Kuvataiteen tuki tukimuodoittain 2008 (jakauma on painotettu)



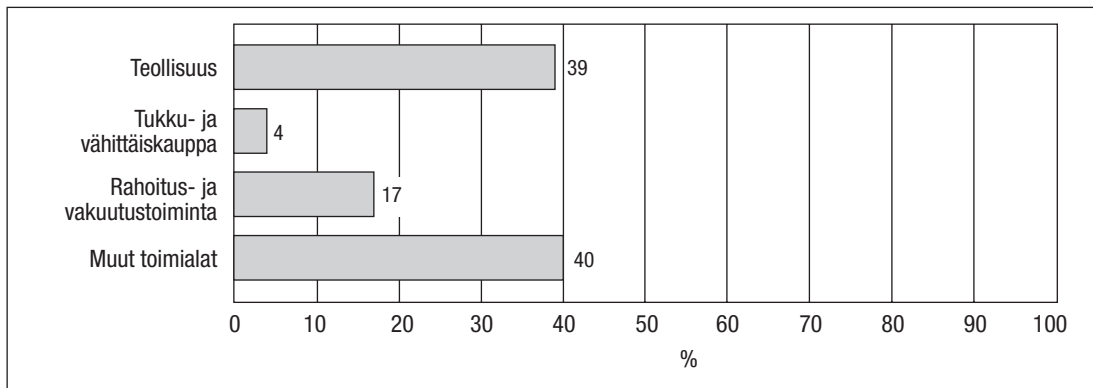
Kuvataiteen kokonaistuesta 68 prosenttia tuli pääkaupunkiseudun yrityksiltä. Muiden Etelä-Suomen suuralueen yritysten osuus tuesta oli vain kahdeksan prosenttia. Länsi-Suomen suuralueen osuus oli noin viidesosa taiteenalan kokonaissummasta. Jonkin verran kuvataidetta tuettiin myös Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueiden sekä muun alueen yrityksissä.

Näyttämötaide

Tutkituista yrityksistä 34 prosenttia oli tukenut näyttämötaidetta vuonna 2008 ja se oli yleisin tuen kohde kaikkien yritysten keskuudessa. Taiteenalan noin 1,6 miljoonan euron kokonaissumma oli runsas kymmenesosa yritysten tuesta taiteille. Näyttämötaiteen mediaanituki oli vain noin 1 000 euroa.

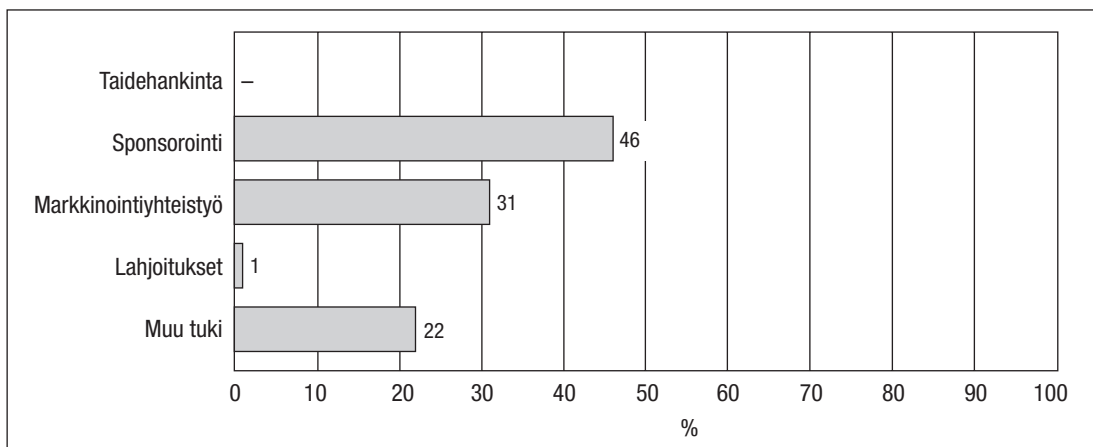
Vähiten varoja näyttämötaiteeseen käyttivät tukku- ja vähittäiskaupan toimialaan kuuluneet yritykset. Teollisuus oli merkittävin näyttämötaidetta tukenut toimiala, sen osuus kokonaistuesta oli noin kaksi viidesosaa, samoin muiden toimialojen rahoitusosuus. Rahoitus- ja vakuutusalojen tuki taiteenalaa 17 prosentin osuudella. (Kuvio 26.)

Kuvio 26. Näyttämötaiteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Sponsorointi ja markkinointiyhteistyö olivat taiteenalan tärkeimmät tukimuodot vuonna 2008. Niiden kautta näyttämötaiteeseen kanavoitui noin kolme neljäsosaa kokonaistuesta. Taiteenalan muun tuen muodossa viidesosa tuesta kului muun muassa henkilökunnan teatterikäynteihin ja näyttämötaideharrastukseen. Lahjoituksina näyttämötaidetta tuettiin vähiten ja kyselyvastausten mukaan taiteenalan taidehankintoja⁵ ei tehty lainkaan. (Kuvio 27.)

Kuvio 27. Näyttämötaiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Alueellisesti näyttämötaiteen tuki keskittyi pääkaupunkiseudulle. Vajaa viidesosa tuesta tuli Etelä-Suomen suuralueella sijaitsevilta yrityksiltä ja lähes yhtä suuri osuus oli Länsi-Suomen alueen yritysten näyttämötaiteen tukea. Jonkin verran tukea näyttämötaiteelle kertyi myös Itä-Suomen suuralueen ja muun alueen yrityksiltä. Pohjois-Suomen suuralueelta näyttämötaiteelle tuli erittäin vähän rahoitusta.

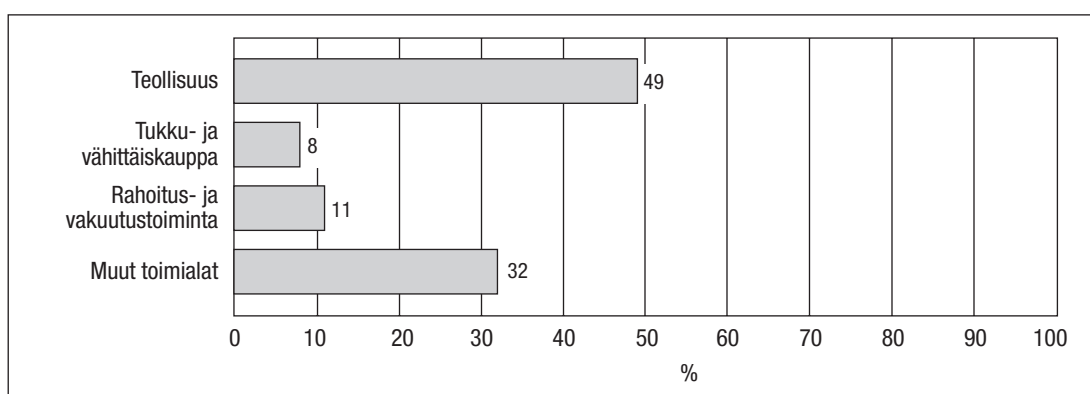
5 Esittävien taiteiden kohdalla taidehankinnoilla tarkoitetaan esimerkiksi esiintyjien tai esitysten tilaamista yrityksen tilaisuuksiin. Todennäköisesti yritykset ovat kuitenkin työllistäneet taiteilijoita eri yhteyksissä, mutta esimerkiksi tilaisuuden luonteesta johtuen sitä ei ole katsottu taiteiden tueksi tai taidehankinnaksi, eikä tarpeelliseksi ilmoittaa.

Säveltaide

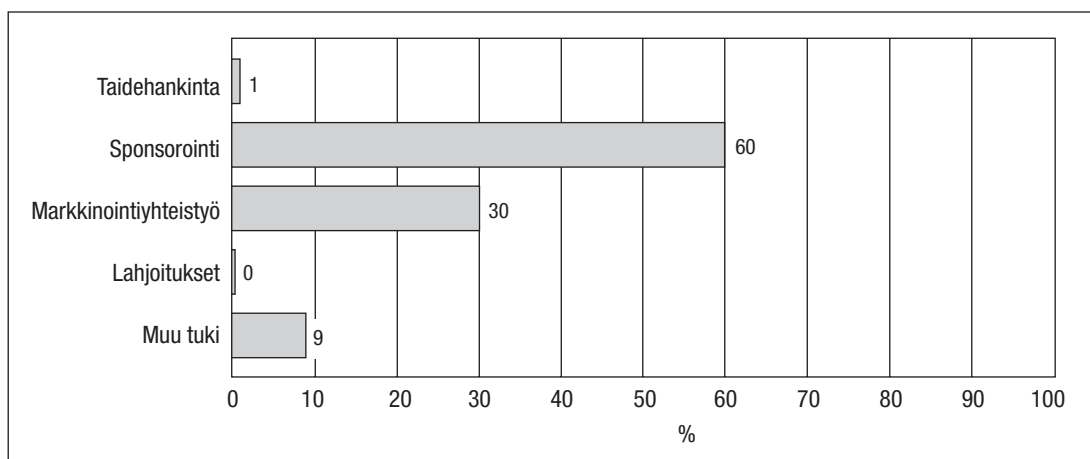
Taiteita tukeneiden yritysten yleisimpiä kohteita oli säveltaide. Kaikista yrityksistä joka neljäs, ja lähes puolet suuryrityksistä, oli käyttänyt varoja säveltaiteeseen. Taiteenalaa tuettiin eri muodoin kaikkiaan noin 3,6 miljoonalla eurolla ja mediaanituki oli 5 000 euroa. Säveltaiteeseen meni noin neljäsosa yritysten kokonaistuesta taiteille vuonna 2008.

Taiteenalan kokonaistuesta puolet tuli teollisuudesta ja kolmasosa luokan muut toimialat yrityksiltä. Kymmenesosa oli rahoitus- ja vakuutus toiminnan säveltaiteen tukea ja tukku- ja vähittäiskaupan osuus jäi jonkin verran pienemmäksi. (Kuvio 28.)

Kuvio 28. Säveltaiteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 29. Säveltaiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Sponsorointiin kului kaksi kolmasosaa taiteenalan kokonaistuesta ja markkinointiyhteistyöhön käytettiin kolmasosa. Taiteenalan muu tuki tarkoitti pääasiassa henkilökunnan konserttikäyntejä, ja niihin kului lähes kymmenesosa kokonaistuesta. Jonkin verran varoja käytettiin säveltaiteen taidehankintoihin, mikä tarkoitti esiintyjien hankintaa yrityksen juhlatilaisuuks-

siin. Lahjoituksina säveltaidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille yritykset antoivat vähiten varoja vuonna 2008. (Kuvio 29.)

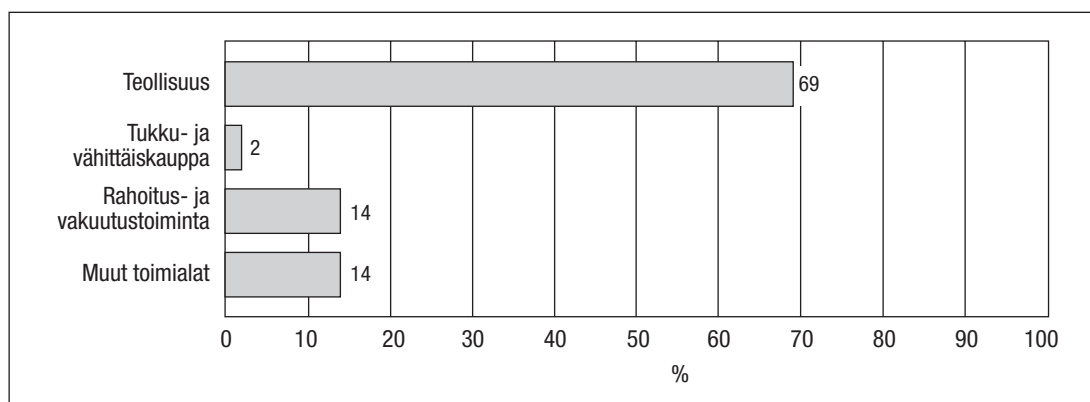
Taiteenalan kokonaissummasta 70 prosenttia tuli pääkaupunkiseudulta ja kymmenesosa Etelä-Suomen suuralueella sijainneilta yrityksiltä. Samoin Länsi- ja Itä-Suomen suuralueiden tuki oli noin kymmenesosa kokonaistuesta. Sen sijaan Pohjois-Suomen suuralueen ja muun alueen yritysten tuki säveltaiteelle jäi vähäiseksi.

Taideteollisuus

Taideteollisuuden osuus yritysten kokonaistuesta taiteille vuonna 2008 oli vain prosentti. Kaikkiaan tuki oli noin 200 000 euroa, ja mediaanituki jäi vain noin 100 euroon. Tutkituista yrityksistä vajaa kymmenesosa oli käyttänyt varoja taideteollisuuteen.

Taideteollisuuden kokonaistuesta suurin osa, noin 70 prosenttia, tuli teollisuudesta. Runsas kymmenesosa tuesta oli rahoitus- ja vakuutustoiminnan yritysten taideteollisuuteen käyttämiä varoja. Lähes samalla summalla taiteenalaa tukivat luokkaan muut toimialat kuuluvat yritykset. Tukku- ja vähittäiskaupan tuki jäi erittäin pieneksi. (Kuvio 30.)

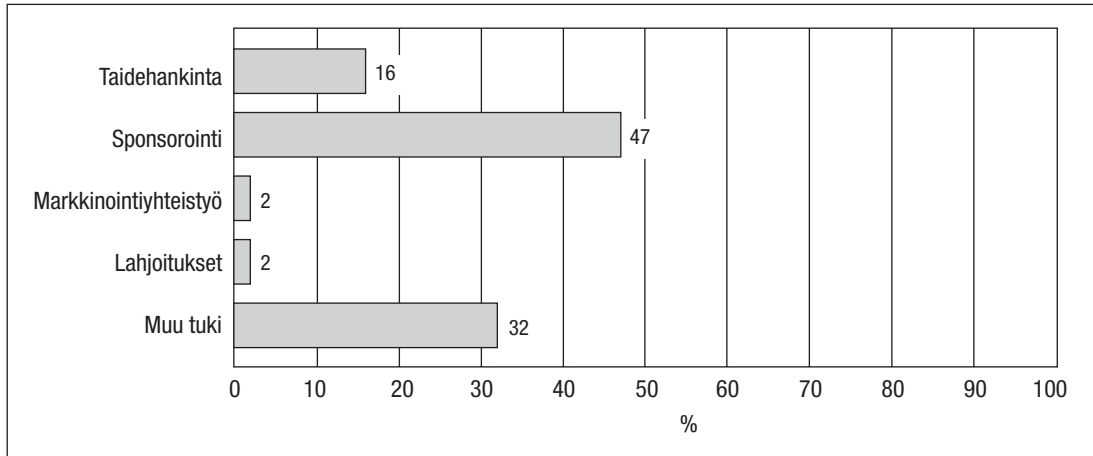
Kuvio 30. Taideteollisuuden tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Sponsorointi oli taiteenalan merkittävin tukimuoto. Siihen kului lähes puolet kokonaissummasta. Kolmasosa oli taideteollisuuden muuta tukea ja 16 prosenttia taidehankintoja. Lisäksi jonkin verran varoja käytettiin markkinointiyhteistyöhön ja lahjoituksiin. (Kuvio 31.)

Pääosa, 63 prosenttia, taideteollisuuden tuesta tuli pääkaupunkiseudulla sijaitsevilta yrityksiltä ja kolmasosa kokonaistuesta oli eteläsuomalaisten yritysten taideteollisuuteen käyttämiä varoja. Jonkin verran tukea kertyi myös Länsi- ja Itä-Suomen suuralueiden sekä muun alueen yrityksiltä.

Kuvio 31. Taideteollisuuden tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)

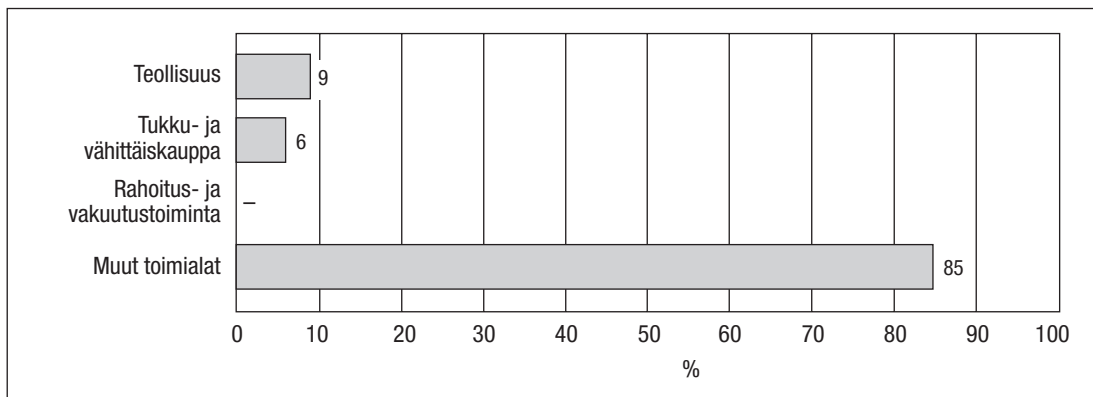


Tanssitaide

Tutkituista yksittäisistä taiteenaloista yritykset käyttivät vuonna 2008 vähiten varoja tanssitaiteeseen. Taiteenalan kokonaistuki oli noin 200 000 euroa ja mediaanituki 750 euroa. Taiteenalan saama tuki oli kuitenkin vain prosentti kokonaistuesta, vaikka 7 prosenttia kaikista yrityksistä ja viidesosa suuryrityksistä oli rahoittanut tanssitaiteita.

Tanssitaiteen kokonaistuki oli lähes kokonaan peräisin luokkaan muut toimialat kuuluvilta yrityksiltä. Kymmenesosa tanssitaiteen tuesta tuli teollisuudesta ja tukku- ja vähittäiskauppanalalta jonkin verran vähemmän. Rahoitus- ja vakuutus toiminnan yrityksiltä ei kyselyyn saatu yhtään ilmoitusta tuesta tanssitaiteelle. (Kuvio 32.)

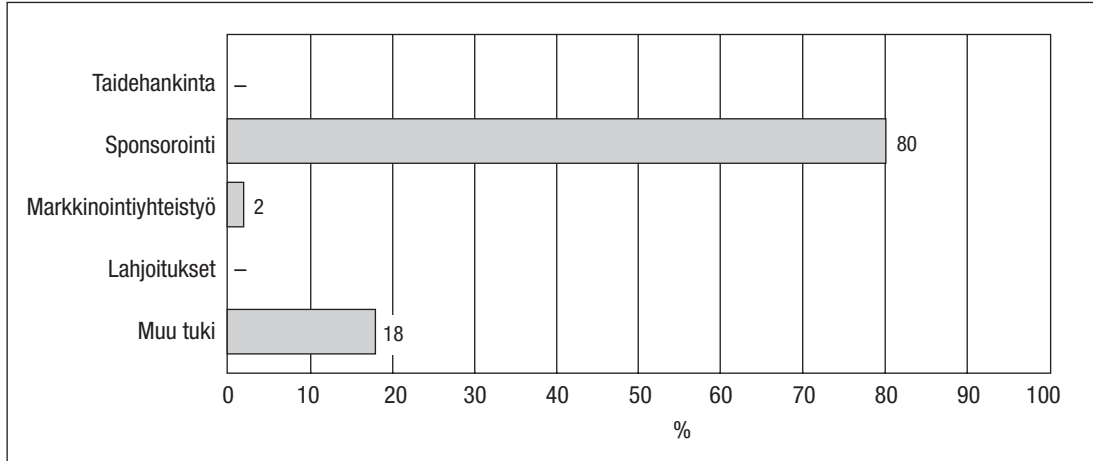
Kuvio 32. Tanssitaiteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Pääosa, 80 prosenttia, tuesta oli tanssitaide-esitysten ja -tapahtumien sponsorointia. Henkilöstölahjoina ostettuihin pääsylippuihin ja henkilöstön tanssitaideharrastuksen edistämiseen yritykset käyttivät lähes viidesosan

taiteenalan kokonaistuesta. Lisäksi yritykset tekivät jonkin verran markkinointiyhteistyötä tanssitaiteen toimijoiden kanssa. Sen sijaan taidehankintoja ja lahjoituksia tanssitaiteesta edistävälle säätiöille, rahastoille ja yhteisöille ei tehty lainkaan vuonna 2008. (Kuvio 33.)

Kuvio 33. Tanssitaiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Muista taiteenaloista poiketen suurin osa tanssitaiteen saamasta tuesta tuli muualta kuin Etelä-Suomen suuralueelta. Kokonaissummasta 71 prosenttia oli Itä-Suomen suuralueella sijaitsevien yritysten tukea. Runsas kymmenesosa tuli Länsi-Suomen suuralueen sekä pääkaupunkiseudun yrityksiltä. Lisäksi Etelä- ja Pohjois-Suomen yritykset käyttivät jonkin verran varoja tanssitaiteeseen.

Valokuvataide

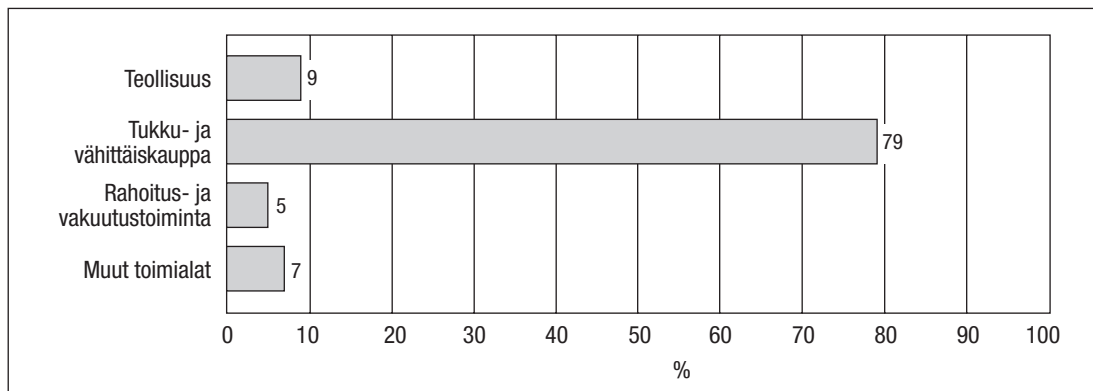
Vuonna 2008 valokuvataidetta tuki noin kuusi prosenttia kaikista yrityksistä, mutta suuryrityksistä runsas kymmenesosa. Taiteenalan tuki, runsaat 420 000 euroa, oli kolme prosenttia yritysten kokonaistuesta taiteille. Mediaanin mukainen tukisumma oli 2 500 euroa.

Suurin osa kokonaissummasta tuli tukku- ja vähittäiskaupan yrityksiltä. Noin kymmenesosa tuesta kertyi teollisuusyrityksiltä ja luokan muut toimialat osuus oli seitsemän prosenttia. Vähiten valokuvataiteeseen käyttivät varoja rahoitus- ja vakuutus toiminnan yritykset. (Kuvio 34.)

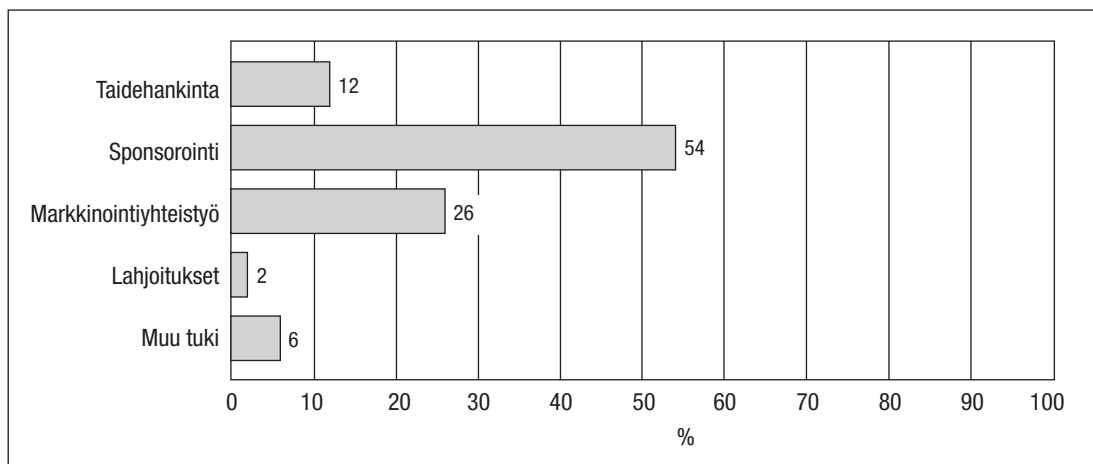
Pääasiallinen tukimuoto oli sponsorointi, johon käytettiin yli puolet valokuvataiteen tuesta. Lisäksi neljäsosa kokonaistuesta kului markkinointiyhteistyöhön. Taidehankintojen osuus oli runsas kymmenesosa taiteenalan kokonaissummasta. Valokuvataiteen muuhun tukeen meni noin kuusi prosenttia tukisummasta ja vähiten varoja yritykset käyttivät lahjoituksiin va-

lokuvataidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhteisöille tai taidelaitoksille. (Kuvio 35.)

Kuvio 34. Valokuvataiteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 35. Valokuvataiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



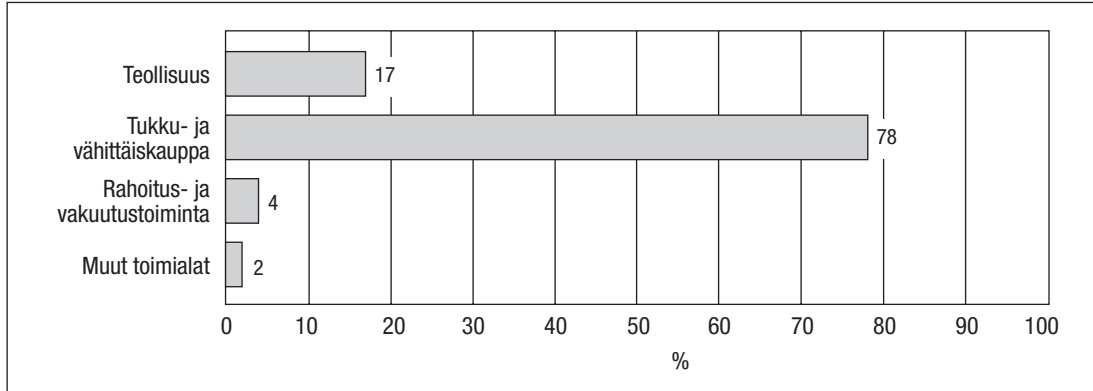
Valokuvataiteen tuesta noin 63 prosenttia tuli pääkaupunkiseudun yrityksiltä ja lähes kolmasosa Etelä-Suomen suuralueella sijainneilta yrityksiltä. Taiteenaloja tuettiin jonkin verran myös Länsi- ja Pohjois-Suomen suuralueen yrityksissä. Vähäistä tukea valokuvataide sai myös muun alueen yrityksiltä.

Muu taide

Tutkituista yrityksistä kuusi prosenttia oli käyttänyt varoja sirkusta, kabareesta, audiovisuaalista taidetta, performansseja, poikkitaiteellisia produktioita tai muita kuin edellä käsiteltyjä taiteenaloja edustaviin taidemuotoihin. Muun taiteen noin 90 000 euron kokonaissumma oli vain prosentti vuoden 2008 taiteen tuesta ja mediaanin mukainen tukisumma oli noin 1 500 euroa.

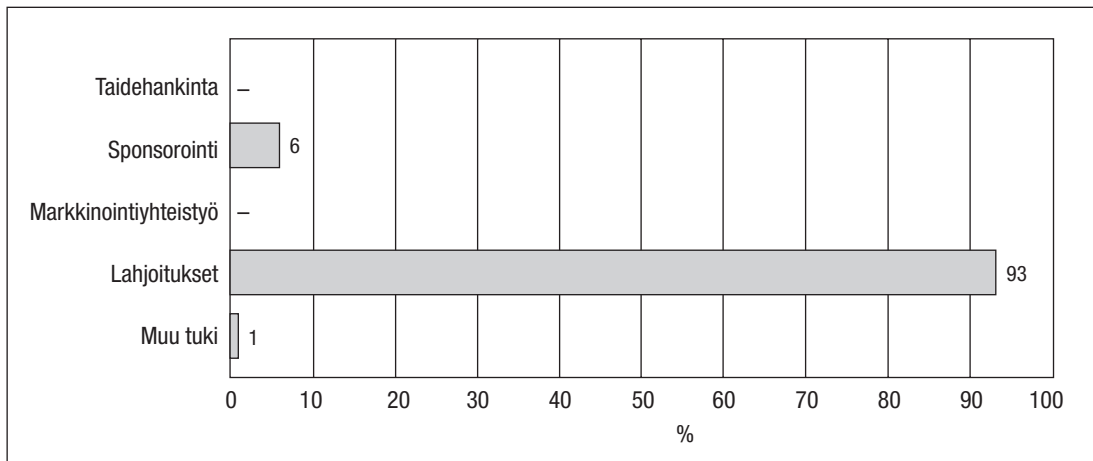
Kokonaistuesta suurin osa, lähes 80 prosenttia, tuli tukku- ja vähittäiskaupan alalta ja vajaa viidesosa teollisuudesta. Rahoitus- ja vakuutus toiminnan sekä luokan muut toimialat osuudet jäivät selvästi pienemmiksi. (Kuvio 36.)

Kuvio 36. Muun taiteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Muun taiteen tuki oli lähes kokonaan lahjoituksia. Ainoastaan kuusi prosenttia kertyi sponsorointina ja pieni osa oli taiteenalan muuta tukea. Muun taiteen taidehankinnoista tai markkinointiyhteistyöstä ei kyselyvastaauksissa ollut mainintoja. Kyselyn alhaisen vastausprosentin ohella syynä saattaa myös olla muun taiteen monimuotoisuus, jolloin tuki on ilmoitettu jonkin yksittäisen taiteenalan kohdalla. (Kuvio 37.)

Kuvio 37. Muun taiteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



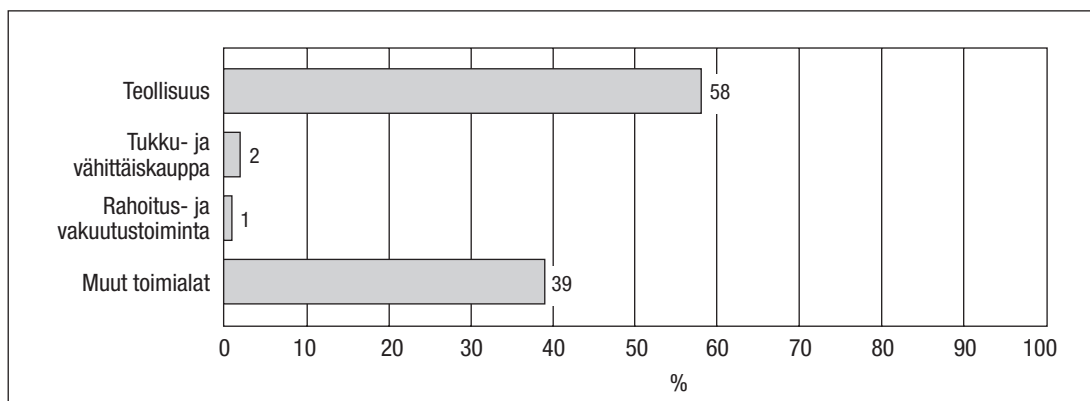
Muun taiteen kokonaistuesta 96 prosenttia tuli Länsi-Suomen suuralueella sijaitsevilta yrityksiltä ja loput pääkaupunkiseudun ja Etelä-Suomen suuralueen yrityksiltä. Muilta suuralueilta sekä muulta alueelta ei vastauksissa ollut yhtään ilmoitusta yrityksiltä jotka olisivat käyttäneet varoja muun taiteen tukemiseen.

Museot

Vuonna 2008 taiteita tukeneista yrityksistä lähes joka viides oli kohdistanut varoja museotoimintaan. Museotoimintaan osoitettu noin 2,3 miljoonan euron tukisumma oli 16 prosenttia yritysten kokonaistuesta taiteille, mutta mediaanituki oli vain 1 000 euroa.

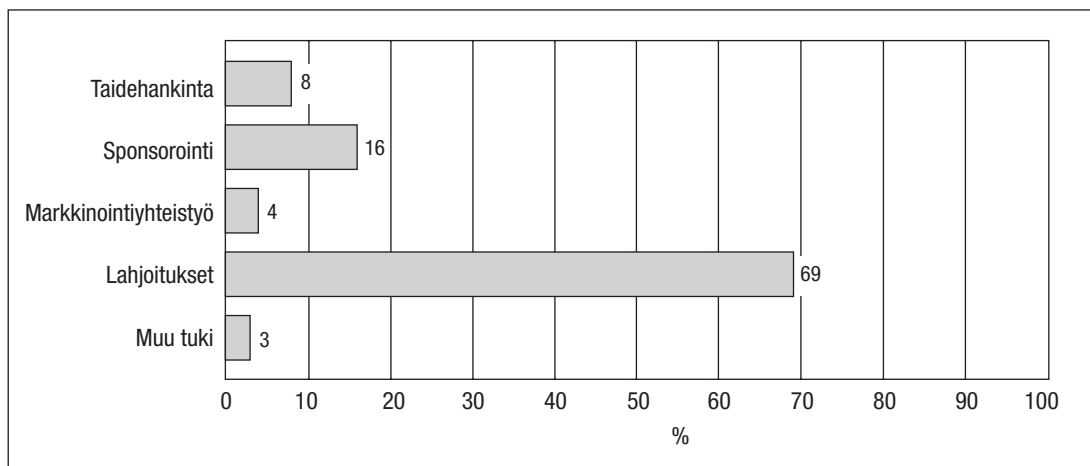
Kokonaistuesta lähes kaksi kolmasosaa tuli teollisuudesta ja noin kaksi viidesosaa luokan muut toimialat yrityksiltä. Museotoiminnan tukku- ja vähittäiskaupan sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan yrityksiltä saama tuki jäi selvästi vähäisemmäksi. (Kuvio 38.)

Kuvio 38. Museoiden tuki toimialoittain 2008 (jakauma on painotettu)



Tuki koostui pääasiassa museoille ja niitä ylläpitäville säätiöille, rahastoille tai muille yhteisöille tehdyistä lahjoituksista. Sponsoroinnin osuus oli vajaa viidesosa museotoiminnan kokonaistuesta. Lisäksi yritykset rahoittivat museoita taidehankintojen, markkinointiyhteistyön sekä muun tuen muodossa. (Kuvio 39.)

Kuvio 39. Museoiden tuki tukimuodoittain 2008 (jakauma on painotettu)



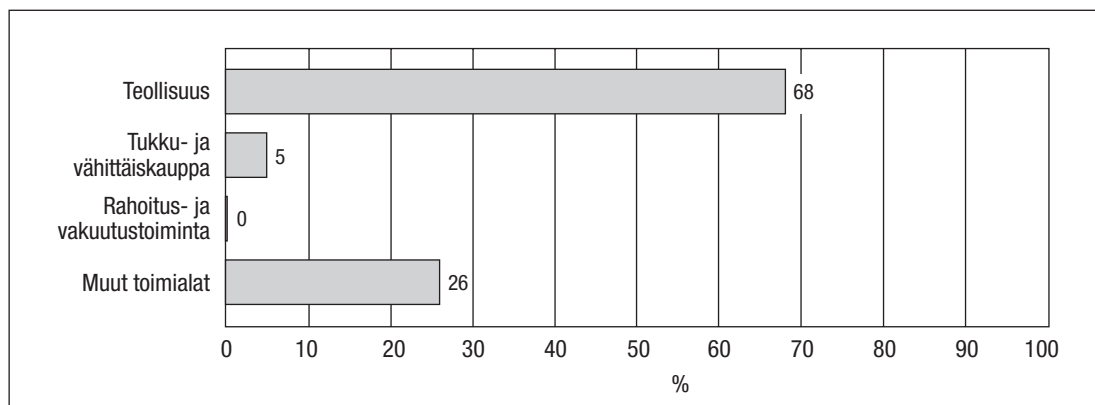
Museoiden rahoituksesta 80 prosenttia tuli pääkaupunkiseudulla sijaitsevilta yrityksiltä. Etelä-Suomen suuralueen ja muun alueen yritysten osuus oli seitsemän prosenttia kokonaissummasta. Länsi- ja Itä-Suomen suuralueilla museotoiminnan tukeminen oli selvästi vähäisempää. Pohjois-Suomen suuralueella museoita ei saatujen vastausten perusteella tuettu lainkaan vuonna 2008.

Kulttuuriperinne

Tutkituista yrityksistä viisi prosenttia oli käyttänyt varoja kulttuuriperinteeseen. Kulttuuriperinteen piiriin kuuluvien kohteiden kokonaistuki oli noin 760 000 euroa. Sen osuus yritysten kokonaistuesta taiteille oli viisi prosenttia ja mediaanin mukainen tuki oli vain 500 euroa.

Suurin osa kulttuuriperinteen tuesta tuli teollisuudesta. Joka neljäs tukieuro oli peräisin luokan muut toimialat yrityksiltä ja jonkin verran kulttuuriperinneohteita tuettiin myös tukku- ja vähittäiskaupan alalla. Sen sijaan rahoitus- ja vakuutustoiminnan yritysten rahoitus jäi pieneksi. (Kuvio 40.)

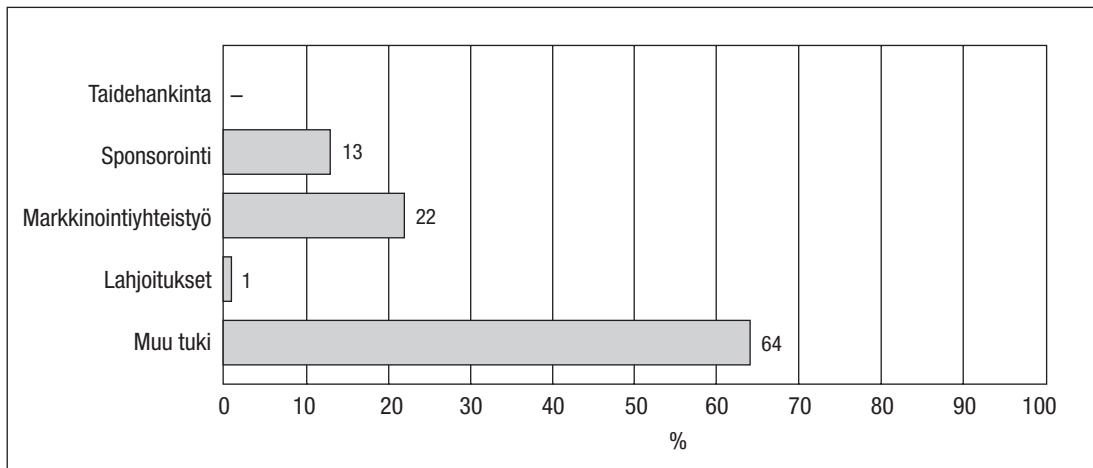
Kuvio 40. Kulttuuriperinteen tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kulttuuriperinteen tuki oli pääasiassa muuta tukea. Viidesosa kokonaissummasta tuli markkinointiyhteistyön kautta ja hieman yli kymmenesosa oli sponsorointia. Yritykset tukivat kulttuuriperinnettä myös jonkin verran lahjoituksin, mutta taidehankintoja ei tehty lainkaan vuonna 2008. (Kuvio 41.)

Kulttuuriperinteen tuesta 90 prosenttia oli lähtöisin pääkaupunkiseudun yrityksiltä. Pieni osuus tukisummasta tuli Länsi- ja Itä-Suomen suuralueella sekä muulla alueella sijaitsevilta yrityksiltä. Vähiten varoja kulttuuriperinteeseen kertyi Etelä-Suomen suuralueen yrityksiltä.

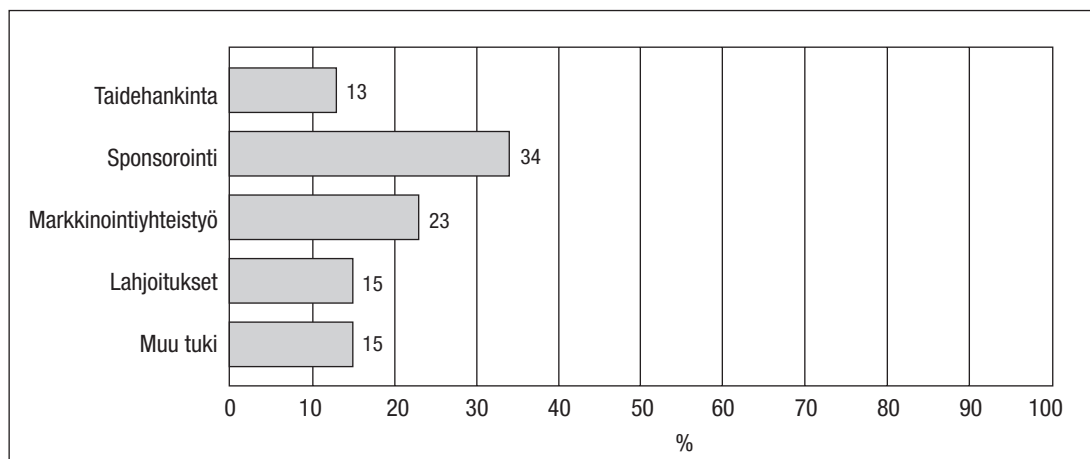
Kuvio 41. Kulttuuriperinteen tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Taiteiden tuki tukimuodoittain

Vuonna 2008 yritysten taiteiden tuesta käytettiin taide- ja kulttuurikohteiden sponsorointiin runsas kolmasosa, vaikka tukimuotoa oli käyttänyt vain noin kaksi viidesosaa yrityksistä. Sen sijaan kaksi kolmesta yrityksestä oli tukenut taiteita markkinointiyhteistyön tai taiteen muun tuen muodossa. Markkinointiyhteistyön kautta taiteisiin kanavoitui viidesosa kokonaistuesta. Taiteen muun tuen osuus oli vain 15 prosenttia kokonaissummasta, samoin kuin lahjoitusten. Taidehankintoihin yritykset kuluttivat runsaan kymmenesosan kokonaistuesta. Suurin osa yrityksistä ei käyttänyt mitään kysytyistä tukimuodoista säännöllisesti vuosittain. (Kuviot 3 ja 42.)

Kuvio 42. Yritysten taiteiden tuki tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Etenkin sponsorointi ja taiteen muu tuki olivat suuryritysten käyttämiä tukimuotoja, mutta useimmat olivat tehneet myös markkinointiyhteistyötä taide- ja kulttuurikohteiden kanssa. Taidehankinta oli suuryrityksissä yleisempää kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä suosituin tukimuoto oli markkinointiyhteistyö taiteen muun tuen ohella.

Taidehankinta

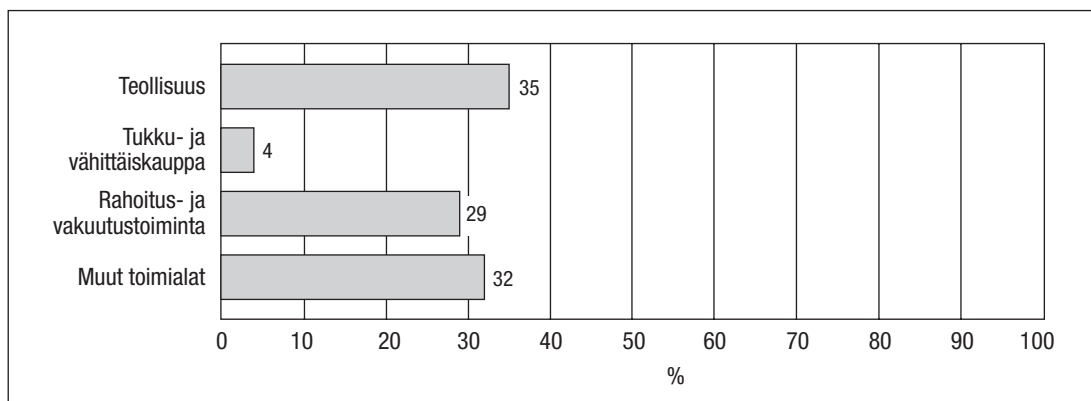
Taidehankinnoilla tarkoitettiin yritysten taideteosten ostoja ja tilaustöitä yrityksille, omien taidekokoelmien ylläpitoa, omien näyttely- ja museoti-

lojen hankkimista ja niiden ylläpitoa, taiteen esittämisessä tarvittavien välineiden, esimerkiksi soitinten, hankintaa yrityksen omistukseen ja niiden ylläpitoa jne.

Tutkituista yrityksistä joka neljäs oli tehnyt taidehankintoja vuonna 2008. Hankintojen kokonaissumma, 1,9 miljoona euroa, muodosti runsaan kymmenesosan elinkeinoelämän taiteen tuesta. Taidehankintoja teki säännöllisesti vuosittain vain noin kuusi prosenttia yrityksistä, mutta joka viides hankki taidetta harvemmin kuin vuosittain. Hankinnoista päätti yleensä yrityksen toimitusjohtaja, ylin johto tai johtoryhmä.

Taidehankintojen kokonaissummasta runsas kolmasosa tuli teollisuudesta ja noin kolmasosa rahoitus- ja vakuutus toiminnan sekä luokan muut toimialat yrityksiltä. Vähiten tukimuodon kautta taiteita tukenut toimiala oli tukku- ja vähittäiskauppa. (Kuvio 43.)

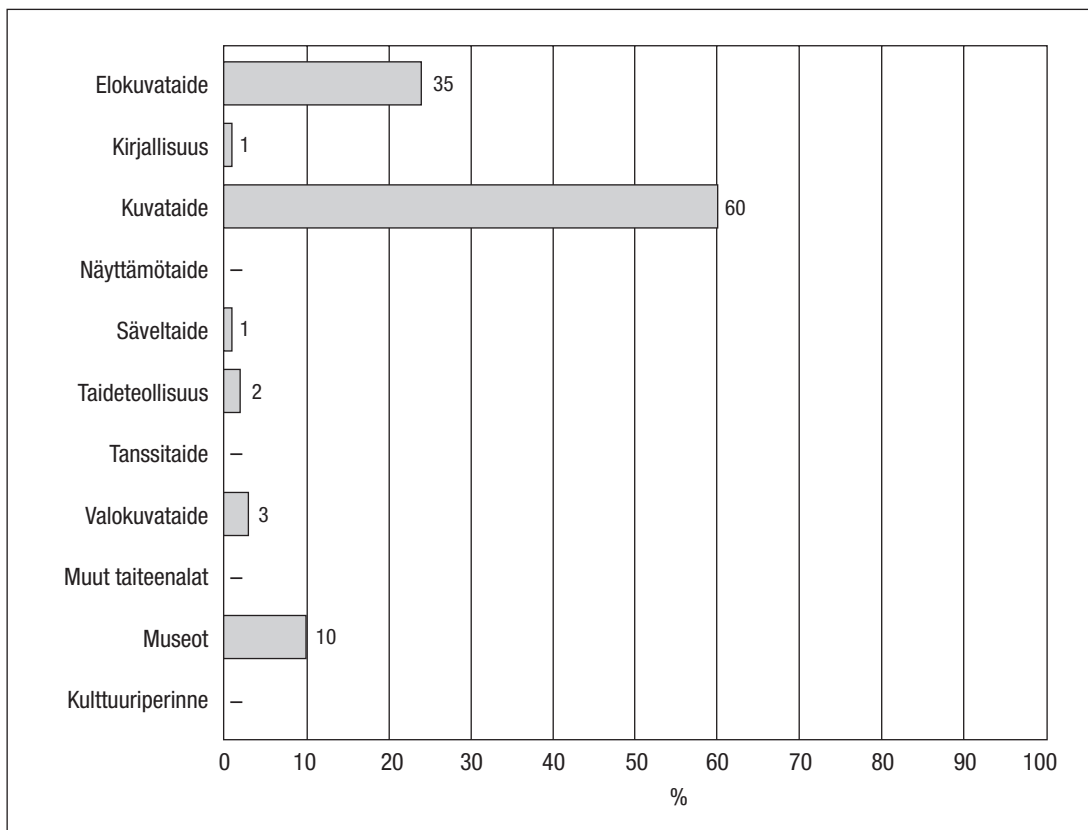
Kuvio 43. Taidehankinta toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Hankintojen ensisijaisena kohteena oli kuvataide, johon yritykset käyttivät kaksi kolmasosaa tukimuodon kokonaissummasta. Varoilla hankittiin taideteoksia omiin kokoelmiin tai teetettiin muotokuvia. Runsas viidesosa hankinnoista oli elokuvataiteen tukea, mutta siitä pääosa oli peräisin yhdeltä yritykseltä. Museotoimintaan kului kymmenesosa taidehankintojen kokonaissummasta. Lisäksi yritykset käyttivät varoja kirjallisuuden, säveltaiteen, taideteollisuuden ja valokuvataiteen taidehankintoihin. Säveltaidehankinnoissa oli kyse yritysten juhlatilaisuuksissa esiintyneistä säveltaiteilijoista. (Kuvio 44.)

Taidehankinnoista 62 prosenttia keskittyi pääkaupunkiseudulla ja kymmenesosa Etelä-Suomen suuralueella sijaitseviin yrityksiin. Länsi-Suomen suuralueen yritysten osuus hankinnoista oli 15 prosenttia ja muun alueen vajaa kymmenesosa. Lisäksi pieni osuus taidehankintojen kokonaissummasta oli peräisin Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueella sijaitsevilta yrityksiltä.

Kuvio 44. Taidehankinta taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Sponsorointi

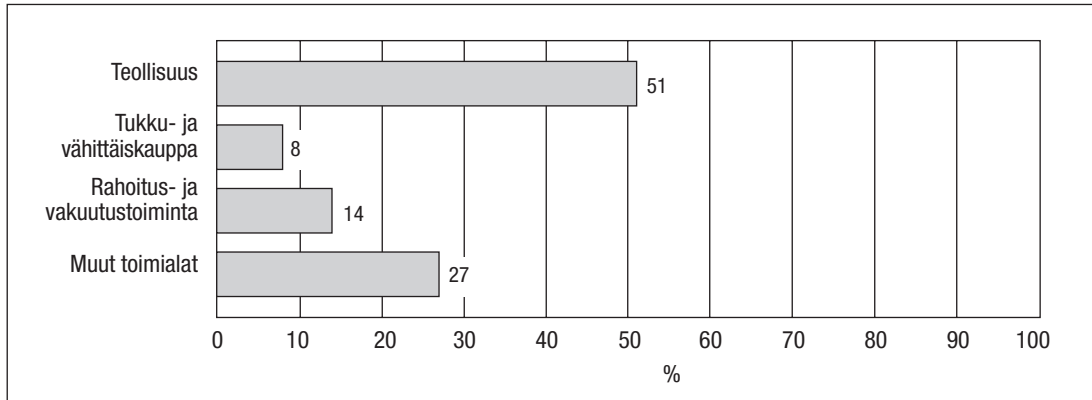
Sponsoroinniksi katsottiin taide- ja kulttuuritapahtumiin, kuten näytäntöihin, näyttelyihin, konsertteihin ja festivaaleihin, kohdistuvan taloudellisen tuen lisäksi mahdollisten vakuutusten hankinta sekä tilojen tarjoaminen tapahtumia, näyttelyitä ja esityksiä varten. Se sisälsi myös taiteen esittämiseen tarvittavan välineistön lahjoitukset, tavara- ja raha-avustukset, apurahat, palkinnot yksityisille taiteilijoille, ryhmille, kouluille, museoille jne.

Yrityksistä 44 prosenttia oli harjoittanut taiteen sponsorointia vuonna 2008. Sponsorointi oli etenkin suuryrityksissä käytetyin tapa tehdä yhteistyötä taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Kohteena olivat pääasiassa erilaiset taide- ja kulttuuritapahtumat. Sponsoroinnin kautta kanavoitui eniten varoja taiteisiin ja tukimuodon 4,9 miljoonan euron kokonaissumma oli runsas kolmasosa taiteiden tuesta.

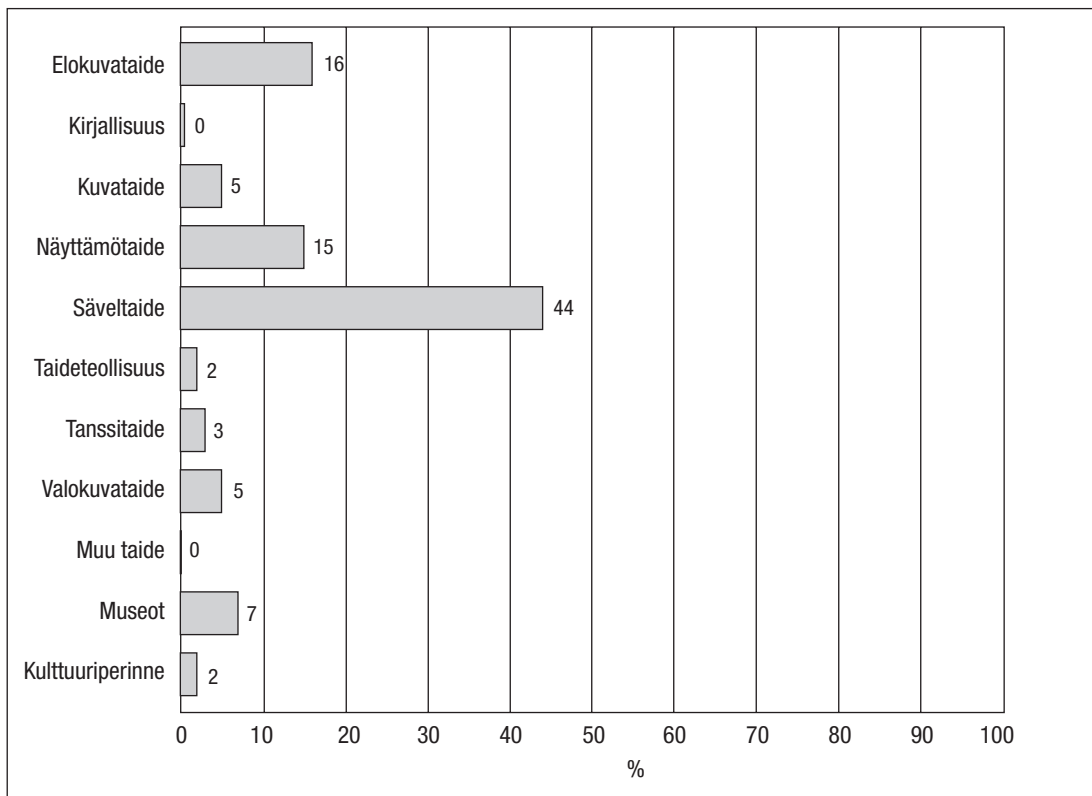
Säännöllisesti vuosittain taide- ja kulttuurikohteita sponsoroi 13 prosenttia yrityksistä ja yhtä suuri osuus harjoitti sponsorointia harvemmin kuin vuosittain. Useimmissa tapauksissa sponsorointipäätökset teki yrityksen toimitusjohtaja, ylin johto tai johtoryhmä. Saatujen vastausten mukaan yrityksen markkinoinnista, viestinnästä tai myynnistä vastaavat johtajat päättivät sponsoroinnista hyvin harvoin itsenäisesti.

Teollisuus oli merkittävin taiteita ja kulttuuria sponsoroinut toimiala vuonna 2008. Tukimuodon kokonaissummasta vajaa kolmasosa tuli luokan muut toimialat yrityksiltä. Sponsoroinnista noin kymmenesosa kertyi rahoitus- ja vakuutustoiminnan alalta sekä tukku- ja vähittäiskaupan yrityksiltä. (Kuvio 45.)

Kuvio 45. Sponsorointi toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 46. Sponsorointi taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Sponsorointi oli ainoa tukimuoto jonka kautta yritykset rahoittivat kaikkia taiteenaloja. Sen keskeisin kohde oli säveltaide, johon meni yli kaksi viidesosaa tukimuodon kokonaissummasta. Näyttämö- ja elokuvataiteeseen koh-

distui noin 15 prosenttia sponsorointiin käytetyistä varoista. Muut taiteenalat saivat sponsorointitukea huomattavasti vähemmän ja vähiten yritykset ilmoittivat sponsoroineensa kirjallisuutta sekä muuta taidetta. (Kuvio 46.)

Tukimuodon kokonaissummasta lähes 70 prosenttia kertyi pääkaupunkiseudulla sijaitsevilta yrityksiltä ja kymmenesosa tuli Länsi-Suomen suuralueelta. Itä-Suomen suuralueen sponsorointituki oli hieman alle kymmenen prosenttia tukimuodon kokonaissummasta. Myös Etelä- ja Pohjois-Suomen suuralueen sekä muun alueen yritykset käyttivät jonkin verran varoja sponsorointiin.

Markkinointiyhteistyö

Markkinointiyhteistyö oli kyselyssä rajattu koskemaan kulttuuripalvelujen ja taidelahjojen hankintaa yrityksen asiakaskunnalle ja sidosryhmille esimerkiksi ostamalla pääsylippuja teatteriin, konsertteihin, kulttuuritapahtumiin ja taidenäyttelyihin. Lisäksi siihen kuului eri taiteenalojen esitysten ja tapahtumien markkinointi yhteistyössä järjestäjän kanssa.

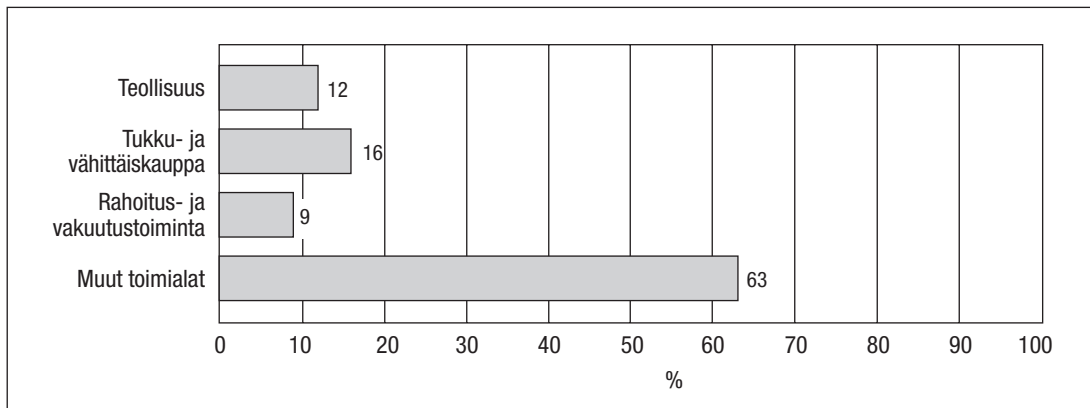
Noin kaksi kolmesta yrityksestä oli tehnyt markkinointiyhteistyötä kulttuuritoimijoiden kanssa vuonna 2008. Markkinointiyhteistyö kuului säännöllisesti vuosittain yrityksen toimintaan 16 prosentilla yrityksistä. Harvemmin kuin vuosittain tukimuotoa käytti runsas kymmenesosa yrityksistä. Markkinoinnista, viestinnästä tai myynnistä vastaavilla johtajilla oli useammin itsenäistä päätösvaltaa kuin sponsoroinnin kohdalla, vaikka pääasiassa myös markkinointiyhteistyötä koskevat päätökset olivat yrityksen toimitusjohtajan, ylimmän johdon tai johtoryhmän vastuulla.

Taiteiden kokonaistuesta hieman yli viidesosa kertyi markkinointiyhteistyön kautta, johon käytettiin kaikkiaan lähes 3,3 miljoonaa euroa. Kaksi viidesosaa tukimuodon kokonaissummasta kertyi luokkaan muut toimialat kuuluvilta yrityksiltä. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus oli runsas kymmenen prosenttia ja noin kymmenesosa tuli teollisuudesta sekä rahoitus- ja vakuutus toiminnan yrityksiltä. (Kuvio 47.)

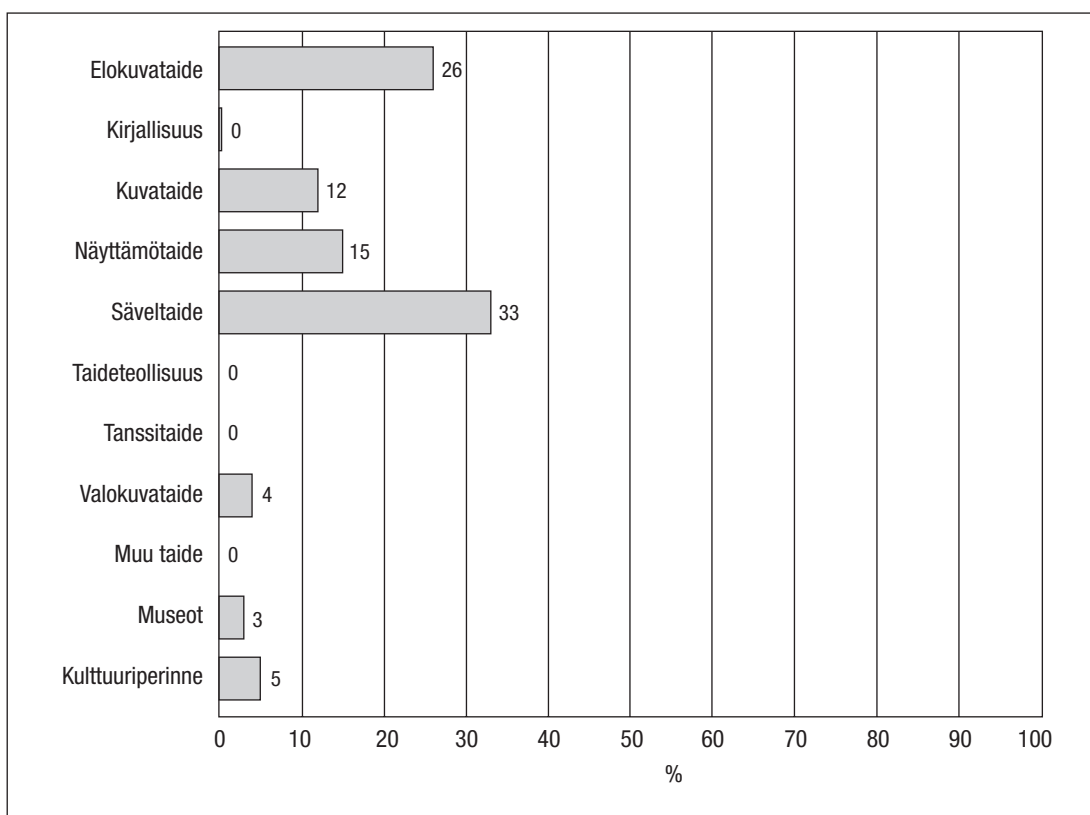
Säveltaide oli tukimuodon keskeisin kohde johon käytettiin yli kolmasosa kokonaissummasta. Elokuvataide sai neljäsosan markkinointiyhteistyön kautta taiteisiin kohdistetuista varoista. Sekä kuva- että näyttämötaiteeseen meni runsas kymmenesosa yritysten markkinointiyhteistyövaroista. Vähiten yritysrahoitusta markkinointiyhteistyön muodossa kanavoitui tanssitaiteeseen, kirjallisuuteen ja taideteollisuuteen. (Kuvio 48.)

Markkinointiyhteistyöhön käytetyistä varoista 73 prosenttia tuli pääkaupunkiseudulta ja vajaa viidesosa Etelä-Suomen suuralueelta. Itä-Suomen suuralueilla sijaisevien yritysten osuus oli hieman alle kymmenen prosenttia. Länsi-Suomen suuralueen sekä muun alueen yritykset käyttivät markkinointiyhteistyöhön huomattavasti vähemmän varoja ja Pohjois-Suomen suuralueen yritysten osuus jäi lähinnä nimelliseksi.

Kuvio 47. Markkinointiyhteistyö toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 48. Markkinointiyhteistyö taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



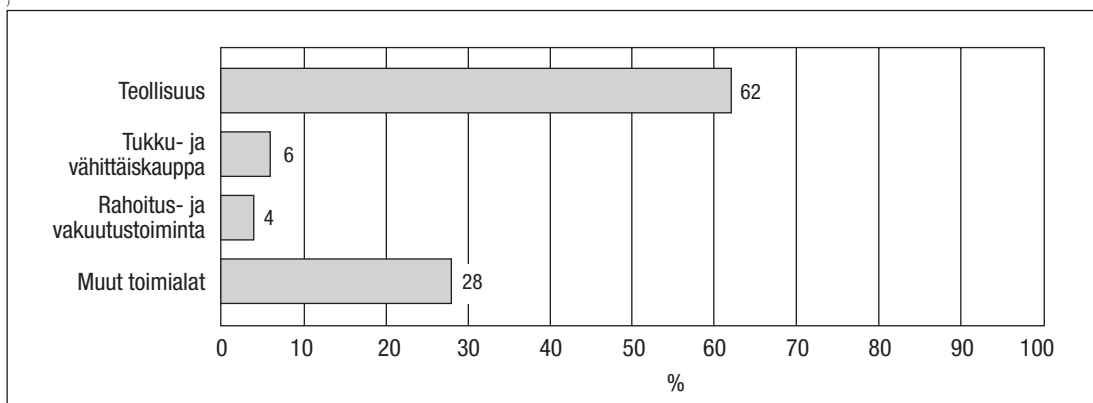
Lahjoitukset

Tukimuodon piiriin kuuluivat rahalahjoitukset kulttuuria ja taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. Taiteita tukevista yrityksistä 17 prosenttia oli vuonna 2008 tehnyt lahjoituksia taiteita edistäville säätiöille, rahastoille ja muille yhteisöille. Lahjoitukset muodostivat 15 prosenttia taiteen kokonaistuesta.

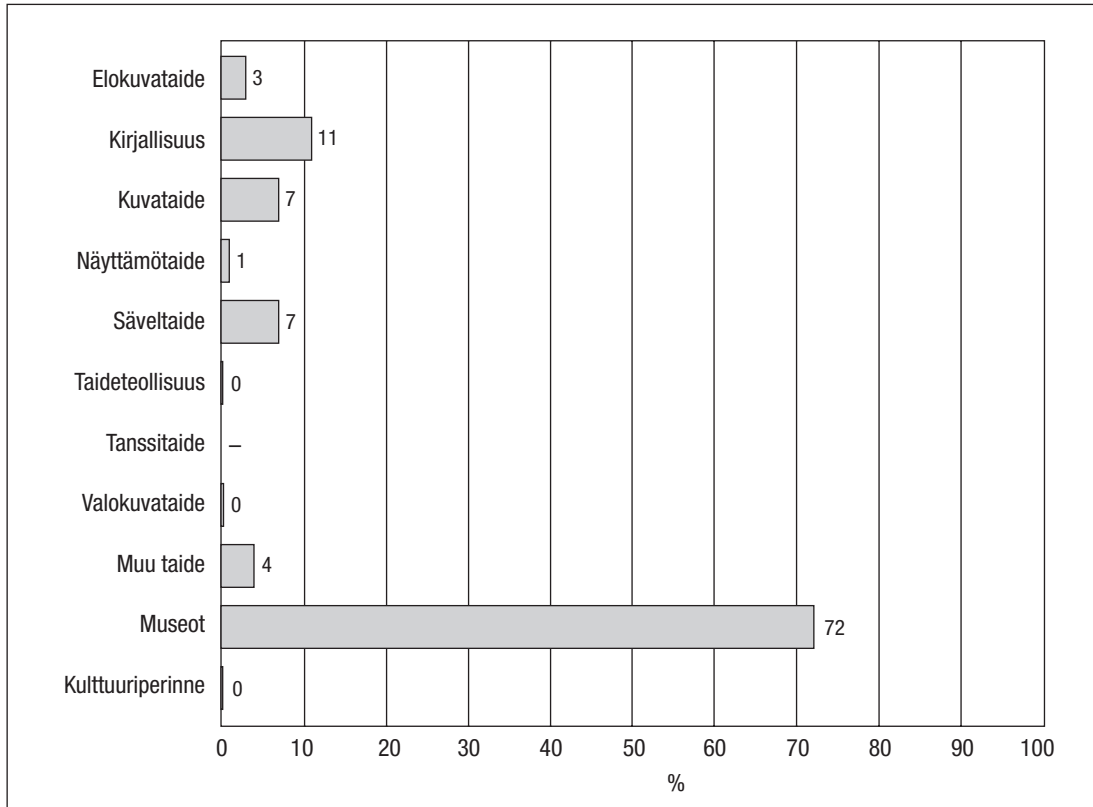
Vuosittain lahjoituksia teki noin joka kymmenes yritys ja 15 prosenttia lahjoitti varoja taidetta ja kulttuuria edistävälle säätiölle, rahastoille ja muille yhteisöille säännöllisesti harvemmin kuin vuosittain. Lahjoituksista päättivät yrityksen ylin johto tai toimitusjohtaja.

Kaikkiaan lahjoituksia tehtiin noin 2,2 miljoonan euron arvosta. Kaksi kolmasosaa lahjoituksista tuli teollisuudesta ja lähes kolmasosa luokkaan muut toimialat kuuluneilta yrityksiltä. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus tukimuodon kokonaissummasta oli kuusi prosenttia ja jonkin verran lahjoituksia tekivät myös rahoitus- ja vakuutus toiminnan yritykset. (Kuvio 49.)

Kuvio 49. Lahjoitukset toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 50. Lahjoitukset taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Lahjoitusten keskeisin kohde oli museotoiminta. Kirjallisuutta edistäville säätiöille, rahastoille ja muille yhteisöille lahjoitussummasta meni kymmenesosa ja kuva- sekä säveltaiteen edustajille lähes yhtä paljon. Kaikkien muiden taiteenalojen ja kulttuuriperinteen saamat lahjoitukset olivat huomattavasti vähäisempiä. Vähiten lahjoituksia saivat taideteollisuus ja valokuvataide. (Kuvio 50.)

Lahjoituksista kolme neljäsosaa tuli pääkaupunkiseudulla sijaitsevilta yrityksiltä. Länsi-Suomen suuralueen yritysten osuus lahjoituksista oli 12 prosenttia. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisen Etelä-Suomen suuralueen yritysten osuus oli vajaa kuusi prosenttia ja Itä-Suomen noin viisi prosenttia. Vähäinen määrä lahjoituksia taiteita edistäville säätiöille, rahastoille ja muille yhteisöille tehtiin myös Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueilla sekä muun alueen yrityksissä.

Muu tuki

Taiteiden muu tuki sisälsi kulttuuripalvelujen hankinnan ja taidelahjojen oston henkilökunnalle sekä henkilöstön taideharrastustoiminnan tuen, kuten teatteri- ja konserttikäynnit sekä yritysten omat kirjastot. Tukimuoto liittyi siten myös kysymykseen, jossa tiedusteltiin taide- ja kulttuuripalvelujen käyttöä henkilökunnan työhyvinvoinnin lisäämiseksi.

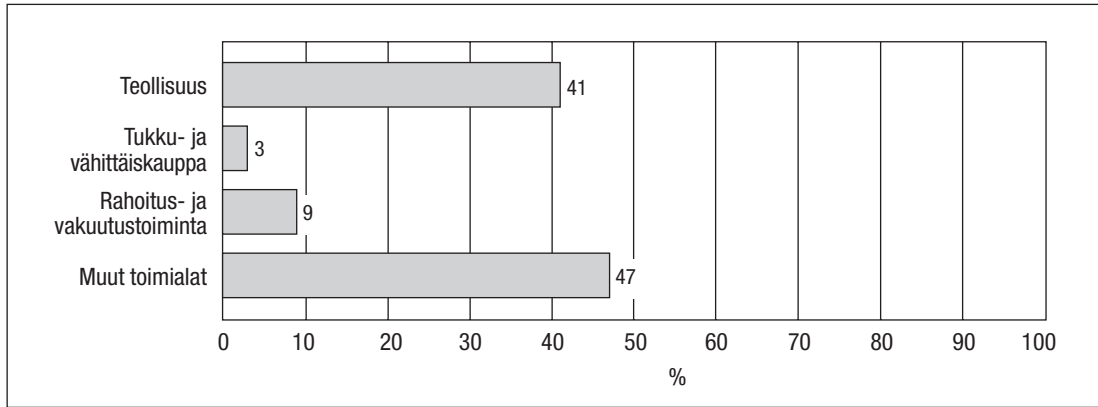
Taiteiden muu tuki oli markkinointiyhteistyön ohella yritysten yleisimmin käyttämä tukimuoto vuonna 2008. Sen kautta taiteita oli rahoittanut kaksi kolmasosaa yrityksistä, mutta taide- ja kulttuuripalveluja henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämiseksi oli hyödyntänyt noin joka kolmas yritys.

Noin joka kymmenes yritys käytti muuta tukea taiteiden rahoittamiseen säännöllisesti vuosittain ja lähes yhtä moni harvemmin kuin vuosittain. Päätökset taiteiden muusta tuesta tulivat pääasiassa yrityksen ylimmältä johdolta ja toimitusjohtajalta, mutta usein mukana oli myös henkilöstö- tai markkinointijohtoa.

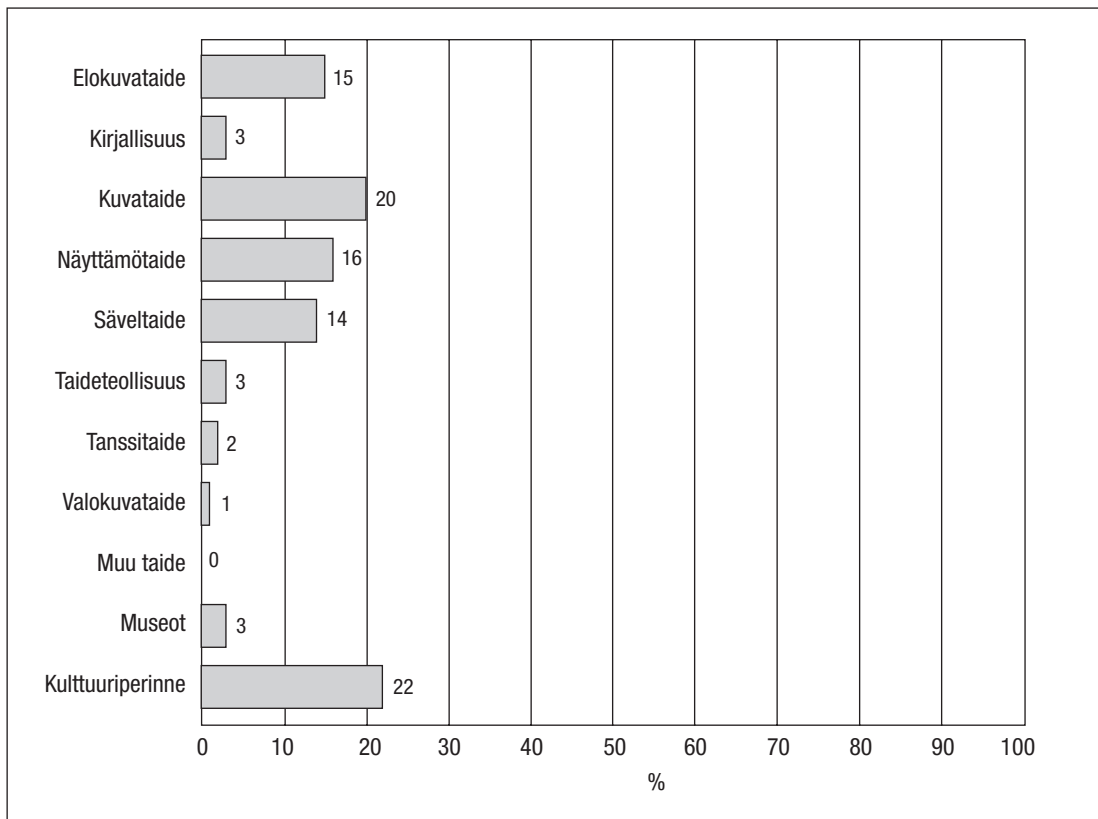
Taiteiden kokonaistuesta 15 prosenttia oli taiteiden muuta tukea. Siihen yritykset käyttivät kaikkiaan noin 2,2 miljoonaa euroa. Noin puolet tukimuodon kokonaissummasta tuli luokan muut toimialat yrityksiltä. Teollisuus oli kuitenkin eniten taiteita muun tuen kautta rahoittanut yksittäinen toimiala. Tukimuodon kokonaissummasta noin kymmenesosa tuli rahoitus- ja vakuutustoiminnan yrityksiltä ja vähiten taiteen muuhun tukeen käytettiin varoja tukku- ja vähittäiskaupan alalla. (Kuvio 51.)

Taiteiden muusta tuesta viidesosa kohdistui kulttuuriperinteeseen sekä kuvataiteeseen. Runsas kymmenesosa kului sekä elokuva-, näyttämö- ja säveltaiteen muuhun tukeen. Selvästi vähemmän taiteen muuta tukea riitti kaikille muille taiteenaloille ja museotoimintaan. Vähiten tukimuodon kautta rahoitettiin muuta taidetta ja yksittäisistä taiteenaloista valokuvataidetta. (Kuvio 52.)

Kuvio 51. Taiteiden muu tuki toimialoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Kuvio 52. Taiteiden muu tuki taiteenaloittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)

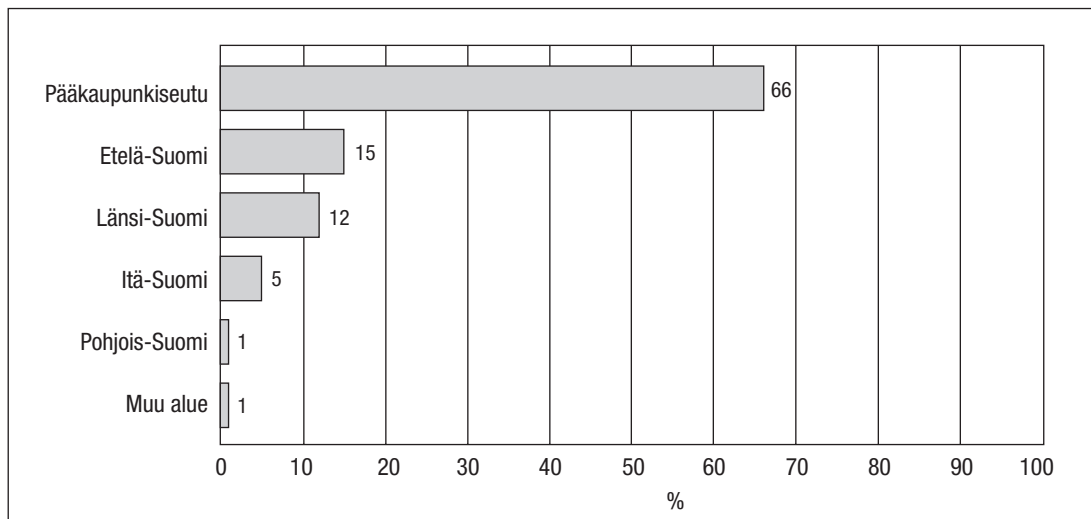


Pääkaupunkiseudulla sijaitsevien yritysten osuus oli 70 prosenttia muun tuen kokonaissummasta ja muun Etelä-Suomen suuralueen yritysten noin kuusi prosenttia. Tukimuodon kokonaisrahoituksesta 15 prosenttia tuli Länsi-Suomen suuralueen yrityksiltä. Itä-Suomen suuralueen ja muun alueen yritysten osuudet taiteen muusta tuesta olivat selvästi pienempiä. Vähiten varoja henkilökunnan kulttuuripalveluihin ja -harrastuksiin käytettiin Pohjois-Suomen suuralueen yrityksissä.

Taiteiden tuki alueittain

Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen suuralueilla, kuten myös pääkaupunkiseudulla noin joka viides yritys oli tukenut taiteita vuonna 2008. Itä-Suomen suuralueella sekä muun alueen yrityksistä noin kymmenesosa käytti varoja taiteisiin. Vähiten taiteita tukeneita yrityksiä oli Pohjois-Suomen suuralueella. Yritysten taiteiden rahoituksesta merkittävin osa kertyi Etelä-Suomen suuralueella, erityisesti pääkaupunkiseudulla, sijainneilta yrityksiltä. Taiteiden tuen kokonaissummasta noin viidesosa tuli Etelä-Suomen suuralueen ulkopuolella sijaitsevilta yrityksiltä. (Kuvio 53.)

Kuvio 53. Yritysten taiteiden tuki alueittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Yritysten lukumäärän lisäksi Etelä-Suomen suuralueen huomattavan suureen osuuteen taiteiden kokonaistuesta vaikuttivat pääkaupunkiseudulla sijaitsevat suur- ja konserniyritysten pääkonttorit. Niissä tehdyt päätökset taiteiden ja kulttuurin tukemisesta kohdistuvat usein pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.

Etelä-Suomen suuralue

Suurimmalla osalla kyselyaineiston yrityksistä kotipaikkakunta oli Etelä-Suomen suuralueella. Alueen yrityksistä joka viides oli tukenut taiteita yh-

teensä noin 11,3 miljoonalla eurolla. Kokonaissumma oli 80 prosenttia elinkeinoelämän taiteiden rahoituksesta vuonna 2008.

Etelä-Suomen suuralueella puolet kaikista yrityksistä oli tukenut urheilua ja liikuntaa. Nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa oli rahoittanut kolmasosa alueen yrityksistä, samoin sosiaalisia, ympäristö- tai jotain muita kohteita. Noin kaksi viidestä yrityksistä oli käyttänyt taiteita ja kulttuuria henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen.

Alueen kokonaistuesta runsas kaksi viidesosaa kertyi teollisuudesta ja runsas kolmasosa luokan muut toimialat yrityksiltä. Rahoitus- ja vakuutus toiminnan osuus oli kymmenesosa suuralueen yritysten kokonaistuesta ja lähes yhtä suuri osuus tuli tukku- ja vähittäiskaupan toimialalta, joka oli Etelä-Suomen suuralueella vähiten taiteita tukenut toimiala. (Kuvio 54.)

Neljäsosa alueen yritysten taiteisiin käyttämistä varoista kohdistui säveltäiteeseen ja lähes viidesosa sekä elokuvataiteeseen että museotoimintaan. Kuva- ja näyttämötaide saivat runsaan kymmenesosan kokonaissummasta. Muita taiteenaloja rahoitettiin huomattavasti vähemmän ja vähiten vuonna 2008 Etelä-Suomen suuralueen yrityksiltä saivat tukea tanssitaide sekä muu taide. (Kuvio 54.)

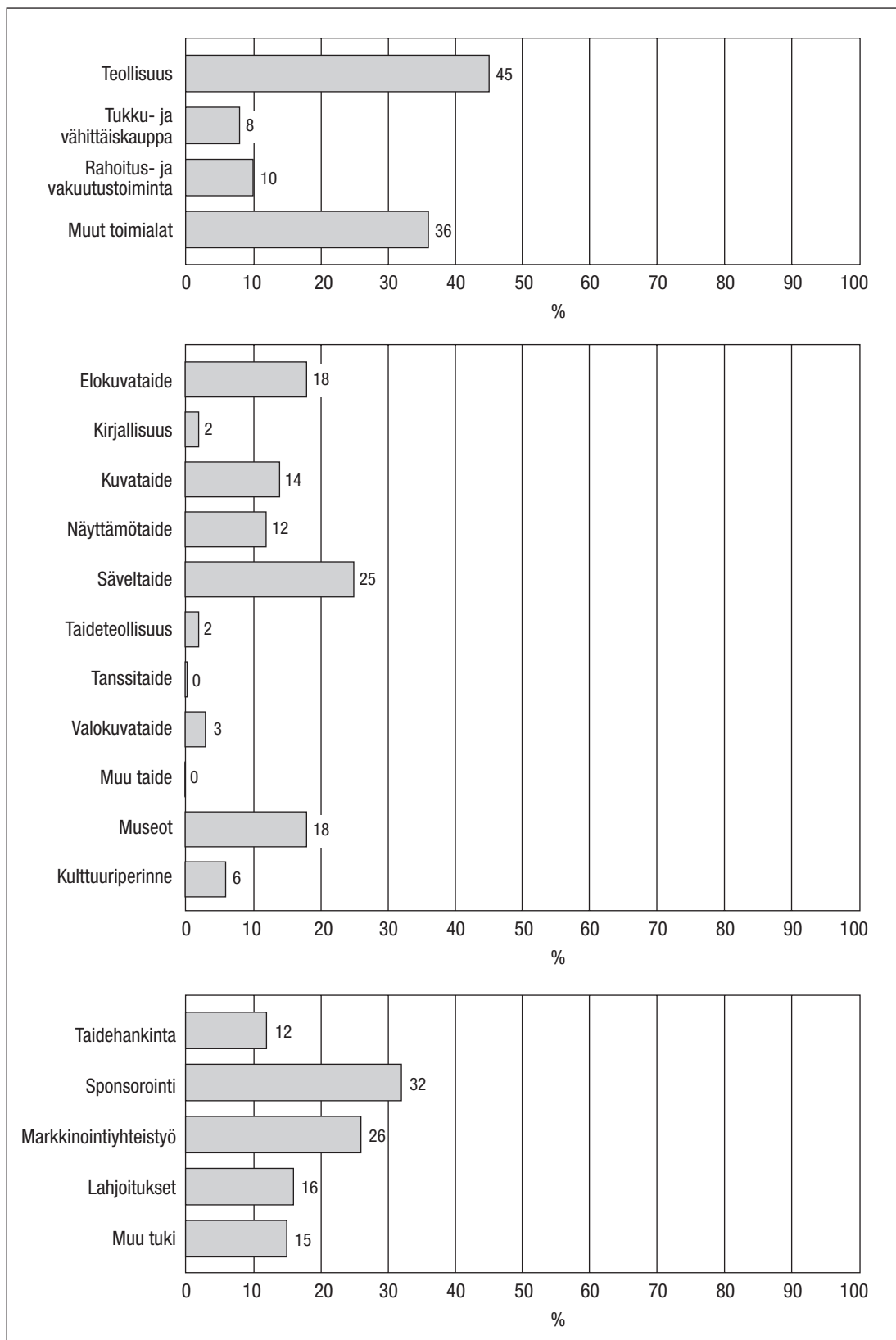
Sponsorointina taiteisiin kohdistui hieman yli kolmasosa alueen kokonaistuesta ja neljäsosa meni markkinointiyhteistyöhön. Lahjoituksina taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille sekä taiteen muuhun tukeen meni runsas kymmenesosa alueen yritysten kokonaistuesta taiteille. Vuonna 2008 Etelä-Suomen suuralueen yritykset käyttivät vähiten varoja taidehankintoihin. (Kuvio 54.)

Alueen kaikista yrityksistä joka kolmas oli tukenut taiteita myös ennen vuotta 2008 ja vain noin viidesosa aikoi käyttää varoja taiteisiin myös tulevaisuudessa. Sen sijaan 36 prosenttia yrityksistä ei aikonut tukea taiteita tulevaisuudessa, mutta noin kahdelle viidesosalle asia oli vielä avoin. Etelä-Suomen suuralueella viidesosa yrityksistä ilmoitti hyötynensä taiteen ja kulttuurin tukemisesta ja yhtä suurella osalla oli päinvastaisia kokemuksia. Yli puolet yrityksistä oli kuitenkin sellaisia joilla ei ollut asiaan kantaa.

Suurin osa suuralueen yrityksistä ei käyttänyt mitään kysytyistä tukimuodoista säännöllisesti vuosittain. Taidehankintoja teki vuosittain vain neljä prosenttia yrityksistä, mutta epäsäännöllisesti taidetta hankki viidesosa yrityksistä. Sponsorointia ja markkinointiyhteistyötä ilmoitti harjoittavansa vuosittain noin kymmenesosa yrityksistä. Samoin lahjoitukset ja taiteiden käyttö henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen kuuluivat vuosittain noin joka kymmenennen yrityksen toimintaan.

Vuonna 2008 taiteita tukeneiden yritysten ryhmässä aiemmin taiteita tukeneiden osuus oli 70 prosenttia ja 55 prosentilla taiteiden rahoittaminen kuului myös tulevaisuuden suunnitelmiin. Lisäksi noin joka toinen koki toiminnan hyödylliseksi. Lahjoituksia lukuun ottamatta kaikkien muiden tukimuotojen käyttö oli suurimmalla osalla taiteita tukeneista yrityksistä säännöllistä joko vuosittain tai harvemmin.

Kuvio 54. Etelä-Suomen suuralueen yritysten taiteiden tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Länsi-Suomen suuralue

Selvityksessä mukana olleista yrityksistä noin viidesosa sijaitsi Länsi-Suomen suuralueella. Niistä joka viides oli tukenut taiteita. Alueen yritykset käyttivät taiteisiin hieman yli 1,5 miljoonaa euroa, mikä oli noin kymmenen prosenttia yritysten vuoden 2008 kokonaistuesta taiteille.

Länsi-Suomen suuralueen kokonaissummasta 45 prosenttia oli luokan muut toimialat yritysten taiteiden tukea ja viidesosa tuli teollisuusyrityksiltä. Rahoitus- ja vakuutus toiminnan osuus kokonaistuesta oli vajaa viidesosa ja tukku- ja vähittäiskaupan alan yritysten rahoitusosuus jäi jonkin verran pienemmäksi. (Kuvio 55.)

Länsi-Suomen suuralueella ensisijainen yritystuen kohde oli kuvataide, johon kului kolmasosa kokonaistuesta. Säveltaide sai neljäsosan ja näyttämötaide vajaa viidesosan tukisummasta. Loput kokonaistuesta jakaantui kaikkien muiden taiteenalojen sekä museoiden ja kulttuuriperinteen kesken ja vähiten tukea sai taideteollisuus. (Kuvio 55.)

Alueen keskeisin tukimuoto oli sponsorointi, johon käytettiin lähes kaksi viidesosaa tukisummasta. Taiteen muuhun tukeen kului noin viidesosa alueen kokonaistuesta, samoin taidehankintoihin ja lahjoituksiin taiteita ja kulttuuria edistäville säätiöille, rahastoille ja muille yhteisöille. Vähiten varoja taiteisiin ja kulttuuriin kanavoitui markkinointiyhteistyön kautta. (Kuvio 55.)

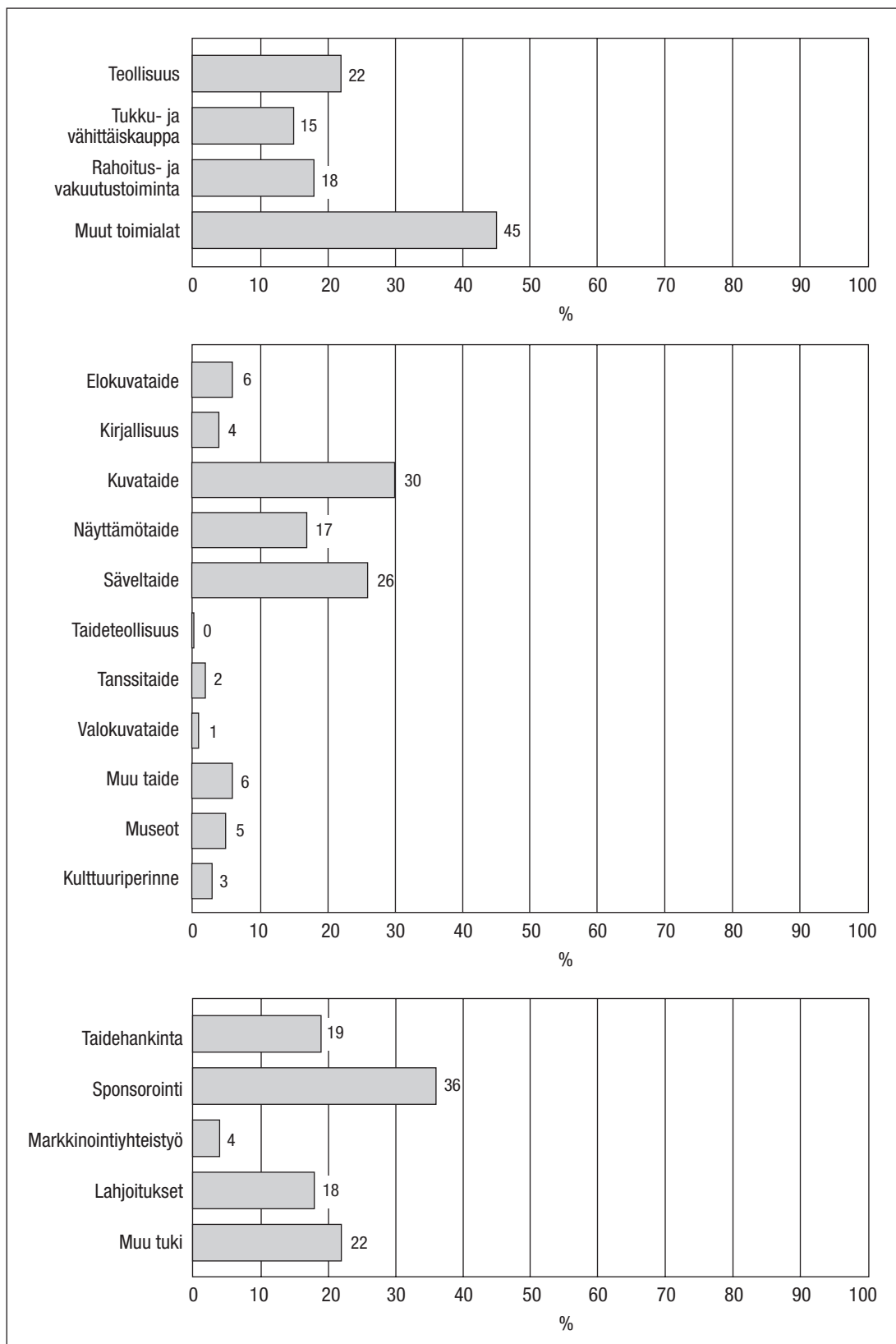
Länsi-Suomen suuralueen yrityksistä kaksi kolmasosaa oli tukenut urheilua tai liikuntaa vuonna 2008. Kaksi viidestä alueen yrityksestä oli pannonnut nuorisotyöhön tai kansalaistoimintaan. Henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen taiteita ja kulttuuria oli käyttänyt 16 prosenttia yrityksistä ja muita kohteita oli rahoittanut runsas kymmenesosa.

Kolmasosa suuralueen yrityksistä oli tukenut taiteita myös ennen vuotta 2008, yhtä moni aikoi rahoittaa taiteita myös jatkossa. Joka kolmas oli kokenut taiteiden tukemisen hyödylliseksi ja runsas kolmasosa ei osannut ottaa asiaan kantaa. Puolet yrityksistä vielä harkitsi asiaa tai ne eivät osanneet kertoa mahdollisista suunnitelmistaan.

Alueen kaikista yrityksistä joka viides sponsoroi taide- tai kulttuuri-kohteita säännöllisesti vuosittain. Kaikkia muita kysytyjä tukimuotoja käytti vuosittain vain noin kymmenesosa yrityksistä. Sen sijaan viidesosa yrityksistä teki lahjoituksia ja 15 prosenttia hankki taidetta säännöllisesti harvemmin kuin vuosittain.

Taiteita tukeneista alueen yrityksistä 80 prosenttia oli aiemminkin käyttänyt varoja taiteisiin ja kolme neljäsosaa aikoi jatkaa tukitoimintaa. Suuralueen yrityksistä noin kaksi viidesosaa piti taiteiden ja kulttuurin tukemista yritystoiminnan kannalta hyödyllisenä, mutta lähes 60 prosentilla ei ollut asiaan kantaa. Säännöllisesti vuosittain sponsorointia harjoitti lähes kaksi viidesosaa yrityksistä ja joka neljäs teki vuosittain taidehankintoja. Runsaalla viidesosalla oli säännöllistä markkinointiyhteistyötä taide- ja kulttuuri-kohteiden kanssa ja yhtä moni rahoitti taiteita vuosittain muun tuen kautta.

Kuvio 55. Länsi-Suomen suuralueen yritysten taiteiden tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueet sekä muut alueet⁶

Selvityksessä mukana olleista yrityksistä 15 prosentin kotipaikka sijaitsi Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueilla, Ahvenanmaalla tai ulkomailla. Vuonna 2008 taiteita oli tukenut ainoastaan noin joka kymmenes yritys ja niiden tuki taiteille oli yhteensä noin kymmenesosa kaikkien yritysten taiderahoituksesta. Kaikkiaan näiden alueiden yritykset käyttivät taiteisiin 1,5 miljoonaa euroa.

Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueen sekä muun alueen kokonaistuesta noin kaksi kolmasosaa tuli luokan muut toimialat yrityksiltä. Loput, yhteensä kaksi viidesosaa tukisummasta, oli teollisuuden sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan taiteisiin käyttämiä varoja. Alueiden tukku- ja vähittäiskaupan yrityksiltä ei saatu yhtään ilmoitusta taiteiden tuesta. (Kuvio 56.)

Todennäköisesti kuitenkin myös Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueilla on paikallisia ja alueellisia tukku- ja vähittäiskaupanalan yrityksiä, jotka ovat käyttäneet varoja taide- ja kulttuuritoiminnan tukemiseen. Ne eivät joko valikoituneet otokseen tai vastanneet kyselyyn. Itä- ja Pohjois-Suomessa pk-sektori oli suuryrityksiä merkittävämpi taiteen rahoittaja. Lisäksi muista toimialoista poiketen pääosa kaikkien tukku- ja vähittäiskaupan yritysten tuesta oli peräisin pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä.

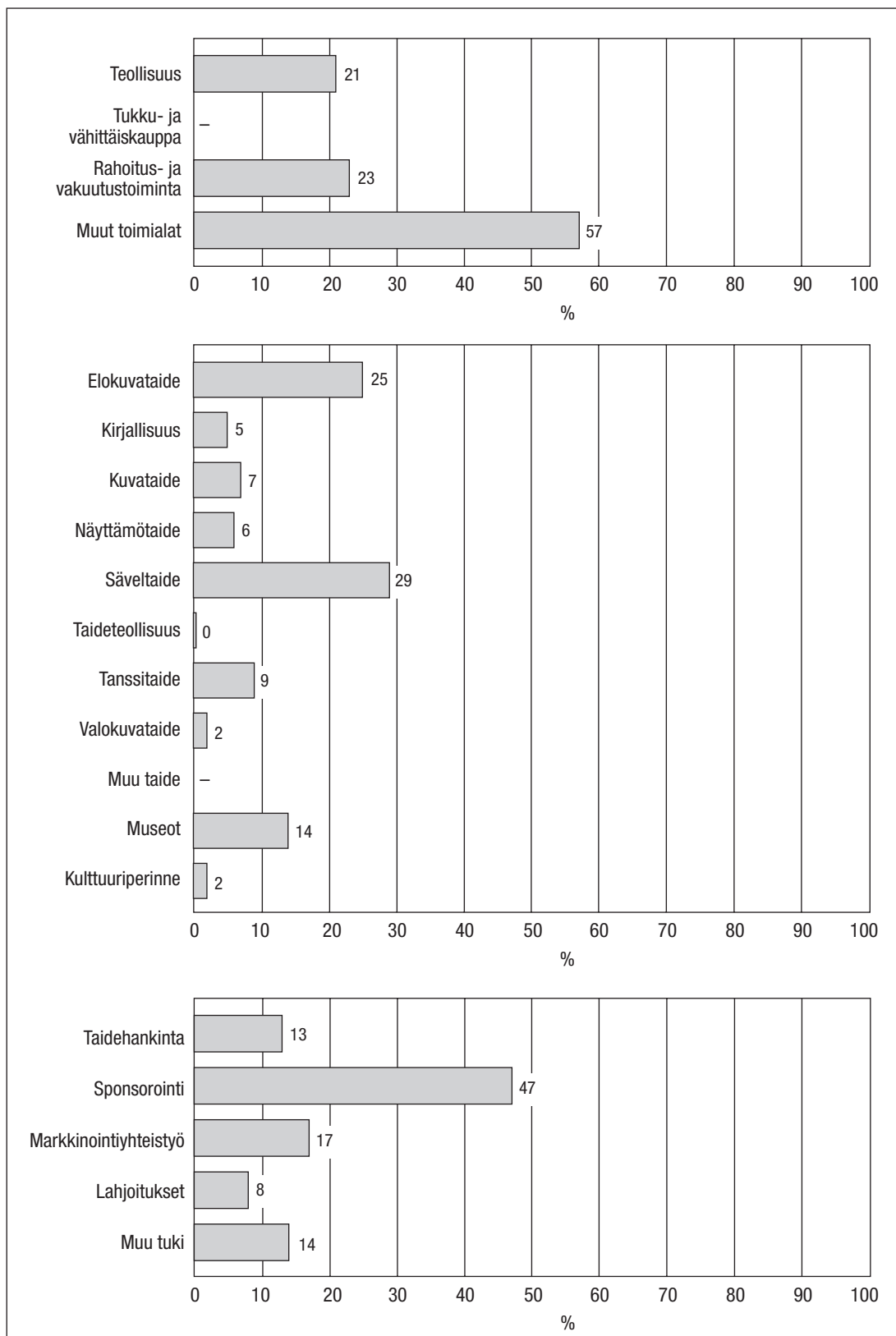
Kokonaistuesta kolmasosa kohdistui säveltaiteeseen ja neljäsosa elokuva- ja tanssitaiteeseen. Tanssitaiteen tukeen käytettiin noin kymmenesosa ja kuvataiteeseen lähes yhtä paljon. Lisäksi museotoiminnan kohteisiin yritysten rahoitusta riitti huomattavasti enemmän kuin monille taiteenaloille. (Kuvio 56.)

Alueiden yritykset käyttivät sponsorointiin lähes puolet kokonaissummasta ja vajaa viidesosa meni markkinointiyhteistyöhön. Kulttuuripalvelujen hankkimiseen henkilökunnalle ja henkilökunnan taideharrastustoiminnan edistämiseen taiteen muun tuen kautta sekä taidehankintoihin kuului runsas kymmenesosa tukisummasta. Vähiten varoja Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueiden sekä muun alueen yritykset osoittivat lahjoituksina taidetta ja kulttuuria edistäville säätiöille, rahastoille, taidelaitoksille ja muille yhteisöille. (Kuvio 56.)

Alueiden yrityksistä kaksi kolmasosaa oli tukenut urheilua tai liikuntaa vuonna 2008. Nuorisotyön tai kansalaistoiminnan oli katsonut tukemisen arvoiseksi kohteeksi viidesosa yrityksistä. Sosiaalisen toiminnan, ympäristön tai jonkin muun kohteen oli valinnut kohteekseen runsas kymmenesosa ja samoin joka kymmenes yritys oli edistänyt henkilöstön työhyvinvointia taiteiden ja kulttuurin avulla.

6 Ahvenanmaa ja ulkomaat.

Kuvio 56. Itä- ja Pohjois-Suomen sekä muun alueen yritysten taiteiden tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2008 (jakauma on painotettu)



Aiemmin, ennen vuotta 2008, oli taiteita tukenut joka viides Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueiden ja muun alueen yritys ja vain kymmenesosa aikoi tukea taiteita myös tulevaisuudessa. Noin puolet kuitenkin joko harkitsi asiaa tai ei ottanut siihen kantaa. Joka neljäs oli kokenut varojen kohdistamisen taiteisiin hyödylliseksi, mutta lähes joka toinen ei osannut ottaa kantaa hyödyllisyyteen.

Taiteiden tukeminen ei ollut säännöllistä. Suurin osa yrityksistä ei käyttänyt mitään kysytyistä tukimuodoista vuosittain taiteiden rahoittamiseen. Viidesosa Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueen sekä muun alueen yrityksistä sponsoroiti tai teki markkinointiyhteistyötä taiteenalan toimijoiden kanssa vuosittain. Viidesosa yrityksistä kanavoi tukensa taiteille harvemmin kuin vuosittain taidehankintojen, lahjoitusten tai taiteen muun tuen kautta.

Lähes kolme neljästä taiteita tukeneista yrityksistä oli käyttänyt varoja taiteisiin ennen vuotta 2008 ja lähes puolet aikoi jatkaa tukitoimintaan myös tulevaisuudessa. Yli puolet oli kokenut taiteiden ja kulttuurin tukemisen yrityksen kannalta hyödylliseksi. Suurin osa taiteita tukeneista Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueiden sekä muun alueen yrityksistä kanavoi varoja taiteisiin säännöllisesti joko vuosittain tai harvemmin. Kaksi viidesosaa harjoitti säännöllisesti vuosittain sponsorointia ja teki markkinointiyhteistyötä taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Samoin kaksi viidestä yrityksestä teki lahjoituksia ja käytti varoja taiteen muuhun tukeen säännöllisesti harvemmin kuin vuosittain.

Yritysten tuki taiteille 1999–2008

Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö on kerännyt säännöllisesti tietoja suomalaisen elinkeinoelämän taiteisiin käyttämästä rahoituksesta vuodesta 1987 alkaen. Selvitysten kohteena olleeseen yritysjoukkoon ovat vaikuttaneet muun muassa yritysmaailmassa 1990-luvulla tapahtuneet muutokset sekä useat toimialaluokituksen uudistukset (TOL79, TOL88, TOL95, TOL2002 ja TOL2008). Yritysten tuesta taiteille vuosina 1984–1993 on koottu yhteenveto taiteen keskustoimikunnan julkaisussa nro 11, vuosien 1990–1999 kehitystä on käsitelty julkaisussa nro 27 ja vuosina 1993–2003 tapahtuneet muutokset löytyvät julkaisusta nro 34 (Oesch 1995, 2001 ja 2005).

Vuoden 1999 selvitystä varten otosta laajennettiin ja tietoja alettiin kerätä järjestelmällisemmin kaikilta suuryrityksiltä sekä myös pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Lisäksi yritykset poimittiin otokseen toimialoitain henkilöstöluokan perusteella. Selvitysten kohteeksi tulivat kaikki vähintään 250 henkilöä työllistäneet suuryritykset sekä joka kymmenes vähintään 20 työntekijän yritys. Poikkeuksena oli rahoitus- ja vakuutustoiminta, jossa riittävän otoksen saamiseksi mukaan tulivat myös vähintään kymmenen henkilöä työllistäneet rahoituslaitokset. Vuosien 1999, 2003 ja 2008 selvityksissä suuryritysten perusjoukko on pysynyt lähes samana ja muutokset ovat johtuneet pääasiassa yritysfuusioista. Alle 250 työntekijän pienten ja keskisuurten yritysten myötä kyselyn kohteena olevien yritysten lukumäärä moninkertaistui.

Toimialaluokituksessa tapahtuneet uudistukset ovat vaikuttaneet vuosien 1999, 2003 ja 2008 otosten vertailtavuuteen toimialoitain. Vuosien 1999 ja 2002 toimialaluokituksessa oli 18 pääluokkaa ja uusimmassa vuoden 2008 luokituksessa käytetään 22 pääluokkaa. Uudet pääluokat on muodostettu sekä pilkkomalla että yhdistämällä vuoden 2002 luokituksen mukaisia pääluokkia. Lisäksi joidenkin toimialaluokkien nimet on muutettu paremmin kuvaamaan toimialan sisältöä ja osia pääluokasta on siirretty muihin pääluokkiin.⁷ Toimialaluokituksen muutokset ovat osaltaan myös

7 Esimerkiksi aiemman luokituksen pääluokasta kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut on muodostettu kolme uutta pääluokkaa: kiinteistöalan toiminta (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) ja hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N). Pääluokka (E) vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito on muodostettu yhdistämällä aiemman luokituksen ympäristöhuoltotoiminnot, vesihuolto ja kierrätystoimiala. Pääluokka (J) informaatio ja viestintä sisältää toimialoja, jotka aiemmin luokiteltiin useaan eri pääluokkaan (teollisuus, kuljetus, varastointi ja tietoliikenne, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut sekä muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut).

vaikuttaneet selvityksen kokonaisotoksen suuruuteen. Kaikissa selvityksissä teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rahoitus- ja vakuutus toiminta merkittävänä taiteen tukijoina ovat pysyneet erillisinä toimialoina. Yritysten lukumäärällä mitattuna teollisuus ja kaupanala ovat myös olleet selvitysten suurimmat toimialat.

Vertailutaulukoissa ja -kuvioissa vuosien 1999 ja 2003 aineistoissa toimialaluokitusta on korjattu vastaamaan vuoden 2008 luokitusta. Erillisinä toimialoina ovat vain teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rahoitus- ja vakuutus toiminta. Luokkaan muut toimialat kuuluu yrityksiä toimialoilta maatalous, metsätalous ja kalatalous, kaivostoiminta ja louhinta, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta, vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito, kiinteistöalan toiminta, terveys- ja sosiaalipalvelut, taiteet, viihde ja virkistys sekä muu palvelutoiminta. Vuoden 2008 selvityksen alhaisen vastausprosentin vuoksi luokka muut toimialat sisältää myös toimialat rakentaminen, kuljetus ja varastointi, majoitus- ja ravitsemistoiminta, informaatio ja viestintä, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

Kyselyissä mukana olleiden yritysten vastausaktiivisuus on vuoden 1999 jälkeen laskenut kaikilla toimialoilla. Huomattavin muutos tapahtui vuoden 2008 tietoja koskevassa kyselyssä, johon vastasi ainoastaan 27,1 prosenttia kaikista tutkituista yrityksistä. Pienten ja keskisuurten yritysten vastausprosentti on pysynyt suuryrityksiä suurempana. Sen sijaan taiteita tukeneiden yritysten osuus on vastanneiden suuryritysten joukossa ollut suurempi kuin pk-sektorilla.

Vuoden 2003 pienestä notkahduksesta huolimatta noin viidesosa kaikista yrityksistä on tukenut taiteita. Etenkin teollisuudessa, mutta myös tukku- ja vähittäiskaupan alalla taiteita tukeneiden osuus on kasvanut vuoden 2003 jälkeen. Rahoitus- ja vakuutus toiminnan yrityksistä yli puolet oli tukenut taiteita vuonna 2008, vaikka taiteita tukeneiden osuus oli jonkin verran pienempi kuin vuonna 2003. Vähiten taiteita tukeneita yrityksiä oli luokassa muut toimialat ja näiden yritysten osuus on vähentynyt vuoden 1999 jälkeen. (Taulukko 10.)

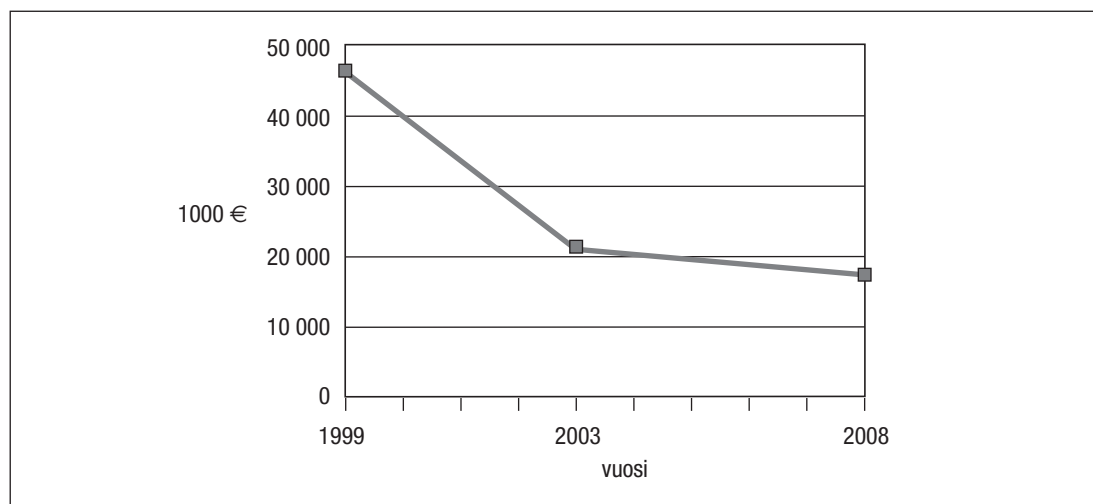
1990-luvun lopun noususuhdanteen aikana yritysten taiteiden ja kulttuurin kokonaisrahoitus kasvoi tasaisesti, mutta taittui jyrkästi vuosituhanen alun taantumana myötä. Sen jälkeen yritysten taiteiden tuki näyttäisi edelleen vähentyneen jonkin verran. (Kuvio 57.) Osaltaan tulokseen saattaa vaikuttaa vuoden 2008 kyselyn alhaisesta vastausprosentista aiheutuva epätarkkuus. Taustalla on myös yritysten lisääntynyt kiinnostus erityisesti sosiaalisten ja muiden yhteiskunnallisten kohteiden tukemiseen sekä urheilun vakiintunut aseman yritysten ensisijaisena tuen kohteena. Samaan aikaan ei ehkä ole syntynyt sellaisia yritysten kannalta riittävän kiinnostavia ja toteuttamiskelpoisia uusia taide- ja kulttuurikohteita jotka pystyisivät tarjoamaan ammatillisesti hoidettuja ja pitkäaikaisia yhteistyömahdollisuuksia. Lisäksi kysely on saattanut osua ajankohtaan jolloin osa talou-

dellisesti merkittävistä yhteistyösopimuksista on juuri päättynyt, eikä uusista ole päätetty. Tähän viittaisi se, että noin joka neljäs taiteita tukeneista yrityksistä ei vielä osannut kertoa taiderahoituksen tulevaisuuden suunnitelmistaan.

Taulukko 10. Taiteita tukeneiden yritysten osuus toimialoittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (TOL2008 mukaan, jakauma on painotettu)

Toimiala	1999	2003	2008
	Tukeneet %	Tukeneet %	Tukeneet %
Teollisuus	14,1	14,6	24,4
Tukku- ja vähittäiskauppa	16,3	17,0	22,1
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	52,4	69,9	54,6
Muut toimialat	21,7	17,7	14,9
Kaikki	19,4	17,5	19,1

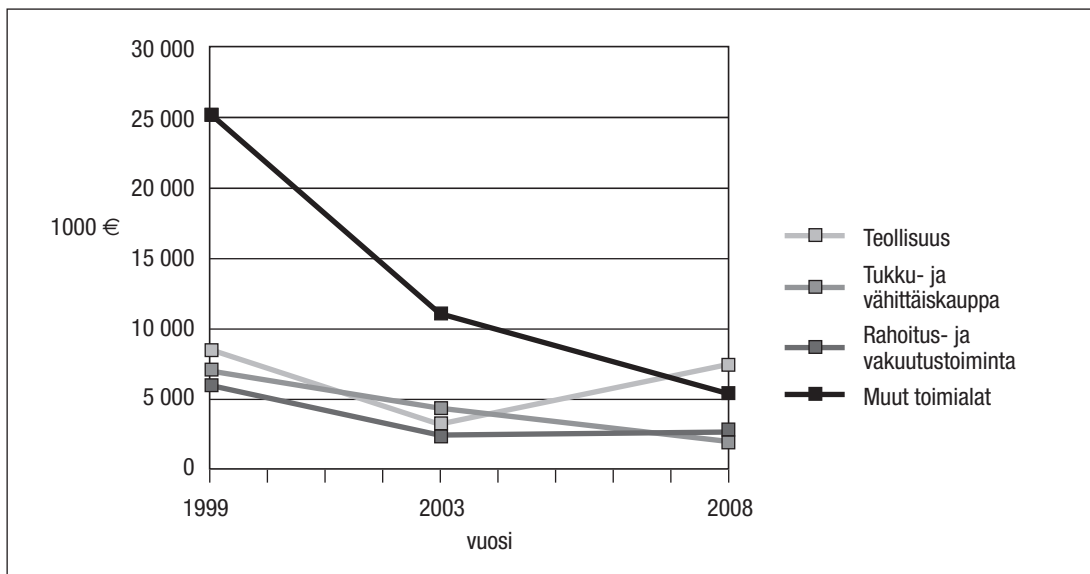
Kuvio 57. Yritysten tuki taiteille vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)



Selvitysten suurimmat yksittäiset toimialat ovat olleet teollisuus sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Huomattavin osa kokonaistuesta tuli kuitenkin vielä vuonna 2003 ryhmään muut toimialat kuuluneilta yrityksiltä. Teollisuus on, vuotta 2003 lukuun ottamatta, ollut selvästi huomattavin taiteita rahoittanut yksittäinen toimiala ja myös vuonna 2008 kokonaistuesta 43 prosenttia tuli teollisuusyrityksiltä. Vuoden 2003 jälkeen toimialan taiderahoitus on myös ollut kasvussa. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan tuki taiteille pysyi lähes ennallaan. Yritysten lukumäärällä mitattuna se on kuulunut pienimpiin toimialoihin kaikissa Taiteen keskustoimikunnan selvityksissä. Tästä huolimatta taiteita tukeneiden osuus on ollut selvitysten suurimpia. Tukku- ja vähittäiskaupan merkitys taiteiden rahoittajana

on jäänyt vaatimattommaksi kuin teollisuuden ja rahoitus- ja vakuutustoiminnan. (Kuvio 58.)

Kuvio 58. Yritysten tuki taiteille toimialoittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)



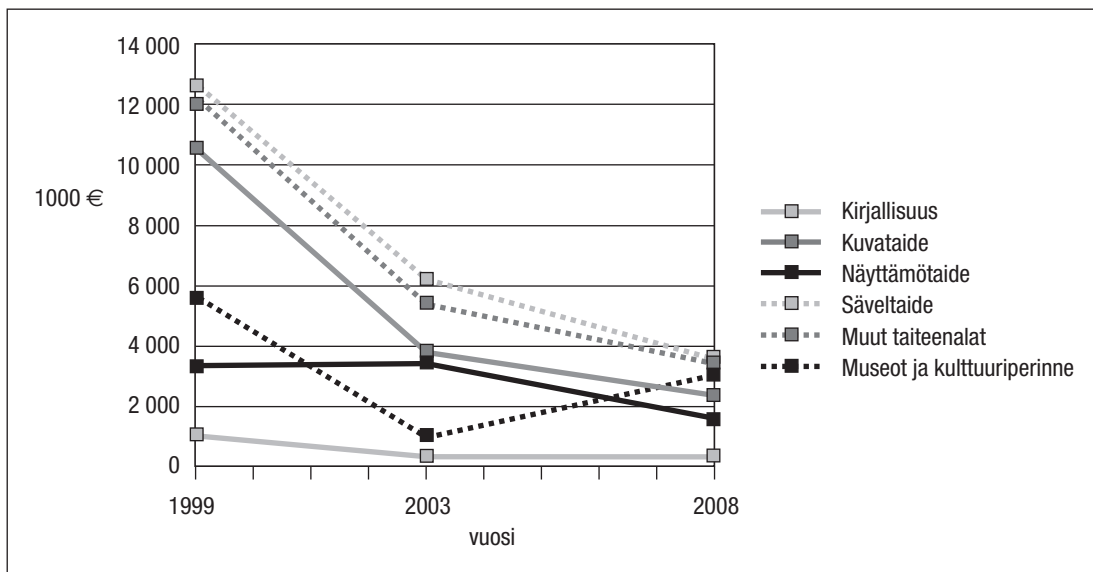
Sävel- ja kuvataide ovat olleet yritysten taiteen tuen perinteiset pääkohteet. Vuonna 1999 niiden osuus yritysten kokonaistuesta oli yhteensä 67 prosenttia, mutta sen jälkeen osuus on supistunut 39 prosenttiin. Molemmat ovat edelleen yritysten taiteiden tuen keskeisiä taiteenaloja, vaikka vuonna 2008 esimerkiksi elokuvataidetta yritykset rahoittivat hieman enemmän kuin kuvataidetta. Säveltaiteen jälkeen yritykset käyttivät eniten varoja museotoimintaan. Muutokset muiden taiteenalojen osuuksissa ovat olleet vähäisempiä, ja tanssitaide kuuluu valokuvataiteen ohella edelleen elinkeinoelämän vähiten tukemiin yksittäisiin taiteenaloihin. (Kuvio 59.)

Vuoden 1999 jälkeen yritysten taiteen tuen huomattavin vähennys kohdistui aluksi etenkin markkinointiyhteistyöhön ja vuoden 2003 jälkeen sponsorointiin. Markkinointiyhteistyön tavoin myös muiden tukimuotojen kohdalla kokonaistuen merkittävin muutos tapahtui ennen vuotta 2003. Vuonna 2008 sponsorointiin kuitenkin käytettiin edelleen selvästi eniten varoja. Yritykset ovat jonkin verran lisänneet tukeaan taiteille myös markkinointiyhteistyön, lahjoitusten ja taiteen muun tuen kautta. Taidehankintoihin sekä lahjoituksiin taidetta ja kulttuuria edistäville säätiöille, rahastoille ja muille yhteisöille yritykset käyttivät vuonna 2008 lähes yhtä paljon varoja kuin henkilökunnan taide- ja kulttuuriharrastusten ja työhyvinvoinnin edistämiseen taiteen muuna tukena. (Kuvio 60.)

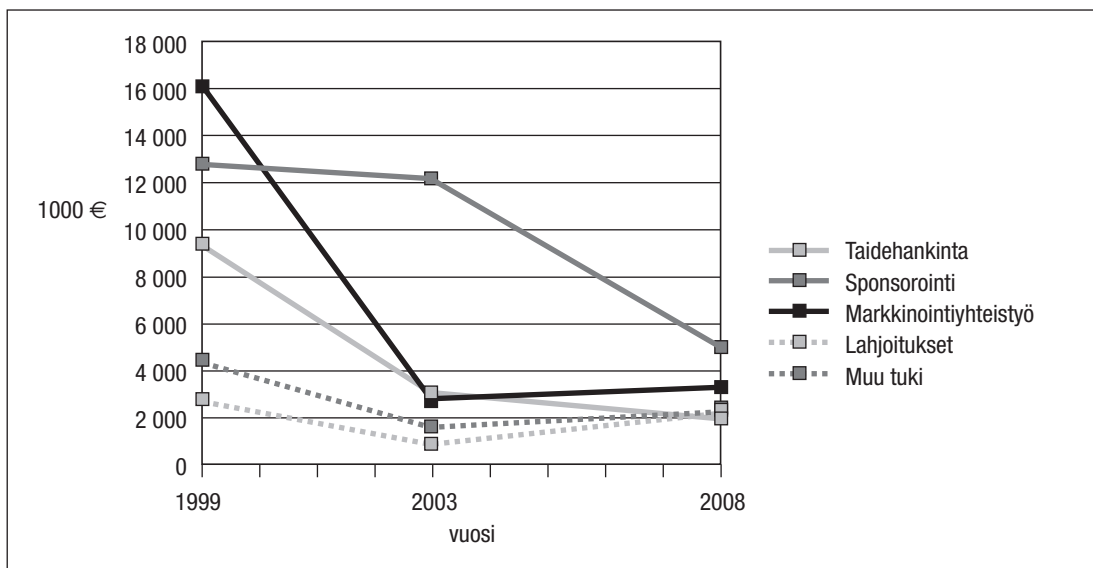
Taidehankinnat ovat olleet lähes kokonaan kuvataidetta yritysten omiin kokoelmiin ja lahjoiksi. Sponsoroinnin pääasiallisina kohteina ovat pysyneet säveltaidetapahtumat ja konsertit. Samoin markkinointiyhteistyötä on

tehty enimmäkseen säveltaidetta edustaneiden yhteisöjen ja laitosten kanssa. Näyttämö- ja kuvataide sekä vuonna 2008 myös elokuvataide ovat kasvattaneet osuuttaan niin sponsoroinnin kuin markkinointiyhteistyön ilmoitetuista tukisummista. Lahjoitusten keskeisimpiä kohteita ovat olleet sävel- ja kuvataidetta edistävät säätiöt, rahastot ja muut yhteisöt. Lisäksi museot ja kulttuuriperinnekohdeet ovat saaneet sekä lahjoituksia että taiteiden muuta tukea. Joissakin tapauksissa kyse on ollut yritysten omaan toimintaan ja historiaan liittyvästä toiminnasta ja sen ylläpidosta.

Kuvio 59. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)



Kuvio 60. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain vuosina 1999, 2003 ja 2008 (vuoden 2008 rahanarvon mukaan)



Yritysten tukea taiteille vuonna 2008 selvittävässä kyselyssä olivat mukana kaikki suuryritykset sekä otokseen perustuva joukko pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Tutkittavat yritykset poimittiin yritysrekisteristä henkilöstöluokan mukaan. Kyselyn vastausprosentti jäi huomattavan alhaiseksi, mutta kiinnostus kyselyyn vastaamiseen on ollut laskusuunnassa 1990-luvun alusta asti. Vastanneiden yritysten pienen lukumäärän seurauksena oli mahdollista tarkastella toimialoittain erikseen ainoastaan teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan sekä rahoitus- ja vakuutus toiminnan tukea taiteille.

Taide- ja kulttuuri eivät osoittautuneet merkittäviksi yritysten tuen kohteiksi. Useimmilla yrityksillä oli muita rahoituskohteita joista tärkeimpiä olivat urheilu ja liikunta sekä nuorisotyö ja kansalaistoiminta. Suoraan taide- ja kulttuuritoimijoille kanavoituneen tuen lisäksi monet yritykset hyödynsivät taidetta ja kulttuuria henkilökunnan työhyvinvoinnin parantamiseen. Taiteita tukeneet yritykset käyttivät muita yrityksiä useammin varoja kaikkiin muihinkin kohteisiin, joten ne muodostivat myös pääosan taidetta ja kulttuuria henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseen käyttäneistä yrityksistä. Suuryritykset tukivat taiteita selvästi aktiivisemmin kuin pienet ja keskisuuret yritykset, joiden tuki kohdistui taiteita useammin etenkin urheiluun ja liikuntaan.

Vuonna 2008 taiteita tukeneet yritykset olivat yleensä käyttäneet varoja taiteisiin aiemminkin ja viimeksi edellisenä vuonna. Sen sijaan yritykset joiden toimintaan taiteen tukeminen ei kuulunut vuonna 2008, eivät olleet käyttäneet varoja taiteisiin myöskään aiempina vuosina. Suurimmalle osalle yrityksistä taiteiden tukeminen ei kuitenkaan ollut säännöllistä minikään kysytyn tukimuodon kautta, mutta suuryrityksissä taiteiden tukeminen oli pieniä ja keskisuuria yrityksiä pitkäjänteisempää. Taiteita tukeneet yritykset näyttäisivät myös rahoittaneen muita yhteiskunnallisia kohteita yleisemmin kuin yritykset jotka olivat kohdistaneet varoja pelkästään urheiluun ja liikuntaan.

Kaikista yrityksistä viidesosa aikoi jatkaa taiteiden tukemista. Suuryrityksissä tukitoiminnan jatkamiseen suhtauduttiin selvästi myönteisemmin kuin pk-sektorilla. Sen sijaan taiteita tukeneista yrityksistä suurin osa aikoi jatkaa taiteiden rahoittamista tulevaisuudessa. Tässä joukossa taiteiden tukeminen myös koettiin yrityksen kannalta hyödylliseksi. Ainoastaan kaksi prosenttia yrityksistä, jotka selvityksen kohdevuonna eivät olleet tukeneet taiteita, aikoi käyttää varoja taiteisiin tulevaisuudessa. Taiteiden tukeminen näyttäisi siten keskittyvän pääasiassa samoihin suuryrityksiin.

Yritysten tuki taiteille oli kaikkiaan 17,4 miljoonaa euroa vuonna 2008. Tukisummasta runsas kaksi viidesosaa tuli teollisuusyrityksiltä. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan osuus oli 15 prosenttia ja noin kymmenesosa oli tuku- ja vähittäiskaupan taiteisiin kohdistamia varjoa. Kolmasosa kokonaissummasta kertyi yrityksiltä, jotka koottiin luokkaan muut toimialat. Pk-sektorin kokonaistuesta puolet oli luokan muut toimialat yritysten taiteisiin käyttämiä varoja. Suuryritysten taiteiden tuesta pääosa kertyi teollisuudesta.

Vuonna 2008 noin kolmasosa kaikista yrityksistä oli käyttänyt varoja näyttämö- ja säveltaiteeseen. Lisäksi neljäsosa oli tukenut kuvataidetta ja viidesosa elokuvataidetta. Taideteollisuus, valokuva- ja tanssitaide sekä uudet ja eri taiteenaloja yhdistelevät taiteenalat kiinnostivat yrityksiä vähiten. Sävel- ja kuvataide olivat erityisesti suuryritysten tuen kohteena, mutta viidesosa suuryrityksistä oli rahoittanut myös tanssitaidetta. Pienten ja keskisuurten yritysten suosituin tuen kohde oli näyttämötaide.

Yritysten yleisimmin käyttämäksi tukimuodoksi vuonna 2008 nousivat markkinointiyhteistyö sekä taiteen muu tuki, joka tarkoitti taide- ja kulttuuripalvelujen ja taidelahjojen ostoa henkilökunnalle sekä henkilöstön taideharrastustoiminnan tukemista esimerkiksi tarjoamalla pääsylippuja teatteriin, konsertteihin, taidenäyttelyihin tai museoihin. Muun tuen kautta taiteisiin oli käyttänyt varoja kaksi kolmasosaa kaikista yrityksistä, suuryrityksistä peräti 91 prosenttia ja pienistä ja keskisuurista yrityksistäkin yli puolet.

Taiteen muuta tukea käytettiin yrityksissä henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen etenkin erilaisten yhteisten kulttuuripalvelujen muodossa. Tätä mahdollisuutta oli käyttänyt noin joka kolmas yritys. Sponsorointiin tai markkinointiyhteistyöhön verrattuna taiteen muun tuen käyttö säännöllisesti vuosittain oli kuitenkin vähäisempää.

Muun tuen osuus kokonaistuesta oli vain 15 prosenttia ja markkinointiyhteistyön viidesosa. Eniten varoja, runsaan kolmasosan kokonaistuesta, yritykset käyttivät sponsorointiin. Tukimuotoa oli hyödyntänyt noin 40 prosenttia yrityksistä. Sponsorointi oli myös ainoa tukimuoto jonka kautta yritykset rahoittivat kaikkia taiteenaloja. Suuryritysten taiteiden tuki keskittyi sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön, kun pienten- ja keskisuurten yritysten tuesta kolmasosa tuli markkinointiyhteistyön kautta.

Sponsoroinnin kokonaissumma jäi huomattavasti pienemmäksi kuin Sponsorointibarometrin® kyselyssä. Tässä selvityksessä tuen kohteet määriteltiin taiteenaloittain yksityiskohtaisemmin ja taiteen eri tukimuodot rajattiin tarkemmin kuin barometrin luokittelussa. Esimerkiksi markkinointiyhteistyö voidaan joissakin tapauksissa katsoa yhdeksi sponsoroinnin muodoksi, samoin osa taiteen muusta tuesta esimerkiksi silloin, kun kyse on pääsylippujen hankinnasta henkilökunnalle.

Yritysten taiteiden tuen selvästi keskeisin kohde oli säveltaide. Huomattava osa vuoden 2008 kokonaissummasta meni myös elokuva- ja kuvataiteisiin sekä museotoimintaan. Kaikkien muiden taiteenalojen saama

tuki jäi selvästi vähäisemmäksi, eikä tuki juurikaan tavoittanut taiteen ja kulttuurin uusia osa-alueita. Yksittäisistä taiteenaloista tanssi- ja valokuva-taide saivat yrityksiltä vähiten tukea.

Alueellisesti suomalaiselta elinkeinoelämältä saatu taiderahoitus oli erittäin keskittynyttä. Vuoden 2008 tuesta suurin osa, noin 80 prosenttia, kertyi yrityksiltä joiden kotipaikkakunta oli Etelä-Suomen suuralueella. Lisäksi alueen kokonaistuesta vastasivat pääasiassa pääkaupunkiseudun suuryritykset. Länsi-Suomen suuralueen yritysten tuki taiteille oli lähes yhtä suuri kuin pääkaupunkiseudun ulkopuolella Etelä-Suomen suuralueella sijaitsevien yritysten. Muilla suuralueilla taiteita tuettiin selvästi vähemmän.

Yritysten taiteiden rahoituksen kohdentumisessa ja käytetyissä tukimuodoissa ei tullut esiin merkittäviä muutoksia, vaikka elokuvataiteen osuus olikin vuonna 2008 poikkeuksellisen suuri. Vertailtavuutta aiempiin selvityksiin kuitenkin rajoittavat sekä vuoden 2008 kyselyn alhainen vastausprosentti että toimialaluokituksessa tapahtuneet muutokset. Vuosia 1999, 2003 ja 2008 koskeneiden selvitysten mukaan yritysten tuki taiteille on jatkuvasti vähentynyt. Erityisen jyrkästi kokonaistuki pieneni vuosittain alun taantumien aikana. Suurin muutos tapahtui ryhmässä muut toimialat. Teollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnassa taiderahoitusta vähennettiin huomattavasti maltillisemmin. Vuoden 2003 jälkeen teollisuuden tuki taiteille on kasvanut selvästi ja rahoitus ja vakuutustoiminnan jonkin verran.

Yritysten taiteiden tuen leikkaukset ovat vuoden 1999 jälkeen kohdistuneet kirjallisuutta lukuun ottamatta, kaikille taiteenaloille. Kirjallisuuden kokonaistuki pysyi lähes ennallaan, mutta on ollut selvästi vähäisempää verrattuna sävel-, kuva- ja näyttämötaiteen saamaan tukeen. Säveltaide on säilynyt eniten rahoitettuna yksittäisenä taiteenalana.

Kokonaistuen huomattava väheneminen on tapahtunut aluksi markkinoityhteistyön ja vuoden 2003 jälkeen sponsoroinnin kautta. Sponsorointiin käytettiin kuitenkin eniten varoja vuonna 2008, jolloin yritykset lisäsivät myös jonkin verran tukeaan taiteille markkinoityhteistyön ja taiteen muun tuen muodossa.

Suomalaisista yrityksistä 93,3 prosenttia on alle kymmenen työntekijän mikroyrityksiä, joiden mahdollisuudet järjestelmälliseen ja pitkäaikaiseen taiderahoitukseen ovat rajalliset. Ne voivat kuitenkin olla paikallisesti ja alueellisesti merkittäviä yhteistyökumppaneita tarjoamalla taide- ja kulttuurikohteille epäsuoraa tukea materiaalien ja palvelujen muodossa. Taiteista kiinnostunut yrittäjä saattaa myös tehdä jonkin verran taidehankintoja tai lahjoituksia.

Pääasiassa yritysten kasvun ja yritysfuusioiden kautta syntyy joitakin uusia suuryrityksiä, mutta yrityksiä myös poistuu yrityskauppojen ja uudelleenjärjestelyjen myötä. Suomalaisista yrityksistä ainoastaan noin 0,3 prosenttia on suuryrityksiä, eikä siihen joukkoon näyttäisi viime vuosina nousseen uusia taiteiden ja kulttuurin rahoittajia. Taiteita tukeneiden yri-

tysten osuus on vuosien 1999, 2003 ja 2008 selvitysten mukaan pysynyt lähes ennallaan.

Suomalaisen elinkeinoelämän tuki taiteille ja kulttuurille on edelleen selvästi vähäisempää kuin valtion sekä taide- ja kulttuurisäätiöiden taiderahoitus. Yritysten tuen tärkein kohde oli säveltaide, kun esimerkiksi taiteen keskustoimikunnan taiderahoituksesta merkittävin osa kohdistui kirjallisuuteen ja vuonna 2005 säätiöt rahoittivat ensisijaisesti kuvataidetta. Kirjallisuutta yritykset tukivat selvästi vähemmän kuin taiteen keskustoimikunta ja säätiöt, mutta sävel- ja kuva- ja näyttämötaide olivat kaikkien kolmen rahoittajatahon keskeisiä tuen kohteita.

Taiteita ja kulttuuria ovat rahoittaneet edelleen pääasiassa pääkaupunkiseudulla sijaitsevat suuryritykset, jotka ovat ennenkin tukeneet taiteita ja havainneet toiminnan hyödyttävän liiketoimintaa. Ne ovat hankkineet vanhan kokemuksen yhteistyöstä taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa ja pystyvät löytämään omaa toimintaympäristöä ja -kulttuuria parhaiten tukevat kohteet. Useimmat näistä yrityksistä aikoivat myös jatkossa käyttää säännöllisesti varoja taiteisiin ja kulttuuriin. Suurin osa yrityksistä tulee kuitenkin rahoittamaan ainoastaan muita kuin taide- ja kulttuurikohteita.

Kansantalouden suhdannevaihtelut vaikuttavat yritysten mahdollisuuksiin laajentaa rahoitusta uusille alueille ja kohteisiin. Vaikutukset ulottuvat myös vakiintuneisiin kohteisiin joiden kanssa on aiemmin tehty yhteistyötä. Lisäksi yliopistot ovat tulleet aiempaa aktiivisemmin taide- ja kulttuuritoimijoiden rinnalle tarjoamaan yrityksiä mahdollisesti kiinnostavia uusia rahoitusvaihtoehtoja. Tuen kohteet eivät kuitenkaan välttämättä aina kilpaile keskenään liike-elämän varoista, sillä taiteita rahoittaneet yritykset ovat yleensä niitä jotka tukevat laaja-alaisesti myös muita kohteita.

Lähteet

- Alaja, Erkki (2001): Summapeliä! Sponsorointiyhteistyön käsikirja. Suomen Urheilumuseosäätiön julkaisu n:o 25. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä
- Finland Festivals (2008): Festivaalien taloudellisia avainlukuja – Finland Festivalsin jäsenfestivaalien taloustietoja vuodelta 2007. <http://www.festivals.fi>
- Itkonen, Hannu – Ilmanen, Kalevi – Matilainen, Pertti (2007): Urheilun sponsorointi Suomessa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Tutkimuksia 1/2007.
- Karhunen, Paula (2009): Taidetoimikuntien myöntämä tuki 2008. Tilastotiedote 1/2009. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- Mainonta 2008: Sponsorointibarometri® 2008. Mainostajien liitto, Helsinki
- Mainonta 2009: Sponsorointibarometri® 2009. Mainostajien liitto, Helsinki
- Matilainen, Antti (2008): Heijastaako sponsorointi suomalaisten arvomaailmaa? Asenteita? Tulevaisuuden suuntaa? Seurantatutkimus pk-yrittäjien mielipiteistä ja käytännöstä. (2006 ja 2008). Grey Pro Oy/SEK-ryhmä. Julkaisematon moniste.
- Oesch, Pekka (1995): Yritysten tuki taiteille ja tuen vaihtelut vuosina 1984–93. Tilastotietoa taiteesta nro 11. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (1998): Yritysten tuki taiteille 1996. Tilastotietoa taiteesta nro 20. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (2001): Yritysten tuki taiteille 1999. Tilastotietoa taiteesta nro 27. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (2005): Yritysten tuki taiteille 2003 ja tuen muutokset 1993–2003. Tilastotietoa taiteesta nro 34. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (2008): Säätiöiden tuki taiteille 2001 ja 2005. Taiteen keskustoimikunnan julkaisu nro 38. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- Tilastokeskus (2008): Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 2008. Tilastokeskus. Käsikirjoja 28. Helsinki
- TOL2002: Toimialaluokitus 2002, Tilastokeskus, Käsikirjoja nro 4. Helsinki
- TOL2008: Toimialaluokitus 2008, Tilastokeskus, Käsikirjoja nro 4. Helsinki
- Veikkola, Eeva-Sisko – Tolonen, Riitta (1987): Elinkeinoelämän tuki taiteille 1984. Tutkimuksia nro 131, Tilastokeskus, Helsinki

Liite 1. Yritysten tuki taiteille 2008 -selvityksen kyselylomake

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE VUONNA 2008

Ohjeita lomakkeen täyttämiseen

Taiteella ja taideteoksella tarkoitetaan mitä tahansa eri taiteenalojen piiriin kuuluvaa fyysistä objektiä tai esitystä. Lomakkeelle on merkitty valmiiksi **seuraavat taiteenalat**:

- 01 Elokuvataide
- 02 Kirjallisuus
- 03 Kuvataiteet (mm. maalaustaide, kuvanveisto ja taidegrafiikka)
- 04 Näyttämötaide (teatteri, lukuun ottamatta musiikki- ja tanssiteatteria)
- 05 Säveltaide (kaikki musiikin osa-alueet ja tyyli, myös musiikkiteatteri, kuten ooppera, operetti ja musikaalit sekä äänitteet)
- 06 Taideteollisuus (muotoilu, sisustusarkkitehtuuri, tekstiilitaide ja taidekäsityö)
- 07 Tanssitaide (kaikki tanssin osa-alueet ja tyyli, myös tanssiteatteri, baletti, moderni tanssi, jne.)
- 08 Valokuvataide
- 09 Museot (myös taide- ja kulttuurimuseot)
- 10 Kulttuuriperinne (rakennussuojelu, kulttuurimaisemat, yms.)
- 11 Muu (kaikki muut taiteiden piiriin luettavat kohteet, jota ei voida sijoittaa mihinkään edellä luetelluista kohdista; esim. sirkus, kabaree, audiovisuaalinen taide, performanssit, poikkitaiteelliset produktiot; tähän merkitään myös sellainen tuki, joka kohdistuu yhtä aikaa useille taiteenaloille eikä aloja voida eritellä toisistaan)

Taiteen tuella tarkoitetaan yritysten mihin tahansa taiteenalaan suoraan tai välillisesti kohdistamia varoja. Toiminta on käsitetty laajasti ja se sisältää **seuraavat tutkimuodot**:

A. Taidehankinnat

Taideteosten ostot ja tilaustyöt yrityksille, omien taidekokoelmien ylläpito, omien näyttely- ja museotilojen hankkiminen ja niiden ylläpito, taiteen esittämiseen tarvittavien välineiden (esim. soittimien) hankkiminen yrityksen omistukseen ja niiden ylläpito, jne.

B. Sponsorointi

Apurahat, palkinnot, erilaisten kulttuuritapahtumien (näytäntöjen, näyttelyiden, konserttien, festivaalien) tukeminen, vakuutusten hankkiminen, tilojen tarjoaminen näyttelyitä ja esityksiä varten, taiteen esittämiseen tarvittavan välineistön lahjoitukset, tavara- ja raha-avustukset yksityisille taiteilijoille, ryhmille, kouluille, museoille jne. Tilojen ja välineiden osalta ilmoitetaan arvio niiden rahallisesta arvosta antajalle.

C. Markkinointiyhteistyö

Kulttuuripalvelujen hankkiminen ja ostaminen asiakaskunnalle (esim. teatteri-, konsertti-, kulttuuritapahtuma-, näyttely- yms. liput), taidelahjojen ostaminen asiakaskunnalle sekä eri taiteenalojen esitysten ja tapahtumien yhteismarkkinointi.

D. Lahjoitukset

Rahalahjoitukset kulttuuria ja taiteita edistäville säätiöille, yhdistyksille ja rahastoille.

E. Muun tyyppinen tuki

Esimerkiksi kulttuuripalvelujen hankkiminen ja taidelahjojen osto henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukeminen (mm. teatteri- ja konserttikäynnit, yritysten omat kirjastot).

Jokaisen taiteenalan kohdalle on jätetty tilaa kuvaukselle tuen tarkemmasta kohdentumisesta. Tähän voidaan merkitä esim. tilaisuuksien nimet tai lyhyet kuvaukset tuen tai hankinnan kohteista. Joissakin tapauksissa tuki saattaa olla luonteeltaan sellaista, että sitä ei voi ilmoittaa euroina, mutta tällöinkin se pyydetään mainitsemaan lomakkeella.

Yksittäisiä tapahtumia ja kohteita koskevien summien merkitseminen riittää. Taiteenalakohtaisia yhteissummia teidän ei tarvitse välttämättä laskea.

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE VUONNA 2008

LOMAKKEEN VOI TÄYTTÄÄ JA PALAUTTAA MYÖS INTERNETIN KAUTTA OSOITTEESSA:

<http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi/kyselylomake>

Sieltä löytyvät myös tulostettavat lomakkeet ohjeineen pdf-tiedostoina sekä suomeksi että ruotsiksi.

Hankkeen tutkija: Pekka Oesch, puh: (09) 701 7582; poesch@kotikone.fi

Yhteyshenkilö Taiteen keskus toimikunnassa: Paula Karhunen, puh: (09) 1607 7202; paula.karhunen@minedu.fi

Yritys

Yhteyshenkilö:

Osoite:

Puhelin:

Sähköposti:

LOMAKKEEN TARKEMPI TÄYTTÖOHJE ON SIVULLA 2.

TUEKSI KATSOTAAN TÄSSÄ YHTEYDESSÄ TAIDEHANKINTA, SPONSOROINTI, MARKKINOINTIYHTEISTYÖ, LAHJOITUKSET SEKÄ MUUN TYYPPINEN TUKI.

PYYDÄMME TEITÄ RENGASTAMAAN OIKEAT VAIHTOEHDOT JA TÄYTTÄMÄÄN VUOSILUVUT NIILLE VARATTUIHIN LOKEROIHIN

1A. Onko yrityksenne tukenut taiteita vuonna 2008?

Kyllä 1

Ei 2

1B. Onko yrityksenne tukenut urheilua tai liikuntaa vuonna 2008?

Kyllä 1

Ei 2

1C. Onko yrityksenne tukenut nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa vuonna 2008?

Kyllä 1

Ei 2

1D. Jokin muu tuettu kohdealue vuonna 2008? (esim. sosiaaliset ja ympäristökohteet)

Kyllä 1, Mikä? _____

Ei 2

1E. Onko yrityksenne käyttänyt taide- tai kulttuuripalveluja henkilökunnan työhyvinvoinnin lisäämiseksi vuonna 2008?

Kyllä 1, Minkälaisia? _____

Ei 2

2. Milloin taiteiden tukeminen seuraavilla tavoilla on aloitettu yrityksessänne?

A. Taidehankinta..... vuosi: |_|_|_|_|

B. Sponsorointi..... vuosi: |_|_|_|_|

C. Markkinointiyhteistyö..... vuosi: |_|_|_|_|

D. Lahjoitukset..... vuosi: |_|_|_|_|

E. Muu taiteen tukeminen..... vuosi: |_|_|_|_|

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE VUONNA 2008

3. Onko yrityksenne tukenut taiteita ennen vuotta 2008?

Kyllä, viimeksi vuonna: | | | | |

Ei 2

4. Onko taiteiden tukeminen yrityksessänne säännöllistä?

	<u>Kyllä/vuosittain</u>	<u>Harvemmin</u>	<u>Ei</u>
A. Taidehankinta.....	1	2	3
B. Sponsorointi.....	1	2	3
C. Markkinointiyhteistyö.....	1	2	3
D. Lahjoitukset.....	1	2	3
E. Muu taiteen tukeminen.....	1	2	3

5. Aikooko yrityksenne tukea taiteita tulevaisuudessa?

Kyllä 1

Ei 2

Ehkä 3

En osaa sanoa..... 4

6. Kuka (tai mikä taho) yrityksessänne tekee taiteen tukemiseen liittyviä päätöksiä?

A. Taidehankinnoista: _____

B. Sponsoroinnista: _____

C. Markkinointiyhteistyöstä: _____

D. Lahjoituksista: _____

E. Muusta taiteen tukemisesta: _____

7. Käyttääkö yrityksenne taiteen tukemisesta päätettäessä ulkopuolista asiantuntija-apua?

Kyllä 1, Millaista: _____

Ei 2

Joskus 3, Millaista: _____

8. Onko taide- / kulttuurikohteiden tukeminen ollut yrityksenne kannalta hyödyllistä?

Kyllä 1

Ei 2

En osaa sanoa 3

Perustelu: _____

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE VUONNA 2008

PYYDÄMME TEITÄ KIRJOITTAMAAN KUVAUKSET KOHTEISTA JA EUROMÄÄRÄN NIILLE VARATTUUN TILAAN

1. ELOKUVATAIDE		€	2. KIRJALLISUUS		€
Kuvaus kohteesta			Kuvaus kohteesta		
A. Taidehankinnat			A. Taidehankinnat		
B. Sponsorointi			B. Sponsorointi		
C. Markkinointi-yhteistyö			C. Markkinointi-yhteistyö		
D. Lahjoitukset			D. Lahjoitukset		
E. Muun tyyppinen tuki			E. Muun tyyppinen tuki		
ELOKUVATAIDE YHTEENSÄ (€)			KIRJALLISUUS YHTEENSÄ (€)		

3. KUVATAIDE		€	4. NÄYTTÄMÖTAIDE		€
Kuvaus kohteesta			Kuvaus kohteesta		
A. Taidehankinnat			A. Taidehankinnat		
B. Sponsorointi			B. Sponsorointi		
C. Markkinointi-yhteistyö			C. Markkinointi-yhteistyö		
D. Lahjoitukset			D. Lahjoitukset		
E. Muun tyyppinen tuki			E. Muun tyyppinen tuki		
KUVATAIDE YHTEENSÄ (€)			NÄYTTÄMÖTAIDE YHTEENSÄ (€)		

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE VUONNA 2008

5. SÄVELTAIDE		€	6. TAIDETEOLLISUUS		€
	Kuvaus kohteesta			Kuvaus kohteesta	
A.	Taidehankinnat		A.	Taidehankinnat	
B.	Sponsorointi		B.	Sponsorointi	
C.	Markkinointi-yhteistyö		C.	Markkinointi-yhteistyö	
D.	Lahjoitukset		D.	Lahjoitukset	
E.	Muun tyyppinen tuki		E.	Muun tyyppinen tuki	
SÄVELTAIDE YHTEENSÄ (€)			TAIDETEOLLISUUS YHTEENSÄ (€)		

7. TANSSITAIDE		€	8. VALOKUVATAIDE		€
	Kuvaus kohteesta			Kuvaus kohteesta	
A.	Taidehankinnat		A.	Taidehankinnat	
B.	Sponsorointi		B.	Sponsorointi	
C.	Markkinointi-yhteistyö		C.	Markkinointi-yhteistyö	
D.	Lahjoitukset		D.	Lahjoitukset	
E.	Muun tyyppinen tuki		E.	Muun tyyppinen tuki	
TANSSITAIDE YHTEENSÄ (€)			VALOKUVATAIDE YHTEENSÄ (€)		

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE VUONNA 2008

9. MUSEOT			10. KULTTUURIPERINNE		
	Kuvaus kohteesta	€		Kuvaus kohteesta	€
A. Taidehankinnat			A. Taidehankinnat		
B. Sponsorointi			B. Sponsorointi		
C. Markkinointi-yhteistyö			C. Markkinointi-yhteistyö		
D. Lahjoitukset			D. Lahjoitukset		
E. Muun tyyppinen tuki			E. Muun tyyppinen tuki		
MUSEOT YHTEENSÄ (€)			KULTTUURIPERINNE YHTEENSÄ (€)		

11. MUU TAIDE, MIKÄ: _____		€
	Kuvaus kohteesta	
A. Taidehankinnat		
B. Sponsorointi		
C. Markkinointi-yhteistyö		
D. Lahjoitukset		
E. Muun tyyppinen tuki		
MUU TAIDE YHTEENSÄ (€)		

KAIKKI TAITEENALAT YHTEENSÄ: _____ €

LISÄTIETOJA:

KIITOS YHTEISTYÖSTÄ!

**Pyydämme palauttamaan täytetyn kyselylomakkeen oheisessa vastauskuoressa
Taiteen keskustoimikuntaan.**

Postimaksu on maksettu.

Pekka Oesch

Company support for the arts and culture in Finland in 2008 and changes in the support 1999–2008

English Summary

The Research Unit of the Arts Council of Finland has regularly collected information on the financial support for the arts and culture by Finnish industries since 1987. Before this date, little was known about the amount of the support and the extent of the support activities, even though companies, along with foundations, were important supporters of art and culture. After this date, the development in company support for the arts and culture has been monitored at regular intervals by examining how much different sectors support the arts and culture, and how the support is allocated.

The topic of this survey was company support for the arts and culture in 2008, and changes in the support after 1999. The survey included all large Finnish companies with a minimum of 250 employees, and one in ten Finnish companies with 20–249 employees. An exception to this was the financial intermediation sector of which companies with a minimum of 10 employees were included in the sample. The sample was taken from the Business Register maintained by Statistics Finland, and the material was collected from the companies via a mailed questionnaire. Each group of companies surveyed has been affected to some extent by the changes that have happened in the business world in the 1990s, as well as by several revisions in sector classification.

The companies were classified according to the latest official sector classification (NACE Rev.2) as follows: 1) manufacturing, 2) wholesale and retail trade, 3) financial intermediation, 4) insurance and pension funding, 5) transport and storage, 6) construction, 7), hotels and restaurants, 8) information and communication, 9) professional, scientific and technical activities, 9) administrative and support service activities, 10) others.

The arts and culture were divided as before into the following 11 fields: 1) cinema, 2) literature, 3) visual arts, 4) theatre, 5) music, 6) design, 7)

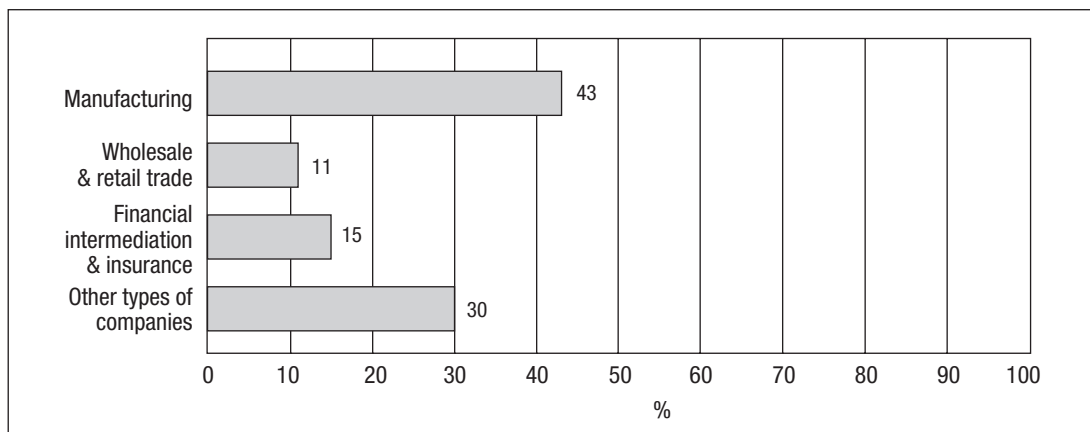
dance, 8) photographic art, 9) other arts, 10) museums and 11) cultural heritage.

Company support for the arts and culture was divided into five categories: 1) purchases of works of art, 2) sponsorship, 3) co-operative marketing, 4) donations to foundations and funds supporting the arts and culture and 5) other support (including support for the artistic activities of company personnel). Also surveyed was company support for the arts and culture in different major regions of Finland. The country was divided into five major regions using NUTS level 2 classification from the year 2008. In addition, the sixth region was formed of the four cities in the Capital region.

The survey questionnaire was mailed to 1,376 companies, of which 594 were large enterprises. Classified according to personnel, the largest company group was formed by small and medium-sized companies with 10–49 employees. The largest individual sectors were manufacturing and the wholesale and retail trade. Sixty-six per cent of the companies were located in the major region of Southern Finland, and approximately one-fifth were located in the major region of Western Finland. Sixty-five per cent of the companies based in Southern Finland were located in the Capital region.

Only 27% of the recipients of the questionnaire responded, and approximately one-fifth of all the companies had supported the arts and culture. All in all, the companies used over 17.4 million Euros to support the arts and culture in 2008. Of the total amount of support, two-fifths were from manufacturing companies and the rest from the class “other type of companies”. Due to the low response rate, some sectors were combined for the purposes of this survey (Figure 1).

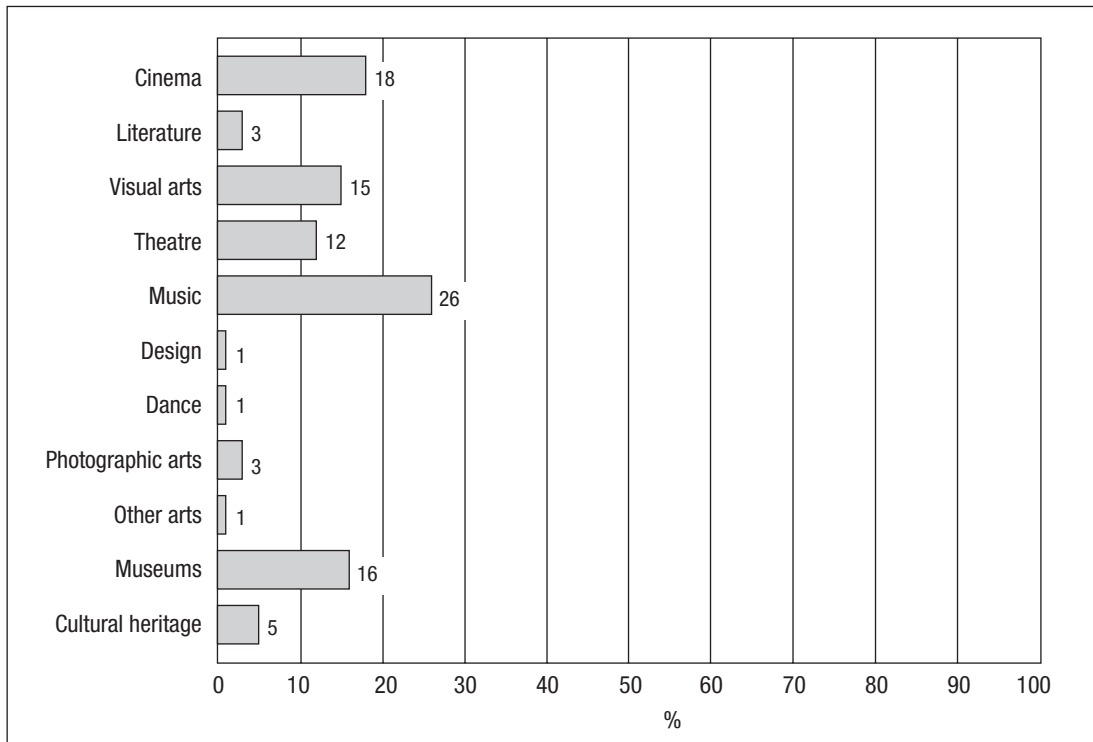
Figure 1. Share of support by type of company in 2008



The majority of companies supporting the arts and culture had funded visual arts, theatre and music. More than one-third of all companies had funded theatre. Cinema and museums had been funded by one-fifth of all companies. The individual art forms that were of least interest to the companies in 2008 were design and photographic arts. The most funded art form was

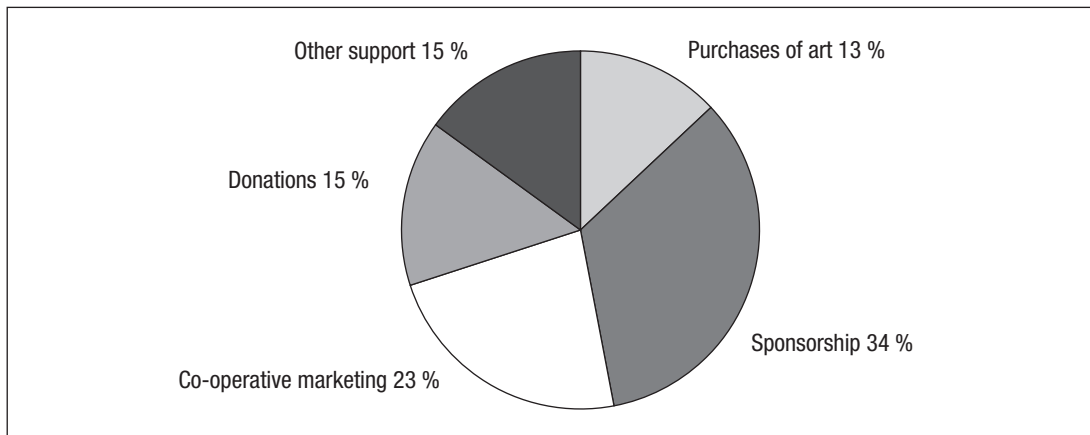
music, which obtained approximately one-fourth of the total amount of support. After music, the highest shares of funding went to cinema and visual arts. In addition, over one-tenth of the support was allocated to theatre. Approximately one-fifth of the total amount was allocated to museums and cultural heritage (Figure 2).

Figure 2. Percentage of company support received by different art forms in 2008



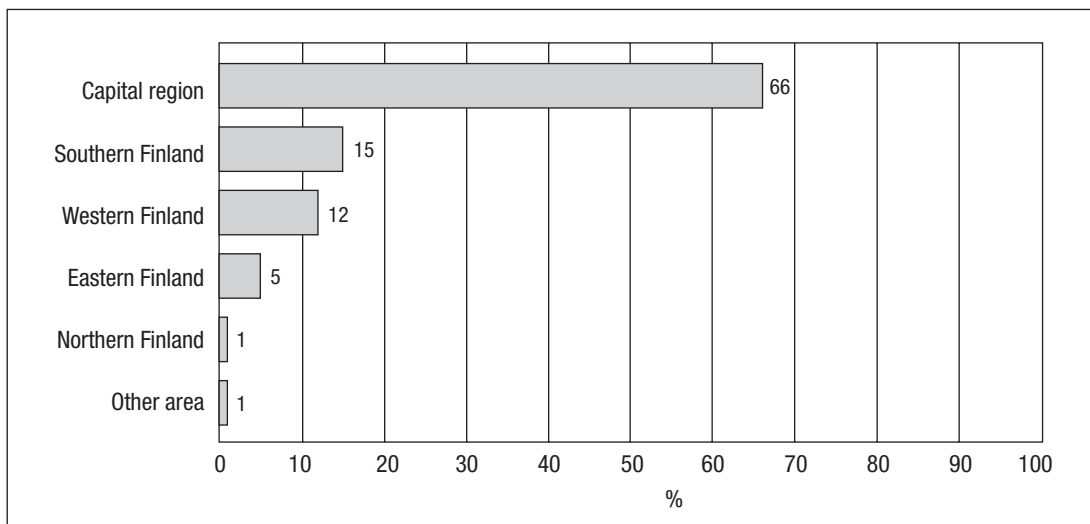
The most common types of support for the arts and culture in 2008 were co-operative marketing and other support. Over half of the companies had supported art and culture through these support types. However, the share of co-operative marketing was one-fifth of the total amount of support, but other support accounted for only approximately 15%. Most support, over one-third of the total amount, came from sponsorship, which had been used by nearly half of the companies. The share of donations given to foundations, funds, associations and art institutions was of similar scope as the share of other support for the arts and culture. The least used form of support was the purchase of works of art (Figure 3).

Figure 3. Company support for the arts and culture in 2008 by type of support



In the major regions of Southern Finland and Western Finland, as well as in the Capital region, approximately one in five companies had supported the arts and culture in 2008. Companies in the major region of Eastern Finland, as well as one-tenth of the companies in other areas, supported the arts and culture. A significant part of the total amount of support for the arts and culture came from companies located in the major region of Southern Finland, especially in the Capital region. One-fifth of the total amount of support came from companies outside the major region of Southern Finland and the Capital region (Figure 4).

Figure 4. Company support for the arts and culture in 2008 by major regions



Approximately one-fifth of the companies supported the arts and culture in 2008, but they also had other areas of support. Every other of the companies had supported sports, and over one-third youth work and civic activities. Similarly, one-third of the companies had used art and culture to enhance the work welfare of their personnel. The most popular activities

were theatre performances, concerts and music festivals. The personnel had also visited art exhibitions and museums. In addition, approximately one-fourth of the companies also supported some other areas. These varied from the police and fire department to protection of the Baltic Sea or animals. Most common was support for social organisations or groups, such as war veterans, the Finnish Red Cross, UNICEF as well as cancer research and healthcare.

Seventy-eight per cent of the companies funding the arts and culture had also supported sports, while only one-third of those companies supporting sports had allocated funds also for the arts and culture. Among companies that had not supported the arts and culture, there were also fewer of those funding sports, youth work, civic activities or other social or environmental activities.

One-third of the companies had also supported the arts and culture before 2008. Most companies had supported the arts in the previous year, and some one in five had supported the arts and culture for the first time in 2008. In the future only one-fifth planned to fund the arts. Most of the companies which were not supporting the arts and culture or purchasing art in 2008 had not done it in previous years either.

Most of the companies did not support the arts regularly through any of the mentioned forms of support. All in all, one in three companies had directed funds to the arts and culture regularly every year through sponsorships or co-operative marketing. About one-tenth of the companies funded the arts regularly every year through other forms of support. Those purchasing art annually were the smallest group, but one in five companies reported that they purchase art now and then, but not annually.

Half of all the companies and two-fifths of the companies who had supported the arts and culture in 2008, considered the funding of the arts as useful for the company. However, as much as half of those supporting the arts could not assess the usefulness of it.

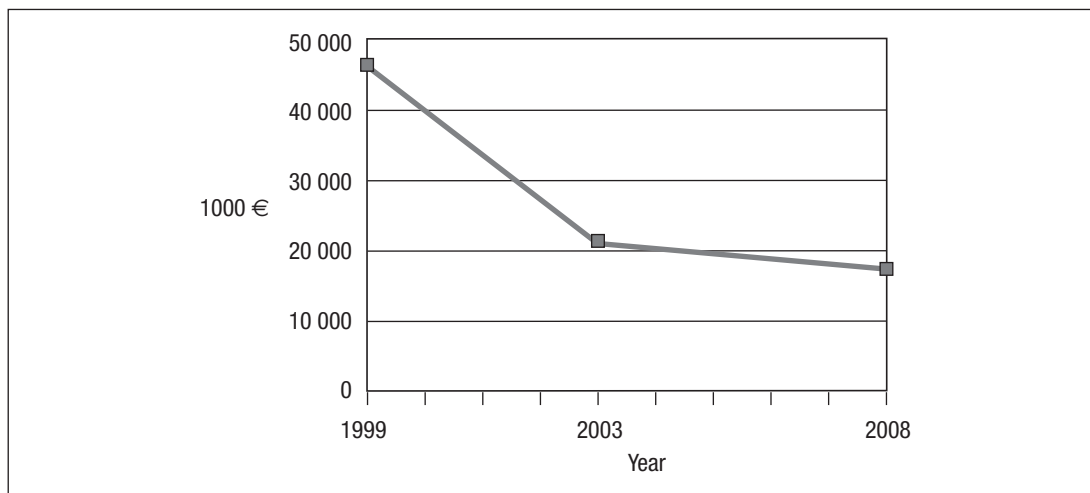
Trends in support activity 1999–2008

For the purpose of comparing the results for 1999–2008, the material between 1999 and 2003 was classified according to the sector classifications in 2008. The only sectors separately examined for their support for the arts and culture were manufacturing, wholesale and retail trade, financial intermediation and insurance funding.

The total support for the arts and culture increased during the economic boom of the late 1990s, but it came to a quick end with the recession at the beginning of the new millennium. After this, company support for the arts and culture seems to have further decreased slightly. The result is partly explained by the inaccuracy resulting from the low response rate in 2008.

The increased interest of the companies in supporting social and other societal activities also plays a role. Furthermore, it might be that such new activities and partners providing the companies with new opportunities for professional and long-term cooperation have not recently emerged in the field of arts (Figure 5).

Figure 5. Company support for the arts and culture in 1999, 2003, and 2008



Except for 2003, manufacturing has been the most significant individual sector to fund the arts and culture. In 2008, 43% of the total support came from manufacturing companies. Since 1999 support for the arts and culture by companies involved in financial intermediation and insurance activities has remained fairly constant. Measured by the number of companies, it belongs to the smallest sectors in the surveys. Despite that, the share of companies supporting the arts and culture has been one of the largest according to the surveys. The significance of the wholesale and retail sector for supporting the arts and culture has been much more modest than that of the manufacturing and financial intermediation and insurance sectors (Figure 6).

The main forms of art receiving support from companies were music and visual arts. In 1999, their share of the total amount of support was 67%, but has since decreased to 39%. Both are still major recipients of corporate art support, even though in 2008 cinema was funded slightly more than visual arts. After music, companies allocated second most support to museums. Of the total support, changes in the shares of other art forms have been minor, and in addition to photographic arts, dance is still one of the forms least supported by industrial life (Figure 7).

Figure 6. Company support for the arts and culture by type of company in 1999, 2003 and 2008

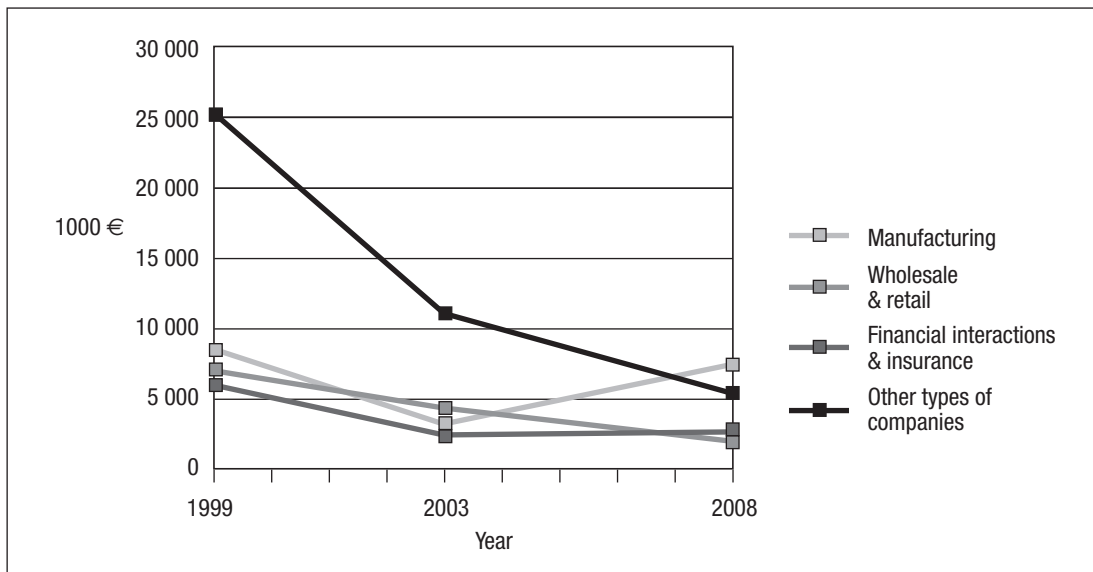
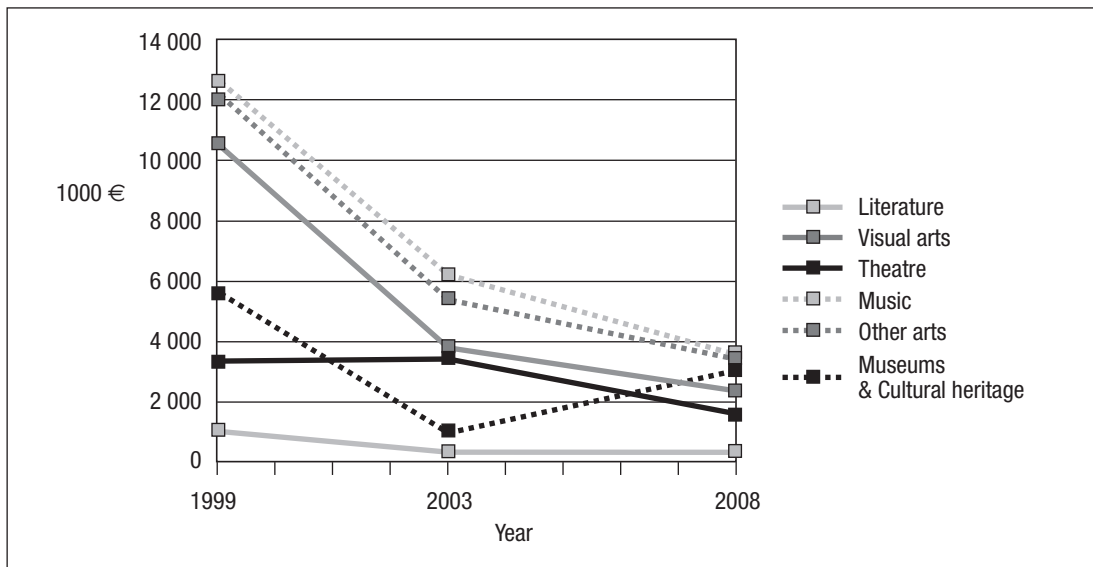
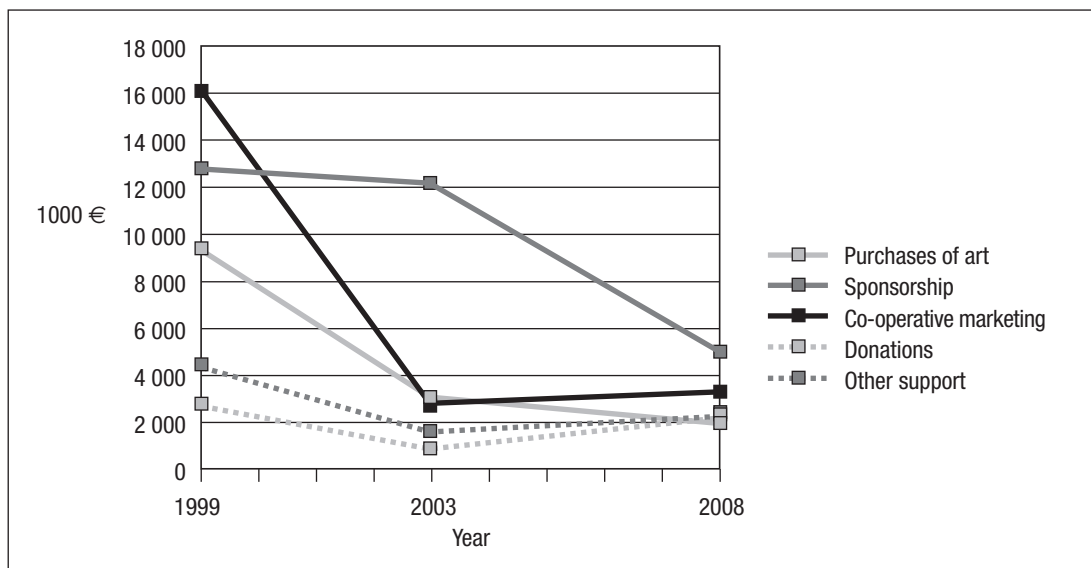


Figure 7. Company support for the arts and culture by different art forms in 1999, 2003 and 2008



After 1999, company support for the arts and culture was reduced most notably in co-operative marketing, and after 2003 in sponsorship. However, in 2008, companies still used the highest share of funds on sponsorship. After 2003 companies have increased their support for the arts and culture to some extent also through co-operative marketing, donations and other support for the arts. In 2008, companies financed art purchases and donations to foundations, funds and other organisations almost as much as the arts-related activities of their personnel and enhancing work welfare through the arts (Figure 8).

Figure 8. Company support for the arts and culture by type of support in 1999, 2003 and 2008



According to this data the arts and culture did not prove to be a key target of company funding. Most companies supported other areas, such as sports, youth work and civic activities. No significant changes were perceived in the art form distribution and the forms of support, even though the share of cinema was exceptionally large in 2008. The low response rate of the 2008 survey, as well as the changes in sector classifications, limit the comparability with previous surveys to some extent. However, the trend seems to be that company support for the arts and culture is continuously decreasing but since 2003 the decrease has been much slower after the rather significant fall at the beginning of the 2000s.

The funding of the arts was still most common among companies situated in the Capital region. These companies have also previously funded the arts and culture and perceived it to be useful for their business. They have also acquired experience in cooperation with actors in the field of the arts, and are skilled in finding support targets meeting the expectations of successful cooperation. Most of these companies will invest regularly in the arts and culture also in the future. It turned out also, that the companies who have supported the arts and culture are usually those who also support several other areas. However, the majority of Finnish companies are not funding arts and culture at all and will find better financing alternatives on other areas, most of all sports.

Tilastotietoa taiteesta -sarjan (ISSN 0788-0278) julkaisut: Facts about the arts series:

- no 1 Ritva MITCHELL & Eeva-Sisko VEIKKOLA: Yritysten tuki taiteille 1987. (Company support for the arts in Finland in 1987. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-3719-9.
Tilastokeskus. Helsinki 1990. ISBN 951-47-3719-9.
- no 2 Paula KARHUNEN. Läänien taidetoimikunnat taiteen tukijoina. (Regional arts councils as supporters of the arts in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-4034-3.
- no 3 Esa RANTANEN. Säätiöiden tuki taiteille. (Foundations as supporters of the arts in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-4053-X.
- no 4 Esa RANTANEN: Arvostelijat ja apurahat. (Critics and state grants. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-4054-8.
- no 5A Kyllikki KIVEKÄS: Alueoopperat ja yleisöt. (Regional operas and their audiences. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-4055-6.
- no 5B Pekka OESCH: Alueoopperoiden toiminta ja talous 1979-1988. (Regional operas: functioning and financing 1979-1988. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-5494-8.
- no 6 Sari KARTTUNEN: Valtion valokuvataiteen tuki vuosina 1980-1991. (State support for photographic art in Finland 1980-1991. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-5659-2.
- no 7 Timo CANTELL: Musiikkijuhlien yleisöt – Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari. (The Audiences of Finnish Music Festivals – Kaustinen Folk Music Festival, Kuhmo Chamber Music Festival, Viitasaari – Time of Music. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1993. ISBN 951-47-7752-2.
- no 8 Pekka OESCH : Yritysten tuki taiteille 1990. (Company support for the arts in Finland in 1990. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1993. ISBN 951-47-6092-1.
- no 9 Paula KARHUNEN: Teatterikoulutus ja työmarkkinat. (Theatre training and the labour market. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1994. ISBN 951-47-9570-9.
- no 10 Sari KARTTUNEN: Taideteollinen korkeakoulutus ja työmarkkinat. (Art and design training and the labour market. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1994. ISBN 951-47-9839-2.
- no 11 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1993 & taiteen tuen vaihtelut vuosina 1984-93. (Company support for the Arts in Finland in 1993 and changes in support during the period 1984-93. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0555-1.
- no 12 Paula KARHUNEN & Annikki SMOLANDER: Tanssitaiteilija lähikuvassa. Tutkimus asemasta ja toimeentulosta 1990-luvun vaihteessa. (The social and economic position of Finnish dance artists. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0621-3.

- no 13 Mari YLÄ-SANKOLA: Lastenkulttuuri ja apurahat. Taiteen keskustoimikunnan tuki lastenkulttuurille 1988-1995. (Children's culture and state grants. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0623-X.
- no 14 Timo CANTELL: Kaupunkifestivaalien yleisöt. Kuopio Tanssii ja Soi, Tampereen Teatterikesä, Turun musiikkijuhlat, Ruisrock. (City festival audiences in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1996. ISBN 951-53-0896-8.
- no 15 Pekka OESCH: Julkiset kulttuurimäärärahat 1994. (Public expenditure on the arts and culture in Finland 1994. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1996. ISBN 951-53-0941-7.
- no 15a Pekka OESCH: Julkiset kulttuurimäärärahat 1994. 2. tarkistettu p. (Public expenditure on the arts and culture in Finland 1994. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1997. ISBN 951-53-1510-7.
- no 16 Paula KARHUNEN: Kuvataiteen korkeakoulutus ja työmarkkinat. Selvitys Suomen Taideakatemian koulussa ja Kuvataideakatemiassa opiskelleiden työtilanteesta ja tyytyväisyydestä koulutukseen. (Training in the Fine Arts Academy and the labour market. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1996. ISBN 951-53-1012-1.
- no 17 Pekka OESCH: Musiikkiteollisuus Suomessa. Rakenne, työllisyys ja talous. (The music industry in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1998. ISBN 951-5253-01-5.
- no 18 Paula KARHUNEN: Musiikkialan korkeakoulutus ja työmarkkinat. Selvitys Sibelius-Akatemiassa opiskelleiden työtilanteesta ja koulutustyytyväisyydestä. (Training at the Sibelius Academy and the Labour Market. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta, Sibelius Akatemia. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-05-8.
- no 19 Timo CANTELL: Yleisfestivaalien yleisöt – Helsingin Juhlaviikot, Joensuun Laulujuhlat. (Festival audiences in Finland: Helsinki Festival, Joensuu Festival. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-08-2.
- no 20 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1996. (Company support for the arts and heritage in Finland in 1996. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-09-0.
- no 21 Merja HEIKKINEN ja Auli IRJALA: Taideteollisuuden ja sarjakuvan ammattilaisten työtilanne ja kansainvälinen toiminta. Raportti kyselytutkimuksesta Ornamon, Grafian ja Sarjakuvantekijät ry:n jäsenille. (Working conditions and international activities of professionals in design and comics. Survey of the members of artists' organizations in the fields of design and comics. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-10-4.
- no 22 Virpi MINKKINEN: Taiteellinen työ ja apurahat. Tutkimus valtion apurahan saajista. (Artistic work and grants. A survey of state grant recipients. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-12-0.
- no 23 Pekka OESCH: Säätiöiden tuki taiteille 1993 ja 1997. (Foundations as supporters of the arts. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-13-19.
- no 24 Pekka OESCH: Kulttuuri- ja taideyhdistysten rakennemuutos. (Finnish cultural and art associations in transition in the 1990s. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-21-X.

- no 25 Ilkka HEISKANEN: Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa – tilastot ja todellisuus. Rahoitustilastojen käyttökelpoisuudesta ja 1990-luvun rahoitustilanteesta taide- ja kulttuurilaitosten kannalta. (Public financing of the arts and culture – statistics and reality in Finland. Methodological issues and identification of the 1990s turning points that re-shaped the conditions of cultural and art institutions. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-23-6.
- no 26 Tiia KURKELA: Hyvinvointivaltion lippuluukulla. Teattereiden ohjelmistopoliittiset ja taloudelliset selviytymiskeinot rahoitusympäristön muutoksissa. (Finnish theatres at the box office of a welfare state. Repertoire changes and managerial strategies of adaptation in the new era of financing. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-18-X.
- no 27 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1999. (Company support for the arts and heritage in Finland 1999. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2001. ISBN 952-5253-18-X.
- no 28 Ilkka HEISKANEN: Muuttuivatko laitokset, miksi ja miten? Taide- ja kulttuurilaitosten institutionaalinen muutos 1990-luvulla. (Performing to the tunes of institutional change. Strategies of Finnish cultural and arts institutions under the new conditions of late 1990s. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2001. ISBN 952-5253-36-8.
- no 29 Ilkka HEISKANEN: Public financing of the arts and culture: Statistics and reality in Finland. Methodological issues and identification of the 1990s turning points that re-shaped the conditions of cultural and art institutions.
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2002. ISBN 952-5253-32-5.
- no 30 Pekka OESCH: Valtion tuki kulttuurille 2001. Opetusministeriön hallinnonalan määrärahat. (State support for culture in 2001. Cultural appropriations provided by the Ministry of Education. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2002. ISBN 952-5253-43-0.
- no 31 Timo CANTELL: Nykytanssin yleisöt. Tutkimus Tanssiareena 2000-festivaalin kävijöistä. (The audience of contemporary dance in Finland. A study on the audience of the contemporary dance festival Dance Arena 2000. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2003. ISBN 952-5253-46-5.
- no 32 Pekka OESCH: Kulttuuriyhteisöjen harkinnanvarainen tuki. Valtionavustusjärjestelmän muutokset ja yhteisöjen toimintamahdollisuudet. (Discretionary aid to cultural organisations. Changes in the Government transfer system and opportunities of organisations. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2004. ISBN 952-5253-49-X.
- no 33 Paula KARHUNEN: Kuvan ja median koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus ammatillisen tutkinnon suorittaneista. (From visual and media training to the labour market. Survey on the situation of graduates. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2004. ISBN 952-5253-50-3.
- no 34 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 2003 ja tuen muutokset 1993–2003. (Company support for the arts and heritage in Finland in 2003 and changes in the support 1993–2003. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2005. ISBN 952-5253-53-8.
- no 35 Paula KARHUNEN: Musiikin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. (Music graduates on the labour market. Survey on Finnish music graduates from secondary and polytechnic level education. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2005. ISBN 952-5253-56-2.

- no 36 Paula KARHUNEN: Tanssin ja teatterin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus ammatillisen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. (Finnish dance and theatre graduates on the labour market. Survey on graduates from secondary and polytechnic level education. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2006. ISBN 952-5253-58-9.
- no 37 Sari KARTTUNEN: Kuvataiteilijoiden koulutusurat. Ammattiopinnot Suomessa ja ulkomailla. (Educational profiles of visual artists. Professional studies in Finland and abroad. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2006. ISBN 952-5253-60-0.
- no 38 Pekka OESCH: Säätiöiden tuki taiteille 2001 ja 2005 (Foundation Support for the Arts in 2001 and 2005. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2008. ISBN 978-952-5253-69-6
- no 39 Paula KARHUNEN: Tanssiproduktioiden tuki ja tuotantoehdot. Valtion produktiotuen kehitys ja merkitys 1991–2008 (Support and conditions of Finnish dance productions. Trends in and importance of state grants for dance productions 1991–2008. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2008. ISBN 978-952-5253-71-9
- no 40 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 2008 ja tuen muutokset 1999–2008 (Company support for the arts and culture in Finland in 2008 and changes in the support 1999–2008. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2010. ISBN 978-952-5253-78-8